

Tett på industri og næringsliv i hele landet

Siva legger til rette for bærekraftig vekst i industri og næringsliv, og bidrar til å skape arbeidsplasser og levedyktige lokalsamfunn.

Årsrapport 2021

Siva SF

Innhold

1 Siva i tall	3
2 Samfunnsoppdrag og resultater	5
3 Leders betraktninger	11
4 Styrets beretning for 2021.....	13
5 Bedriftshistorier fra Siva-strukturen	18
6 Eierskap i innovasjonsselskaper	19
7 Næringshage- og inkubasjonsprogrammene	28
8 Norsk katapult	37
9 Siva Eiendom	48
10 Styring og kontroll i virksomheten.....	60
11 Organisasjon og ledelse.....	65
12 Årsregnskap.....	66
Vedlegg	89

1

Siva i tall

Inkubasjonsprogrammet

Totalt antall bedrifter i 2021

 2 402
bedrifter

168
økning fra forrige år

Akkumulert verdiskaping 2012-2020

 14
milliarder kroner

5
milliarder økning fra forrige år

Næringshageprogrammet

Totalt antall bedrifter i 2021

 3 130
bedrifter

321
økning fra forrige år

Akkumulert verdiskaping 2012-2020

Eierskapsvirksomheten

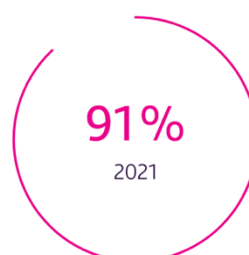
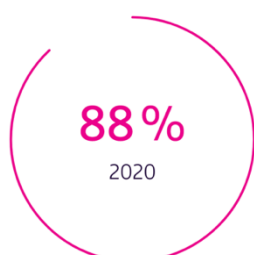
Norsk katapult

Eiendomsporteføljen

Utleiegrad

Avkastning

2

Samfunnsoppdrag og resultater

Siva – Selskapet for industrivekst, er et statsforetak eid av Nærings- og fiskeridepartementet (NFD). Vi bidrar til å realisere Regjeringens næringspolitikk på oppdrag fra departement og fylkeskommuner.

Siden etableringen i 1968 har Siva gjennom partnerskap bygget opp en nasjonal infrastruktur for innovasjon og næringsutvikling. Denne såkalte «Siva-strukturen» består av næringshager, inkubatorer, innovasjonsselskaper, katapult-sentre og industri. Vår virksomhet er til stede over hele landet, der vi bidrar til arbeidsplasser, verdiskaping og levedyktige lokalsamfunn.

Gjennom Siva-strukturen får bedriftene nettverk, partnere, kompetanse, og fasiliteter, der de kan dra nytte av andres erfaringer og raskere lykkes med sin vekst og utvikling.

Siva-strukturen er en viktig del av virkemiddelapparatet, som også forsterker innsatsen som Innovasjon Norge, Forskningsrådet, fylkeskommunene og andre bidrar med direkte til bedriftene.

FORMÅL

Gjennom vår eiendoms- og innovasjonsvirksomhet er vi statens virkemiddel for tilretteleggende eierskap og utvikling av bedrifter og nærings- og kunnskapsmiljøer. Siva har et særlig ansvar for å fremme vekstkraften i distriktene.

HOVEDMÅL

Siva skal utløse lønnsom næringsutvikling i bedrifter og regionale nærings- og kunnskapsmiljøer.

Delmål I

Siva skal gjennom sine eiendomsinvesteringer senke barrierer for etablering der markedsmekanismer gjør dette spesielt krevende, også for større industrielle eiendomsprosjekt.

Delmål II

Sivas innovasjonsaktiviteter skal tilrettelegge for etablering og utvikling av bedrifter i nærings- og kunnskapsmiljø, og koble disse sammen i regionale, nasjonale og internasjonale nettverk.

St. Meld. 22 (2011-2012) «Verktøy for vekst – om Innovasjon Norge og Siva SF» angir målstruktur, og danner utgangspunkt for vårt oppdrag og arbeid.

Virkemidler

Sivas virkemidler bidrar samlet sett på en god måte til selskapets sektorpolitiske måloppnåelse, og de ulike virkemidlene viser alle god måloppnåelse i 2021. Det betyr at vi leverer godt på våre mål og mottatte oppdrag.

Våre virkemidler bidrar til at inkubatorer, næringshager og katapult-sentre kan gjøre en viktig jobb for bedrifter over hele Norge. Undersøkelser og analyser viser at bedrifter koblet til aktørene i Siva-strukturen har en større sjanse for suksess enn andre.

Gjennom eierskap legger vi til rette for at innovasjonsselskapene utnytter sitt potensial og er viktige pådrivere for nyskaping i sin region.

Gjennom eiendomsinvesteringer og forvaltning av bygg bidrar vi til at industri og innovative bedrifter kan vokse og utvikle seg.

Sivas nasjonale nettverk er til stede i alle regioner og på 130 forskjellige steder i hele landet. Gjennom våre program, ordninger og eiendomsvirksomhet får mer enn 9 000 bedrifter tilgang til nettverk, partnere, kompetanse og fasiliteter, der de kan dra nytte av andres erfaringer og raskere lykkes med sin vekst og utvikling.

Innovasjonsaktivitetene finansieres gjennom tilskudd over statsbudsjettet og investeringskapital. Eiendomsvirksomheten drives gjennom det heleide datterselskapet Siva Eiendom Holding AS (SEH). Holdingselskapet er selvfinansierende og drives kommersielt med krav til økonomisk avkastning. Siva-konsernet består av morselskapet Siva og 28 datterselskaper. I tillegg er det eierskap i 73 selskaper. Sivas hovedkontor ligger i Trondheim. Resultatkjeden til Siva (se s. 10) viser hvordan selskapet omsetter midler fra oppdragsgivere til aktiviteter, tjenester, produkter og effekter for næringslivet og samfunnet.

Eiendomsforvaltning

Siva er hel- og deleier i en eiendomsportefølje med en verdi på til sammen 4,52 milliarder kroner. Vår eiendomsportefølje består av 99 bygg på til sammen 542 000 kvadratmeter og omfatter 632 leieforhold, med stor spredning geografisk og bransjemessig.

Eiendomsinvesteringer

Siva bidrar til å utvikle eiendom for næringer som er nye og umodne, eller bedrifter med behov for omstilling og vekst.

Eierskap i innovasjonsselskaper

Siva er medeier i 73 innovasjonsselskap over hele landet. Vi er en aktiv eier som tilrettelegger for at innovasjonsselskapene utnytter sitt potensial og er pådrivere for nyskaping i sin region.

Næringshageprogrammet

Med en visjon om å «skape levedyktig og fremtidsrettet næringsliv i distriktene», bidrar Siva med tilskudd, kompetanse, verktøy og et nasjonalt nettverk til 39 næringshager over hele landet.

Inkubasjonsprogrammet

Med en visjon om å «skape morgendagens konkurransedyktige bedrifter», bidrar Siva med tilskudd, kompetanse, verktøy og et nasjonalt nettverk til 33 inkubatorer som omfattes av programmet.

Norsk katapult

Norsk katapult er en ordning med nasjonale test-sentre som tilbyr fasiliteter, utstyr og kompetanse. Katapult-sentrene gjør det enklere for innovative bedrifter å utvikle prototyper, teste, visualisere og simulere. Dette gjør veien fra konseptstadiet til markedsintroduksjon enklere for norsk industri.

I hele landet

39 næringshager
 33 inkubatorer
 5 katapult-sentre
 73 innovasjonsselskaper
 99 bygg på til sammen
 542 491 kvadratmeter
 632 leieforhold

I nord

9 næringshager i program
 7 inkubatorer i program
 10 eiendommer
 15 innovasjonsselskaper

I vest og midt

18 næringshager i program
 12 inkubatorer i program
 63 eiendommer
 33 innovasjonsselskaper
 3 katapult-sentre

I sør og øst

12 næringshager i program
 14 inkubatorer i program
 26 eiendommer
 25 innovasjonsselskaper
 2 katapult-sentre

«Vår virksomhet er til stede over hele landet, der vi bidrar til arbeidsplasser, verdiskaping og levedyktige lokalsamfunn.»

Resultatkjede og aktiviteter

Sivas virkemidler bidrar til å utvikle en grunnleggende infrastruktur for innovasjon og næringsutvikling som:

- gjør det lettere for gründere og bedrifter å få tilgang på kapital, nettverk, kompetanse og testfasiliteter
- senker barrierene for etablering av næringsvirksomhet der eiendomsmarkedet er krevende
- forsterker effekten av andre offentlige virkemidler rettet mot næringsutvikling

Hovedresultater for eiendomsvirksomheten:

- Utleiegraden er økt fra 88 til 91 prosent.
- Årsresultat i Siva Eiendom Holding AS er på 554,7 millioner kroner, sammenlignet med 105 millioner kroner i 2020
- Årets avkastningsberegning viser en snittavkastning siste fem år på 11,46 prosent. Dette er godt over kravet på 3,52 prosent.
- Utbygging av Krux Oppdal Innovasjonssenter er ferdigstilt, og det er gjennomført utbygging for Vitux på Andenes. Det er igangsatt utbygging av Unitech R&D Center på Bømlo i samarbeid med Unitech, med planlagt ferdigstillelse i 2022.
- Det er gjennomført betydelig modernisering og ombygging for nye leietakere i Siva Innovasjonssenter Tromsø og i Sivas innovasjonssenter på Kjeller.
- Det er solgt eiendommer og eierandeler for til sammen 273,2 millioner kroner.

Hovedresultater for Norsk katapult

- Totalt har 639 unike bedrifter benyttet katapult-sentrenes tjenestetilbud i 2021. I tillegg har mange bedrifter fått avgjørende katapult-tjenester gjennom kjernepartnerne.
- Det er startet og gjennomført 338 prosjekter. Cirka halvparten av søkerbedriftene (prosjekteier) er i SMB-segmentet.
- Tilbud om industri- og teknologi-ekspertise til bedrifter i inkubatorer og næringshager har hittil gitt 278 mulige katapult-prosjekter. 167 bedrifter har fått innvilget støtte på til sammen 11,7 millioner kroner gjennom Siva-fondet.
- 71 prosent av brukerbedriftene bekrefter i kundetilfredshetsundersøkelsen at katapult-prosjektet har bidratt til at bedriften raskere/rimeligere/bedre klarte å videreutvikle sin ide/sitt konsept.
- Kapasitetene i katapult-sentrene har vært avgjørende for at EU-støttede prosjekter ble lagt til Norge.
- Katapult-sentrene er en del av konsortiet i fem av totalt 12 Grønn plattform-prosjekter som fikk tildeling i 2021.
- Ved inngangen til 2021 tilbød katapult-sentrene utstyr og testfasiliteter til en samlet estimert verdi av 1,6 milliarder kroner.
- Bedriftene har tilgang til cirka 800 industrieksperter i katapult-sentrene. Cirka 350 av disse ble benyttet i 2021.
- Kjernepartnernes kompetanse bidrar til utvikling av nye tjenester. Eksempelvis har 31 helseteknologi-bedrifter fått avgjørende katapult-tjenester fra Norner hos katapult-senteret Future Materials i 2021.

Hovedresultater for eierskap i innovasjonsselskaper:

- Resultatene fra en spørreundersøkelse for styreledere viser at Siva oppleves som en eier med unik og relevant kompetanse.
- Resultatene fra en spørreundersøkelse i 2020 viser at omtrent 7 500 selskaper fikk en form for bistand fra innovasjonsselskapene i 2020.
- Siva har i 2021 vært en sentral bidragsyter i fusjonsprosessen mellom Næringshagen på Voss og Næringshagen i Hardanger. Siva har også deltatt i en emisjon i Thams Innovasjon AS på Orkanger, der det parallelt ble gjort en omstrukturering av eiersammensetningen.
- Siva har deltatt i opprettelsen av Newspace North AS, et innovasjonsselskap på Andøya. Medaksjonærer er Nordland Fylkeskommune, Andøya Space AS og Andøy Teknologipark AS.

Hovedresultater for næringshage- og inkubasjonsprogrammene:

- Rekord i antall bedrifter som får bistand fra næringshagene og inkubatorene: 2 654 bedrifter i næringshageprogrammet (13 prosent økning fra 2020) og 2 402 bedrifter i inkubasjonsprogrammet (8 prosent økning).
- Andel nye bedriftsopptak i program i 2021 var 48 prosent av totalt antall bedrifter i program. For første gang har vi passert 5 000 bedrifter i program.
- Akkumulert verdiskaping for bedriftene i programmene i perioden 2012-2020 er på 153,37 milliarder kroner.
- Bedriftene rapporterer om høy overordnet kundetilfredshet med inkubatorene og næringshagene i Sivas nasjonale program.
- Samlet sett har næringshage-, inkubatorledere og ledere i innovasjonsselskap med inkubator høy tilfredshet med Sivas nasjonale næringshage- og inkubasjonsprogram og Siva som virkemiddelaktør.
- Siva mottok i 2020 oppdrag på utvikling av reviderte programforslag fra fylkeskommunene og Nærings- og fiskeridepartementet. I 2021 har vi samarbeidet med mange aktører for å konkretisere hvilke områder og hvilke tilbud av kompetanse og nettverk vi må utvikle, eller videreutvikle i programforslag gjeldende fra 2023.

INNSATS-FAKTORER	SIVAS VIRKEMIDLER	AKTIVITET INN I SIVASTRUKTUREN	TJENESTER OG PRODUKTER	EFFEKTER FOR NÆRINGSLIVET	EFFEKTER FOR SAMFUNNET
52,8 årsverk	Eiendom	Eier	Nettverk	Innovasjonsevne	Verdiskaping
Tilskudd over statsbudsjettet	Næringshageprogrammet	Utvikler	Partnere	Konkurranseskraft	Levedyktige lokalsamfunn
Investeringskapital	Inkubasjonsprogrammet	Kobler	Kompetanse	Omstillingsevne	Bærekraftig omstilling
	Norsk Katapult	Finansierer	Kapital/Tilskudd		Arbeidsplasser
	Eierskap	Investorer	Test-fasiliteter		
			Arenaer		
			Industribygg		

3

Leders betraktninger

Klare for å bidra mer

I 2030 skal Norge ha redusert klimagassutslippene med 55 prosent og økt fastlandseksporten med 50 prosent. Det er en kjempeoppgave som krever høyt tempo og kraftige grep.

Eksisterende industri må styrke konkurransekraften, og ny industri må komme til – for skal vi eksportere mer, må vi produsere mer – i Norge.

Omstillingsvilje, smart og bærekraftig produksjon i Norge, industriell kompetanse og vertskapsattraktivitet er nøkkelord for å lykkes. Siva – Selskapet for industrivekst har en viktig rolle i denne omstillingen.

Bedrifter med suksess samspiller godt og har et sterkt lag i ryggen, akkurat som i toppidretten. De offentlige virkemidlene skal være en del av det sterke laget. Våre virkemidler og den innovasjonskraften som over tid er bygget opp i «Siva-strukturen», er et viktig bidrag for at bedrifter også skal lykkes framover.

Krigen i Europa medfører store lidelser for millioner av mennesker, og forsterker i tillegg klima- og miljøkrisen - vår tids største utfordring. Sammen med ettervirkningene av pandemien bidrar dette til betydelig usikkerhet og utfordringer for norsk næringsliv framover – men det vil også være betydelige muligheter. Norge har forpliktet seg til Parisavtalen og CoP26, og i 2022 skal verdens land bli enige om en ny, internasjonal avtale som skal hjelpe oss ut av naturkrisen: FNs Naturavtale.

Vi må videreutvikle oss i takt med de utfordringene som samfunnet og bedriftene møter, for å kunne være det sterke laget bedriftene har i ryggen. Vi må satse helhetlig, langsiktig og bygge på det som vi vet fungerer godt.

Skal vi etablere lønnsomme verdikjeder er det behov for tilstrekkelig risikovillig kapital, kompetanse på industribygging, sterke industrimiljøer og industrirelevante testfasiliteter. Der kan Siva være utløsende. Et

helhetlig blikk må kobles til forståelse for relevante strukturer for innovasjon og næringsutvikling, og i godt samspill med øvrig virkemiddelapparat.

For å lykkes med å få fram vekstbedrifter innen industri som sikrer framtidig verdiskaping, arbeidsplasser og eksport, må vi ha et godt bredt tilbud for innovasjon og næringsutvikling lokalt og regionalt. I dag gjør innovasjonsselskapene en viktig og god jobb for å løfte frem framtidens vinnere. Dette samspillet må vi videreutvikle.

Dagens nettverk av innovasjonsselskaper med næringshager, inkubatorer og klyngeprosjekter utgjør et solid fundament for en eventuell spisset satsing. Det er gjennom disse at en ofte først møter de nye idéene som etter hvert skal bli til ny verdiskaping, også industrielt. Nettverket av innovasjonsselskaper gir nødvendig startkompetanse til nye bedrifter, enten de er gründerbaserte eller spin-offs fra eksisterende virksomhet. Her blir bedriftene koblet opp mot riktig kompetanse, partnere, kapital og virkemiddelaktører for veien videre i innovasjonsløpet. I tillegg fungere denne fasen som et viktig kvalifiseringspunkt, som bidrar til å løfte fram de idéene med potensial, men også veilede ut de idéene som kanskje ikke har det.

Oppdragsbrevet fra Nærings- og fiskeridepartementet for 2022, samt bestillinger på å utrede ulike satsinger peker retningen for hvordan Siva kan bidra til å realisere Regjeringens næringspolitikk.

Siva har utredet hvordan vi kan videreutvikle vår eiendomsvirksomhet og levere på behovet for klargjorte grønne industritomter. Regulering, konsesjonssøknader, konsekvensutredninger og opparbeiding av infrastruktur til et industriområde er tid- og kostnadskrevende. Dette er en krevende jobb både for en kommune og for enkeltbedrifter. Dette krever langsiktige investeringer som private aktører ikke er villige til å ta.

Siva har i 2021 bidratt til at over 9 000 bedrifter får bedre tilgang til kompetanse, nettverk og fasiliteter. Med god tilgang til andres erfaringer, øker sjansene for at bedriften raskere og bedre lykkes med sin vekst og utvikling.

RePack, Unitech, Vitux, Wärtsila, Freyr og Leverandørutvikling Havbruk Nord, som presenteres i årsrapporten, er gode eksempler på det.

I denne årsrapporten dokumenterer vi at Siva leverer godt på sitt oppdrag, også i 2021. Det er et godt utgangspunkt for å bidra mer til å realisere regjeringens og fylkeskommunenes næringspolitikk.

4

Styrets beretning for 2021

En veldrevet virksomhet med høye ambisjoner

Norge står overfor viktige veivalg som vil avgjøre vår fremtidige konkurransekraft og evne til verdiskaping.

Næringslivet er inne i en grønn transformasjon og digital omstilling som må lykkes for å vinne frem i nasjonale og globale markeder i endring. Dette representerer muligheter for både eksisterende industri og nye grønne næringer, men også utfordringer knyttet til omstilling og konkurransekraft. For å sikre fremtidig verdiskaping og arbeidsplasser i hele Norge, må verktøyene i et effektivt og målrettet virkemiddelapparat videreutvikles og brukes godt sammen. Siva er en viktig del av dette.

Regjeringen signaliserer i Hurdalsplattformen en mer aktiv nærings- og industripolitikk. Siva har i 2021 spisset strategien for å legge til rette for en akselerert industrivekst i Norge. Dette skal vi gjøre blant annet ved å klargjøre grønne industriområder, bygge flere grønne industribygg, tilrettelegge attraktive, grønne og smarte industriparker, skape et bredere tilbud fra katapult-sentrene, og mer aktivt koordinere industrisatsingen. Det arbeides også med å spisse strategien for å støtte innovasjonsselskapenes arbeid med innovasjon og næringsutvikling. Siva jobber kontinuerlig sammen med innovasjonsselskapene for å møte bedriftenes behov. Fokuset er utvikling av nye programmer for inkubasjon og næringshager, aktivt eierskap i innovasjonsselskapene, samspillet med fylkeskommunene og hvordan vi legger til rette for deling av kompetanse og erfaringer på tvers av regionene.

Partnerne i Siva-strukturen sitter på en kompetanse og et nettverk som gjør dem godt egnet til å ta en koordinerende rolle i utviklingen av fremtidsrettede og bærekraftige verdikjeder. Siva har derfor gode forutsetninger for å etablere og forvalte offentlige ordninger som bidrar til å akselerere etableringen av helhetlige verdikjeder.

Aktiviteten knyttet til innovasjonsselskapene og katapult-sentrene finansieres gjennom tilskudd over statsbudsjettet. Eiendomsvirksomheten drives gjennom det heleide datterselskapet Siva Eiendom Holding AS. Eiendomsvirksomheten drives etter markedsinvestorprinsippet, er selvfinansierende og har krav til økonomisk avkastning.

Siva-konsernet består av morselskapet Siva SF og 28 datterselskaper i Siva Eiendom Holding. I tillegg er det eierskap i 89 innovasjons-, eiendoms- eller investeringselskaper, hvorav 33 selskaper med eierandel under 20 prosent. Hovedkontoret ligger i Trondheim. Andreas Krüger Enge tiltrådte som konstituert administrerende direktør fra 1. juli. Styret vil takke Ingrid Riddervold Lorange for en god og viktig jobb gjennom tre år. Styret og daglig leder er dekket gjennom styreansvarsforsikringen til morselskapet Siva SF. Ordningen har et øvre dekningstak på 100 millioner kroner.

Måloppnåelse

Selskapets målstruktur er angitt i Meld. St. 22 (2011-12) – Verktøy for vekst, med hovedmål:

Siva skal bidra til innovasjon og næringsutvikling gjennom eiendomsvirksomhet og utvikling av sterke regionale innovasjons- og verdiskapingsmiljøer i alle deler av landet. Siva har et særlig ansvar for å bidra til å fremme vekstkraft i distriktene.

Siva legger til rette for økt innovasjon og verdiskaping i hele landet ved å gjøre kompetanse, nettverk og fasiliteter tilgjengelig for tusenvis av bedrifter, gjennom selskapets eiendommer, innovasjonssentre, innovasjonsselskaper og katapult-sentre.

Aktiviteten i Siva-strukturen har i 2021 vært høyere enn noen gang til tross for, men også på grunn av, koronapandemien. Sammen med våre partnere bidrar vi til innovasjon og forretningsutvikling hos om lag 10 000 bedrifter, hvorav 2 402 er med i Inkubasjonsprogrammet og 2 654 er med i Næringshageprogrammet. Det er en økning i antall bedrifter på henholdsvis åtte og 12 prosent fra 2020.

Siva er medeier i 73 innovasjonsselskaper over hele landet, og deltar aktivt i styrene for å bidra til å utvikle selskapene i tråd med Siva sine mål.

I 2021 har 746 bedrifter benyttet seg av katapult-sentrenes fasiliteter og tjenestetilbud. Halvparten av disse er koblet på såkalte flerbedriftsprosjekter, hvor flere bedrifter går sammen om å gjennomføre prosjekter. Katapult-sentrene har på kort tid bygget opp en kompetansebase med 800 industrieksperter som er tilgjengelig for industrien i Norge.

Siva har i 2021 frigjort eiendoms kapital i prosjekter der «jobben er gjort», og gått inn i flere nye prosjekter. Innovasjonssenteret på Oppdal ble satt i drift, VIPsenteret i Verdal Industripark er oppgradert, produksjonsanlegget til Vitux på Andenes er utvidet og Unitech R&D Center på Bømlo er under oppføring. Eiendomsporteføljen omfatter 500 000 kvadratmeter bygg, med en utleiegrad på 88 prosent.

Det strategiske samarbeidet med fylkeskommunene er trappet opp gjennom 2021, og ivaretas av ny avdeling for Partnerskap og strategi. Det operative samarbeidet med fylkeskommunene har vært mer omfattende gjennom året, grunnet utvikling av nye programmer for inkubasjon og næringshager.

Et systematisk arbeid for å bidra mer til å realisere muligheter, forpliktelser og forventninger innen bærekraft og den grønne omstillingen ble startet i 2021. Målet er å være en drivkraft som bygger relevant kompetanse, nettverk og bevissthet i tett samarbeid med Siva-partnerne.

Resultat

Årsregnskapet for 2021 er satt opp under forutsetning av fortsatt drift. Det bekreftes herved at forutsetningen for fortsatt drift er til stede.

I forbindelse med covid-19 har enkelte bedrifter hatt vanskeligheter med å betjene husleie grunnet helt eller delvis inntektstap. Det har blitt behandlet løpende søknader om utsettelse og- eller redusert husleie. Det er ikke blitt vurdert som nødvendig å avsette regnskapsmessig tap i porteføljen som følge av pandemien.

Inntektsført tilskudd i selskap og konsernregnskapet er 492, mot 487 millioner kroner året før.

Forvaltning av Inkubasjonsprogrammet, Næringshageprogrammet og Norsk katapult har et resultat som går i balanse, hvilket sikres gjennom at samlede kostnader finansieres med tilskudd. Siva har deltatt i emisjoner i innovasjonsselskaper på omtrent 2 millioner kroner i 2021. Det er kostnadsført 19 millioner kroner i renter og provisjoner på statskasselånet som dekkes av mottatt konsernbidrag fra Siva Eiendom Holding AS. Konsernet har hatt en økning i leieinntekter på 5,6 prosent. Årsresultatet for Siva SF er på 520 millioner kroner mot 84 millioner året før. Den store økningen skyldes i hovedsak engangseffekten ved realisering av aksjer i Marineholmen Forskningspark AS. Det er ikke kostnadsført eller aktivert forsknings- og utviklingsaktivitet i årets regnskap. Det har ikke oppstått forhold etter regnskapsårets slutt som har vesentlig betydning for regnskapet. Styret mener at årsregnskapet gir et rettvise bilde av selskapets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat.

Finansiell risiko

Innovasjonsaktiviteten finansieres med tilskudd, og omfanget av aktivitetene styres av bevilgningene over statsbudsjettet. Det vurderes at denne aktiviteten ikke medfører finansiell risiko.

Finansiering av egenkapitalinnskudd i Siva Eiendom Holding AS er delvis gjort gjennom statskasselån til Siva SF. Lånet er på 700 millioner kroner, tilsvarende 32 prosent av egenkapitalen til eiendomsvirksomheten, og den finansielle risikoen er knyttet til rente- og provisjonskostnader.

Eiendomsvirksomheten er eksponert for markedsrisiko gjennom gjeldssiden i balansen, der endringer i rentenivå vil påvirke konsernets kontantstrøm. Eiendomsvirksomheten er også eksponert for kredittrisiko i utleiemarkedet. Selskapet skal gjennom sitt mandat påta seg en risiko ved å investere i samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter der det ikke er tilstrekkelig tilgjengelig privat kapital, men der forventet bedriftsøkonomisk lønnsomhet møter Sivas avkastningskrav.

Statsforetaket vil ha høyere risiko enn andre eiendomsinvestorer ved å investere i prosjekter som ikke fortrenger private aktører. Dette gjør at konsernet er ekstra eksponert med tanke på leietakere som går konkurs eller har økonomiske problemer. Bygg som er tilpasset en bestemt leietaker i desentrale strøk vil ha en lavere annenhåndsverdi enn i sentrale strøk, og det kan ta lengre tid å finne nye leietakere. Sivas evne til å ta risiko er muliggjort ved at eiendomsporteføljen er balansert mellom investeringer i industribygg og innovasjonssenter, og samtidig diversifisert på bransjer og geografi. I tillegg besitter Siva en kompetanse på bransjer og lokale markeder som gjør at vi bedre kan vurdere lønnsomheten i investeringene enn private investorer.

Eiendomsvirksomheten er basert på utleie til et stort antall leietakere innen mange ulike bransjer over hele landet. Leiemarkedet påvirkes av makroøkonomiske endringer som endring i BNP, konsumprisindeks og sysselsetting. Ledighet i porteføljen og leieendringer ved reforhandling av eksisterende kontrakter påvirker

løpende kontantstrøm og kan dermed medføre likviditetsrisiko. Konsernets likviditetssituasjon vurderes å være god. Refinansieringsrisikoen knyttet til konsernets finansiering vurderes å være lav.

Konsernet har etablert et finansielt rammeverk. For industribygg er deler av renterisikoen overført til leietaker gjennom leiekontrakten. Den øvrige renterisikoen som faller på utleier reduseres ved aktiv bruk av rentesikringsinstrumenter. Refinansieringsrisiko knyttet til konsernets finansiering reduseres ved å inngå langsiktige låneavtaler og spre låneforfall.

Konsernets likviditet plasseres i norske banker. Overskuddslikviditet ut over behov knyttet til løpende drift og planlagte investeringer plasseres delvis i norske rentefond med risikoprofil «Investment grade» eller bedre.

Arbeidsmiljø

Sykefravær i 2021 var 2,60 prosent, fordelt på 1,5 prosent langtidsfravær og 1,1 prosent korttidsfravær. Dermed ble målet om 97 prosent nærværsfaktor nådd. Kvinner har noe høyere sykefravær enn menn. Det er ikke meldt fravær som er arbeidsrelatert. Alle som ansettes i Siva tilbys 100 prosent stilling. De som går i redusert stilling gjør dette av eget ønske, eller har helse relaterte plager.

Siva er opptatt av å utvikle den enkelte ansatte og arbeidsmiljøet. For å følge opp dette gjennomføres årlige arbeidsmiljøundersøkelser. Undersøkelsen ble gjennomført i oktober, og avdekker noe lavere score på viktige parametere sammenlignet med året før. Dette medførte at Siva ikke ble sertifisert som Great Place to Work, slik selskapet ble i 2020. Det er gjennomført flere pulsundersøkelser for å overvåke opplevelsen av hjemmekontor, samt oppfølging etter forslaget i Revidert nasjonalbudsjett om å restrukturere Siva. Det er fulgt opp med "tett på" samtale med alle ansatte. Dette gjennomføres for å sikre utvikling og kompetanseheving hos alle ansatte. Alle medarbeidere får tilbud om utviklingssamtale.

Åtte ansatte sa opp sin stilling i 2021. Dette utgjør 16 prosent av mot 6,6 prosent i 2020. Det gjennomføres sluttsamtaler med alle som slutter i Siva. Det har ikke blitt rapportert om alvorlige arbeidsuhell eller ulykker som har resultert i materielle skader eller personsaker i 2021.

Redegjørelse om likestilling og diskriminering

Det var 54 faste og midlertidige ansatte i Siva 31. desember 2021, fordelt på 52,8 årsverk. 28 av de ansatte er kvinner og 27 menn. Sivas ledergruppe består ved årsskiftet av fire menn og fire kvinner. Styret består av tre kvinner inkludert varamedlem, og seks menn.

Siva har som mål å være en arbeidsplass der det er full likestilling mellom kvinner og menn, og med like lønns-, og arbeidsvilkår som ikke diskriminerer.

Ytre miljø

Selskapets påvirkning på det ytre klima og miljø skal baseres på prinsippet om langsiktig bærekraft, og selskapet jobber aktivt med tiltak for å redusere klima-fotavtrykket både internt og i vårt arbeid med Siva-strukturen. Selskapet har blant annet som målsetting at alle nye bygg skal være miljøsertifisert etter BREEAM-standard. Det jobbes kontinuerlig med sertifisering etter BREEAM In-Use for eksisterende bygg, og oppgradering for å tilrettelegge for leietakerne og tilfredsstillende nye krav til bygg. Gjennom grønne leiekontrakter forplikter partene seg til å vurdere mulige miljøtiltak i byggene, herunder tiltak som reduserer energiforbruket.

Samfunnsansvar

Siva forvalter offentlige midler som skal bidra til lønnsom nærings- og regional utvikling i Norge. Bidrag til verdiskapingen i samfunnet skal skje gjennom utøvelse av et helhetlig, forretningsmessig samfunnsansvar.

Selskapet har et kontinuerlig søkelys på etterlevelse av retningslinjer og standarder for områder som ligger under selskapets samfunnsansvar. Etske retningslinjer, sammen med selskapets verdier, danner grunnlag for hvordan vi opptrer i forretningspraksis og personlig adferd.

Siva skal motvirke alle former for korrupsjon i samsvar med norsk lov og internasjonale avtaler. Siva arbeider aktivt med å forebygge uønsket adferd, og har etablert rutiner for å sette sine ansatte i stand til å håndtere vanskelige situasjoner. Siva aksepterer ingen form for diskriminering av egne ansatte, kunder eller samarbeidspartnere.

Styret følger de deler av «Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse» (NUES) som anses relevant for selskapets virksomhet, og rammene som selskapets organisasjonsform og eierskap setter.

Fremtidsutsikter

Regjeringen Solberg gjennomførte i 2019 en helhetlig gjennomgang av det næringsrettede virkemiddelapparatet i Norge. Regjeringen Støre har varslet at dette arbeidet skal konkluderes så snart som mulig. I Hurdalsplattformen tar regjeringen også til orde for at Siva skal styrkes.

Behovet for grønn og digital omstilling treffer hele næringslivet, og utfordrer virkemiddelapparatets evne til å levere effektivt og raskt. Siva kan bidra med å ta en sterkere rolle som nasjonal industriutvikler. Siva er bedt om å utrede hvordan selskapet kan ta en rolle med å klargjøre industritomter for ny grønn industri. Innovasjonskraften som over tid er bygget opp i «Siva-strukturen», og deres tilbud til industri og næringsliv, vil være et sterkt bidrag til videre industrisatsing. Styret mener Siva er godt posisjonert for å bidra til videreutvikling av virkemiddelapparatets tilbud til bedrifter over hele landet.

Sivas bidrag og resultater gjennom 2021 illustrerer viktigheten av en fortsatt sterk satsing på infrastrukturen for innovasjon og næringsutvikling i hele landet. I St. Meld. 27 (Industrimeldingen, 2016–2017) foreligger det en klar ambisjon og retning for industripolitikken, «*grønnere, smartere og mer nyskapende*». Gjennom Hurdalsplattformen varsler Regjeringen Støre at dette arbeidet skal akselereres. Det grønne skiftet, eksportgapet og omstillingen bort fra en oljebasert økonomi må understøttes av en større andel verdiskaping og arbeidsplasser i fastlandsindustrien. En forsterket satsing på Norsk katapult og Sivas eiendomsvirksomhet, samt en aktiv videreutvikling av infrastrukturen for innovasjon og næringsutvikling er et kraftfullt verktøy for å realisere denne omstillingen, og tilrettelegge for økt bærekraftig verdiskaping i Norge.

Trondheim, 31.12.2021 / 25.02.2022

Styret/ledelsen for Siva - Selskapet for industrivekst SF

Kjell Roland
Styrets leder

Tine Rørvik
Nestleder

Arve Ulriksen
Styremedlem

Maja Adriaensen
Styremedlem

Kristian Strømme
Styremedlem

Heine Østby
Styremedlem

Andreas Krüger Enge
Adm. dir (konst)

5

Bedriftshistorier fra Siva- strukturen

FREYR

Fra inkubatorbedrift til norsk
industrieventyr

LEVERANDØRUTVIKLING HAVBRUK NORD

Bygger verdier med felles satsing i nord

REPACK

Gir nytt liv til kasserte elbilbatterier

UNITECH

Bygger for å posisjonere Norge i det
grønne skiftet

WÄRTSILÄ

Verdensledende testing av utslippsfri
drivstoff for skipsnæringen

VITUX

Tilrettelegger for fortsatt
industrieventyr på Andenes

Se casene på arsrapport21.siva.no

6

Eierskap i innovasjonsselskaper

En aktiv eier og pådriver for nyskaping

Ved utgangen av 2021 hadde Siva eierskap i 73 innovasjonsselskaper i hele landet. Dette er ett mer enn året før. Over 7 500 bedrifter drar nytte av deres tjenester.

Siva er representert i styrene i de fleste selskapene i vår portefølje, og styrevervene bekles av interne ressurser. På denne måten kan vi være tett på selskapene vi eier, og bidra med kompetanse, regional forståelse og nettverk.

Eierskap i innovasjonsselskaper er ett av Sivas virkemidler for å legge til rette for etablering og utvikling av bedrifter i nærings- og kunnskapsmiljøer, og koble disse sammen i regionale, nasjonale og internasjonale nettverk. Gjennom vårt eierskap er innovasjonsselskapene bundet sammen i en nasjonal struktur, hvor kompetanse og nettverk kan deles. I forbindelse med koronapandemien har denne strukturen også gjort det mulig å distribuere støtte til næringslivet i hele landet på en effektiv måte.

Innovasjonsselskap er en fellesbetegnelse for selskap som har som formål å stimulere til økt kunnskapsdeling og innovasjon i næringslivet. Dette gjøres ved å forvalte og utvikle offentlig og privat finansierte ordninger for næringsutvikling på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. De er regionale utviklingsaktører og tilbyr tjenester til næringslivet i form av nettverk, kompetanse og kapital. I de fleste tilfeller har innovasjonsselskapene funksjon som inkubator, næringshage eller teknologioverføringskontor (TTO). Et innovasjonsselskap bidrar til å forsterke effektene av offentlige virkemidler til blant annet forskning og innovasjon, ved at det mobiliserer bedrifter inn til de lokale, regionale og nasjonale ordningene – og finner synergier mellom dem. I tillegg er det mange selskaper som selv forvalter midler fra ulike ordninger, som for eksempel Sivas næringshage- og inkubasjonsprogrammer, investeringskapital fra Preså Kornordningen og FORNY-midler fra Norges forskningsråd.

Både den nasjonale strukturen av innovasjonsselskaper og hvert enkelt selskap bidrar til at virksomheter i hele landet finner relevante samarbeidspartnere og drar nytte av offentlige virkemidler. Innovasjonsselskapene er viktige brikker i de regionale økosystemene for innovasjon. Når disse fungerer godt, kan det bidra til at aktører raskere og bedre omstiller seg og tilegner seg kunnskap.

I mange tilfeller kan det være lite attraktivt for en privat aktør å bære kostnaden ved å etablere og utvikle et selskap alene, når formålet som regel er samfunnsmessig, samtidig som gevinstene fra en velfungerende drift av selskapet i stor grad er kunnskaps- og næringsutvikling som kommer mange aktører til gode. En privat aktør vil kanskje heller ikke ha tilstrekkelig tillit blant andre aktører til å koordinere dette. Ettersom velfungerende innovasjonssystemer bidrar til store samfunnsøkonomiske gevinster, taler det for at det offentlige bør ha en rolle i å sørge for at slike systemer er på plass.

Dette er rollen Siva jobber for å utfylle på best mulig måte. Vi er minoritetsseier i over 70 innovasjonsselskaper lokalisert i hele landet, fra urbane til rurale strøk. Siva er den eneste med eierandel i alle disse selskapene, som sammen utgjør en nasjonal struktur. Vi jobber med å utvikle denne strukturen slik at kompetanse og nettverk lettere kan deles på tvers. Erfaringsdelingen kommer ikke bare innovasjonsselskapene selv til gode, men også andre tilknyttede aktører fra næringsliv og kunnskapsmiljøer. Undersøkelser viser at Siva har vært utløsende for at selskapene har blitt etablert, og at Siva bidrar til kunnskapsoverføring mellom innovasjonsselskapene¹.

Sivas mål med eierskapet i innovasjonsselskapene er å:

- koordinere private og offentlige aktører for å etablere og utvikle innovasjonsselskapene
- utvikle en infrastruktur for innovasjon og næringsutvikling i hele landet, med sterk forankring i lokale og regionale kunnskaps- og næringsmiljø
- stimulere til koordinering og samhandling mellom innovasjonsselskapene, regionalt og nasjonalt, for en best mulig utnyttelse av kompetanse og virkemidler, til nytte for næringslivet
- Bruke Sivas eierskapsfortrinn som en statlig, kompetent og gjennomgående eier med kjennskap til beste praksis, til å bidra til økt verdiskaping gjennom innovasjonsselskapene.²

6.1 Resultater i 2021

Offentlige tildelinger

Operasjonalisering av ulike næringsrettede virkemidler og gjennomføring av prosjekter på vegne av kommuner og fylkeskommuner, er en stor del av virksomheten for de fleste innovasjonsselskaper. Oppdrag fra flere aktører bidrar til at innovasjonsselskapene blir flerfunksjonelle, solide og kompetente. Når de forvalter eller gjennomfører oppdrag på en god måte, kan det bidra til flere samordningsgevinster. På den måten blir virkemiddelapparatet mer effektivt.

Eksempler på offentlig finansierte virkemidler:

- FORNY
- kapital fra Preså Kornordningen og annen tidligfasekapital

¹ Mimir Analytics og Samfunnsøkonomisk analyse, 2020. «Sivas rolle som institusjonell entreprenør: Vurderinger fra Sivas medeierne i innovasjonsselskap». Blant respondentene i undersøkelsen er 73 prosent enige i at innovasjonsselskapet ikke ville blitt etablert uten Siva, og 82 prosent er enige i at Siva gjennom sitt eierskap bidrar til kunnskapsoverføring mellom innovasjonsselskapene.

² Grünfeldt og Jakobsen (2007). Hvem eier Norge?

- det statlig finansierte klyngeprogrammet Norwegian Innovation Clusters
- etablererveiledning
- FORREGION
- ordninger/prosjekter på oppdrag fra fylkeskommunene

Omtrent en tredjedel av innovasjonsselskapene fungerer som sekretariat eller har en støttende rolle for én eller flere klynger i Norwegian Innovation Clusters. Over halvparten av innovasjonsselskapene i Sivas portefølje fungerer som førstelinjetjeneste for én eller flere kommuner. For dette og andre oppdrag fikk de ifølge selskapene selv cirka 64 millioner kroner i 2020³.

En undersøkelse fra 2021 viser at omtrent 7 500 selskaper fikk en form for bistand fra innovasjonsselskapene i 2020⁴. Det er utfordrende å isolere effekten på verdiskapingen i bedriftene, men samlede oppdrag og tildelinger kan gi en pekepinn på hvor mye det øvrige virkemiddelapparatet og offentlige aktører bruker innovasjonsselskapene. Dette kan igjen si noe om øvrig etterspørsel etter selskapene og deres kompetanse.

Utviklingen av innovasjonsselskaperes tildelinger og oppdrag fra utvalgte aktører i perioden 2014-2020 vises i Figur 6.1⁵. Tallene er hentet fra Samspillsdatabasen i SSB, og viser tildelinger fra EUs FP7-program og Horisont 2020, Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF), fylkeskommunene, Innovasjon Norge, Norges forskningsråd, regionale forskningsfond, Siva og SkatteFUNN. Forvaltningen av egenkapitalvirkemidler inngår ikke i datamaterialet fra SSB, men vi vet at minst ti selskaper forvaltet investeringskapital fra Preså Kornordningen i 2020⁶.

Tildelingene har økt fra 2019 til 2020. Dette har trolig en sammenheng med økte tildelinger i 2020, som følge av krisemidler fra fortrinnsvis kommuner og fylkeskommuner i forbindelse med koronapandemien.

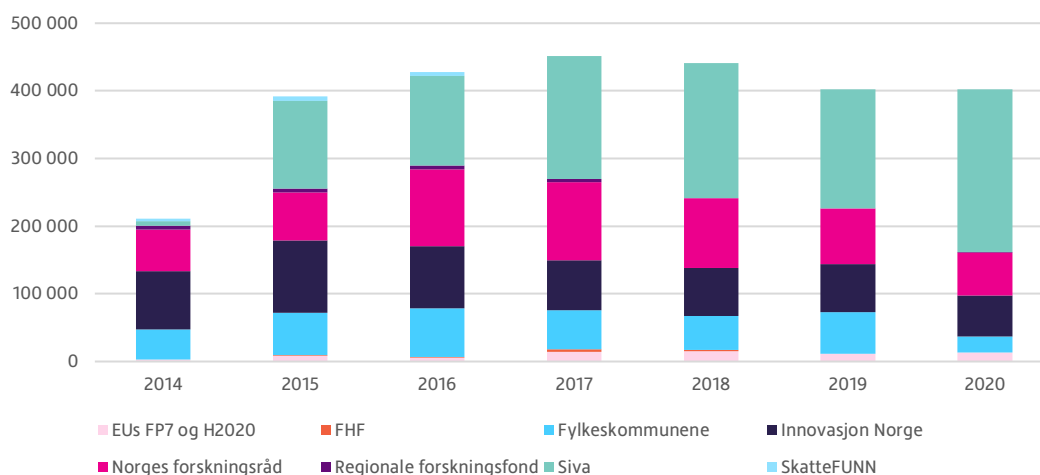
³ Resultat fra en spørreundersøkelse til daglig ledere i innovasjonsselskapene i januar 2021. 70 av 72 selskaper har svart på undersøkelsen.

⁴ Resultat fra en spørreundersøkelse til daglig ledere i innovasjonsselskapene i januar 2021. 70 av 72 selskaper har svart på undersøkelsen.

⁵ I årsrapportene frem til 2018 har Siva benyttet databasen til Samfunnsøkonomisk analyse AS. Datagrunnlaget i årsrapporten for 2019 og 2020 er fra SSB. Tildelinger i perioden 2014-2017 avviker derfor noe fra tallene som er oppgitt i tidligere årsrapporter.

⁶ Resultat fra en spørreundersøkelse til daglig ledere i innovasjonsselskapene i januar 2021. 70 av 72 selskaper har svart på undersøkelsen.

Figur 6.1 Tildelinger til innovasjonsselskapene fra offentlige aktører⁷. Beløp i 1 000 kroner, faste 2017-priser.

Spørreundersøkelse for styreledere

I januar–februar 2022 ble det gjennomført en spørreundersøkelse rettet mot styreledere i innovasjonsselskapene hvor Siva er deleier⁸. Denne gjennomføres annet hvert år, og resultatene er en del av mål- og resultatstyringen av eierskapsvirkemidlet. Formålet med undersøkelsen er å kartlegge effekten av Sivas eierskap; vise hvorvidt Sivas eierskap er utløsende for at selskapene blir etablert og utvikler seg, og i hvilken grad Siva bidrar til å utvikle selskapene på en annen måte enn det andre aktører gjør. Svarprosenten for undersøkelsen var 65 prosent, noe konsultentselskapet BDO karakteriserer som en «god» svarprosent.

Resultatene viser at Siva fortsatt oppleves som en eier med unik og relevant kompetanse, og med kompetanse på etablering og utvikling av innovasjonsselskaper som øvrige eiere ikke besitter. Siva oppleves som en aktiv, strategisk bidragsyter i selskapenes styre. Kompetansen Siva innehar som eier i flere innovasjonsselskaper, oppleves som komplementær i styrerommet. Resultatene viser også at Sivas eierskap i mange tilfeller var avgjørende for at selskapet ble etablert.

Sammenlignet med forrige spørreundersøkelse fra vinteren 2019/2020, er en mindre andel av respondentene enige i at Siva evner å tilføre selskapet kompetanse og nettverk gjennom sitt eierskap. Det er også en nedgang i andel respondenter som er enige i at Sivas eierskap er avgjørende for at selskapet har en hensiktsmessig eierstruktur. Endringen kan ha sammenheng med både koronapandemien hvor man har hatt redusert fysisk tilstedeværelse i styre- og eiermøter..

Neste tilsvarende undersøkelse planlegges gjennomført vinteren 2023/2024.

⁷ Tildelinger til Norwegian Research Centre AS er ikke inkludert. Selskapets tildelinger er langt større enn for de andre selskapene og er derfor tatt ut av sammenligningen for å gi et mer riktig bilde

⁸ «Siva sin rolle som medeier i innovasjonsselskaper», BDO, 18.02.2022

Økonomisk utvikling

Sivas eierandel varierer fra 1,1 prosent⁹ til 46,6 prosent i de ulike selskapene. Vi etterstreber å være en utløsende og tilretteleggende aktør, og dette innebærer ulike tilpasninger. Sivas ambisjon er at selskapene skal balansere sin drift, og at aktiviteten deres skal ha ekstern finansiering. Egenkapitalen skal i utgangspunktet ikke finansiere drift. Det er vedtektsfestet hos de fleste selskapene at eiere ikke skal motta utbytte, men at eventuelle driftsoverskudd skal føres mot egenkapitalen og benyttes til videre utvikling av selskapet. Ved inngangen til 2021 hadde Siva eierskap i 72 innovasjonsselskaper i hele landet. Ved utgangen av året er antallet økt til 73. Av disse er 35 operatører av det nasjonale næringshageprogrammet, mens de resterende 37 er innovasjonsselskaper av ulik karakter (forsknings- og kunnskapspark, inkubatorer og andre utviklingselskaper). Total kostpris for selskapsporteføljen per 31.12.2021 er 153,7 millioner kroner, mens bokført verdi er 117,4 millioner kroner.

I 2020 genererte selskapene som var i Sivas portefølje en samlet driftsinntekt på 1 118 millioner kroner, mot 1 103 millioner kroner i 2019. Det samlede årsresultatet i 2020 var om lag 34,5 millioner kroner, mot 41 millioner kroner i 2019. Det er store variasjoner i selskapenes økonomiske resultater. Det største underskuddet var på -3,6 millioner kroner (-4 millioner kroner i 2019), mens det største overskuddet var på 4,1 millioner kroner (38 millioner kroner i 2019)¹⁰. Økte driftsinntekter i porteføljen er positivt fordi det viser at aktivitetsnivået i selskapene øker. Selv om det er noen selskaper som står for betydelig større omsetning og årsresultat enn andre, har mange av selskapene økt driftsinntektene sine fra 2019 til 2020. Dette er i tråd med utviklingen de siste årene; Siva har siden 2015 redusert antall selskaper i porteføljen fra 99 innovasjonsselskaper til 73, samtidig som det ikke har vært en tilsvarende nedgang i omsetningen. Dette er i tråd med arbeidet Siva har lagt ned i samme periode for å bidra til flere robuste selskaper.

Utvikling av eierskapsporteføljen

Siva vurderer kontinuerlig hensiktsmessig struktur i eierskapsporteføljen gjennom fisjoner og fusjoner, salg og kjøp av aksjer, samt mobilisering av nye og eksisterende medeiere. Investeringer i innovasjonsselskaper gjøres med Sivas egenkapital. Disponibel investeringskapasitet består av frigjort kapital i porteføljen av innovasjonsselskaper gjennom utbytte, salg, kapitalnedskrivning eller avvikling.

Disponibel investeringskapasitet ved inngangen til 2022 er 65,5 millioner kroner. Dette inkluderer 33,6 millioner kroner som ble bevilget til Siva i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020 for å unngå avviklinger blant innovasjonsselskaper under pandemien. Siva bidrar til å etablere og utvikle en struktur for innovasjon og næringsutvikling på flere måter. I noen tilfeller har hensikten vært å gjøre selskapene større og mer robuste, i andre er det for å bedre eiersammensetningen eller for å implementere nye forretningsområder og -modeller. Denne utviklingen er i tråd med Sivas strategi, hvor vi ønsker at selskapene skal ha flere virksomhetsområder for å være en sterk utviklingsaktør i regionen. I slike prosesser er det tett dialog med flere eiere, herunder universitet- og høyskolemiljø og sentrale, private næringslivsaktører. Vi har også deltatt i strategiske samarbeid med fylkeskommunene for å sørge for at selskapene bidrar til næringsutvikling i tråd med regionale planer.

Siva har i 2021 vært en sentral bidragsyter i fusjonsprosessen mellom Næringshagen på Voss og Næringshagen i Hardanger. Det fusjonerte selskapet vil bli en sentral utviklingsaktør i sin region. Siva har også deltatt i en emisjon i Thams Innovasjon AS på Orkanger, der det parallelt ble gjort en omstrukturering

⁹ Siva benyttet sin eierandel på 21,7 prosent i Northern Research Institute AS som tingsinnskudd ved innfusjonering i NORCE 16.01.2019, og fikk en eierandel på 1,1 prosent i NORCE.

¹⁰ Driftsresultat og årsresultat for Norwegian Research Centre AS er ikke inkludert. Selskapet har langt større omsetning enn de andre selskapene og er derfor tatt ut av sammenligningen for å gi et mer riktig bilde av situasjonen i porteføljen.

av eiersammensetningen. Salvesen og Thams Invest AS, som en av de største private næringsutviklerne i området, styrket sin eierandel i selskapet sammen med Siva. Etter emisjonen har Siva 36 prosent eierandel i selskapet, og har sammen med Salvesen og Thams Invest aksjemajoritet i Thams Innovasjon. Siva har deltatt i opprettelsen av Newspace North AS, et innovasjonsselskap på Andøya. Medaksjonærer er Nordland Fylkeskommune, Andøya Space AS og Andøy Teknologipark AS. Med dette ønsker Siva å bidra til at infrastrukturen rundt den nye oppskytingsbasen på Andøya utvikles, slik den kan stimulere til vekst i nye og eksisterende bedrifter.

I tillegg til å forvalte eierskapet i innovasjonsselskapene, hadde Siva ved utgangen av 2020 eierskap i fem ulike investeringselskaper, som vist i tabell 6.1. Siva søker å avhende sine aksjer i samtlige investeringselskaper, i tråd med styringssignaler fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD). Totalt er kostprisen for disse selskapene 24,9 millioner kroner. Flere av selskapene har tatt høy risiko gjennom såkorninvesteringer i bedrifters tidlige fase, og tapt kapital som følge av det. Sivas ambisjon er uansett å oppnå størst mulig avkastning på kapitalen som er investert.

Tabell 6.2 Sivas eierskap i investeringselskaper pr. 31.12.21

Selskap	Org.nr.	Etablert	Sivas eierandel i %	Sivas kostpris i kr
Akershus Teknologifond AS	993 297 836	2008	5,6	2 574 423
Hammerfest Næringsinvest AS	980 505 138	1998	24,2	1 020 000
Rogaland Kunnskapsinvest AS	984 227 264	2002	32,4	5 500 000
Kom-Inn AS	996 758 001	2011	20,9	4 400 000
Leiv Eiriksson Nyskaping AS*	984 829 906	2002	12,6	9 140 640
				3 594 423

*11: Leiv Eiriksson Nyskaping AS ble i løpet av 2017 gjort om fra et innovasjonsselskap til et rent investeringselskap.

Koronapandemien

Koronapandemien har ført til at innovasjonsselskapenes rolle i mange tilfeller har blitt utvidet. Mange har blitt tildelt flere oppdrag fra kommuner og fylkeskommuner for å bidra til å redusere skadeomfanget av pandemien i det regionale næringslivet. Infrastrukturen som innovasjonsselskapene utgjør, har gjort det mulig å distribuere støtteordninger til næringslivet rundt om i landet på en effektiv måte.

Innovasjonsselskapene opplever blant annet:

- økt etterspørsel etter innovasjonsselskapenes tjenester, samtidig som manglende eller redusert betalingsevne blant kundene påvirker deres likviditet
- at investeringsvilje og -evne i uoterte verdipapirer påvirkes. For innovasjonsselskaper som har kapital bundet opp i porteføljeselskaper gir dette en sårbarhet
- begrenset tilgang på ny egenkapital, fordi eksisterende og potensielt nye eiere står i økonomisk krevende situasjoner

Våren 2020 ble det bevilget 40 millioner kroner fra NFD til Siva for å motvirke driftsstans eller avvikling i innovasjonsselskapene som følge av koronapandemien. Ved utgangen av 2021 er 6,4 millioner kroner

brukt til egenkapitalinnskudd i selskapene.¹¹ Siva er forberedt på at de økonomiske ringvirkningene av pandemien kan bli av mer langvarig art, og anser det som sannsynlig at resterende midler innenfor rammen vil komme til nytte i både 2022 og 2023.

På grunn av koronapandemien har en stor andel styre- og eiermøter blitt gjennomført digitalt.

Tilbakemeldingene fra styrelederne er at en kombinasjon av fysisk og digital tilstedeværelse er en god løsning. Fysisk tilstedeværelse oppleves som særlig viktig for strategiske diskusjoner, behandling av krevende saker og for å bygge opp nettverk, relasjoner og forståelse av selskapene.

6.2 Utøvelse av eierskapet

6.2.1 Retningslinjer for Sivas eierskapsutøvelse

Siva er opptatt av å være en profesjonell og forutsigbar eier, som har tillit blant private og offentlige aktører i hele landet. Det innebærer blant annet at vi skiller tydelig mellom vår rolle som forvalter av næringsrettede virkemidler og som eier i selskapene. Siva skal være en aktiv eier og utøve sitt eierskap i generalforsamling og på eiermøter. Dette er viktige betingelser for at vi skal kunne bidra til å utvikle gode innovasjonsstrukturer som kan bistå bedrifter rundt om i hele landet. Siva har utviklet interne retningslinjer for hvordan selskapet skal opptre som eier i innovasjonsselskapene. Policyen bygger på statens prinsipper for god eierstyring, og relevante deler av anbefalinger for eierstyring og selskapsledelse gitt av NUES¹². OECDs retningslinjer for eierstyring og selskapsledelse i selskaper med statlig eierandel blir også brukt i Sivas eierskapsarbeid. Policyen er behandlet av styret i Siva, og skal bidra til en god og lik eierskapsutøvelse blant våre medarbeidere.

¹¹ Bevilgningen var på 40 millioner kroner.

¹² NUES (2018). Norsk anbefaling. Eierstyring og selskapsledelse.

6.2.2 Evaluering av selskapsporteføljen

Hvert år gjennomfører Siva en evaluering av porteføljen av innovasjonsselskaper for å gjøre eieroppfølgingen mer målrettet. Den brukes også som utgangspunkt for å vurdere hvilke selskaper vi skal være styrerepresentert i. I den forbindelse gjøres blant annet en vurdering av selskapenes økonomiske situasjon og rolle, herunder i hvor stor grad de utfyller flere funksjoner i det regionale innovasjonssystemet. Selskapene plasseres i én av tre kategorier.

1. **Strategiske selskaper:** Selskapene i denne kategorien har ofte sterk regional forankring hos offentlige og private aktører, flere virksomhetsområder, en bærekraftig forretningsmodell og robust økonomi, gode resultater innenfor sine oppdrag og/eller forretningsområder, og en samlet rolle i den regionale innovasjonsstrukturen.
2. **Selskap under omstilling:** Selskapene i denne kategorien er ofte nyetablerte, og har enten nylig vært eller er i en form for omstilling. Det kan typisk være omstilling i form av økonomiske utfordringer eller emisjon, fusjon eller fisjon. Det kan også være selskaper som har gjennomført vesentlige endringer i forretningsområder eller i sin administrasjon.
3. **Selskap hvor Siva ønsker å terminere eierskapet:** Selskapene hvor Siva ønsker å terminere sitt eierskap gjelder investeringsselskapene i Sivas portefølje, samt selskaper som for eksempel har mistet relevans og omfang.

Siva jobber for å ha flest mulig strategiske selskaper i porteføljen, og færrest mulig hvor vi ønsker å terminere eierskapet. Samtidig skal vi ta en aktiv rolle i å utvikle selskapene, initiere omstillingsprosesser der det er hensiktsmessig, og være pådriver for nødvendige avviklinger.

Ved utgangen av 2021 er det en betydelig økning i antall selskaper kategorisert som "under omstilling", sammenlignet med året før. Mange selskaper som i 2020 ble kategorisert som et "strategisk selskap", vurderes nå som selskap under omstilling. I de fleste tilfeller handler dette om selskapenes sårbarhet for svingninger i tildeling av programmidler fra Siva. Alle selskaper må delta i opptak til nye næringshage- og inkubasjonsprogram fra 2023, og ingen er garantert deltakelse i de nye programmene. Kvalifikasjonskriterier og tildelingsnivå er heller ikke klart i skrivende stund. Dette er en utfordrende situasjon for mange av selskapene i porteføljen, og dette reflekteres i styringen av selskapene.

Tabell 6.3 Andel innovasjonsselskaper i de ulike eieroppfølgingskategoriene ved årsslutt 2020 og 2021

Kategori	Antall selskaper i 2020	Andel av porteføljen	Antall selskaper i 2021	Andel av porteføljen
Strategiske selskaper	50	66 %	19	25 %
Selskap under omstilling	13	17 %	43	56 %
Selskaper hvor Siva ønsker å terminere eierskapet	13	17 %	14	19 %
Sum	76	100 %	75	100 %

6.2.3 Styrearbeid

Alle ansatte med styreverv i innovasjonsselskapene inngår i Sivas styrestall, som skal være et nettverk for kompetanseheving og profesjonalisering av eget styrearbeid. Siva var i 2021 styrerepresentert i 64 selskaper, mot 57 selskaper i 2020.

Blant innovasjonsselskapene i Sivas portefølje var andelen kvinner med stilling daglig leder 45 prosent ved utgangen av 2020. Andelen kvinnelige styreledere var 15 prosent, mens andel kvinnelige styremedlemmer var 45 prosent.

6.3 Ressursbruk

Sivas ressursbruk knyttet til eierskap i innovasjonsselskaper fordeler seg på tre aktiviteter: utviklingsarbeid, eierskapsoppfølging og styrerepresentasjon i selskapene.

Utviklingsarbeid omfatter arbeid med utvikling av eierskap som virkemiddel og porteføljeutvikling, herunder salgsprosesser og investeringsbeslutninger. Ressursbruk knyttet til eierskapsoppfølging omfatter forberedelse, deltakelse og reise i forbindelse med generalforsamlinger og eiermøter, mens styrerepresentasjon omfatter tilsvarende for styremøter. Sivas medarbeidere mottar ikke styrehonorar fra selskapene for sine verv.

Alle reisekostnader i forbindelse med styrerepresentasjon betales av Siva. Kostnader knyttet til reisevirksomhet for både styrerepresentasjon og eieroppfølging har vært unormalt lave i 2021, som følge av at flere møter er blitt avholdt digitalt.

7

Næringshage- og inkubasjonsprogrammene

En drivkraft i hele Norge

2021 har vært nok et år med rekordhøye resultater for både næringshage- og inkubasjonsprogrammene. For første gang har vi passert 5 000 bedrifter i programmene.

De 39 næringshagene og 33 inkubatorene har bidratt med nettverk, partnere og kompetanse, der bedriftene kan dra nytte av andres erfaringer og raskere lykkes med sin vekst og utvikling.

Hovedmålet til næringshageprogrammet er økt verdiskaping gjennom å bidra til utvikling av attraktive bedrifter og arbeidsplasser i hele landet, men fortrinnsvis i distriktene. Støtte til næringshager skal hovedsakelig skje innenfor virkeområdet distriktsrettet investeringsstøtte. Næringshageprogrammet skal også være et virkemiddel for fylkeskommunene og bidra til at deres rolle som regional utviklingsaktør styrkes.

Næringshagene jobber med utvikling av næringslivet i egen region, og er en samhandlingsarena for bedriftene. De 39 næringshagene som i 2021 var programoperatører av Sivas næringshageprogram, er tilbydere og tilretteleggere av kompetanse, nettverk og infrastruktur for bedriftene. Bedriftene er enten samlokalisert eller tilknyttet næringshagen gjennom tett oppfølging og samarbeid.

Hovedmålet til inkubasjonsprogrammet er økt nasjonal verdiskaping gjennom effektivt å identifisere, videreutvikle og kommersialisere gode idéer til nye vekstbedrifter, og gi ny vekst i etablerte virksomheter.

De 33 inkubatorene som i 2021 var programoperatører av Sivas inkubasjonsprogram, bidrar til etablering og utvikling av nye vekstbedrifter og skaper vekst i etablert næringsliv. Inkubatorene tilbyr et faglig og sosialt miljø hvor gründere, bedrifter, akademia, FoU-miljøer, investorer og andre kobles sammen.

Begge programmene var i 2021 finansiert av Kommunal- og moderniseringsdepartementet med en samlet tildeling på 282,75 millioner kroner, via fylkeskommunene som oppdragsgivere. Agder, Nordland, Vestland, Rogaland, samt Vestfold og Telemark fylkeskommuner har bevilget totalt 22,05 millioner kroner utover

differensieringsmodellene til programoperatørene i disse fylkene. Midlene Siva har mottatt i oppdrag fra fylkeskommunene i 2021 er i sin helhet utbetalt til programoperatørene, sammen med 31,8 millioner kroner fra Sivas oppsparte midler. Programoperatørene har med det totalt fått tilført 314,5 millioner kroner i 2021. Næringshage- og inkubasjonsprogrammene er ti-årige programmer, som varer ut 2022.

Næringshagene benytter tilskuddet fra Siva til å tilføre sine bedrifter bedriftsutviklingskompetanse, og til å koble dem til relevante FoU-, næringslivs- og kapitalnettverk. Inkubatorene bruker tilskuddet til å tilføre bedriftene profesjonell forretningsutviklings- og bransjekompetanse. En viktig del av arbeidet består i å utvikle sterke team, koble bedriftene opp mot strategiske samarbeidspartnere som næringsliv, FoU- og kapitalmiljø, og bidra til at bedriftene raskest mulig kommer ut i markedet.

Se vedlegg 1: Dypdykk:

- *Programoperatører*
- *Tilskudd til programoperatørene*
- *Fylkesvis fordeling av tilskudd*

Siva gir tilskudd til operatørene i næringshage- og inkubasjonsprogrammene basert på en differensiert tilskuddsmodell. Modellen ble innført i henholdsvis første og andre halvår 2016, og ble revidert i 2018 og 2020. Vår vurdering er at den differensierte tilskuddsmodellen på en god måte har videreutviklet og bidratt til mer effektive programmer, bedre resultater, samt sterkere og mer relevante programoperatører.

Se vedlegg 1: Dypdykk:

- *Differensiert tilskuddsmodell*

7.1 Viktig for mange bedrifter

Totalt er det 2 654 målbedrifter i næringshageprogrammet. Av disse ble 791 tatt opp i 2021. I inkubasjonsprogrammet er det totalt 2 402 bedrifter, hvorav 950 ble tatt opp i 2021. Antall nye bedrifter er noe lavere (31) for inkubasjonsprogrammet og vesentlig flere (102) for næringshageprogrammet sammenlignet med 2020.

Vestland, Nordland og Oslo har flest bedrifter i inkubasjonsprogrammet. Til sammen har de tre fylkene 11 av totalt 33 inkubatorer i programmet. Fylkene Troms og Finnmark, Trøndelag og Innlandet hadde flest målbedrifter i næringshageprogrammet. Til sammen har de tre fylkene 19 av 39 næringshager i programmet.

Se vedlegg 1: Dypdykk:

- *Antall bedrifter*
- *Oppnådde resultater sett i forhold til egne målsettinger*

Inkubatorbedriftene har en verdiskaping på 13 milliarder kroner akkumulert for perioden 2012-2020, og en akkumulert omsetning på 70 milliarder kroner i samme periode. I 2020 var gjennomsnittlig verdiskaping 1,49 millioner kroner, når en holder utenfor en inkubatorbedrift med en verdiskaping på 1,89 milliarder kroner i 2020.

Målbedriftene i næringshageprogrammet har en akkumulert verdiskaping på 139 milliarder kroner for perioden 2012-2020, og en akkumulert omsetning på 467 milliarder kroner i samme periode. I 2020 var gjennomsnittlig verdiskaping 6,9 millioner kroner. Gjennomsnittlig verdiskaping varierer fra 6,7 millioner kroner til 8,8 millioner kroner gjennom perioden 2012-2020. Rundt halvparten av målbedriftene har inntil fem millioner kroner i omsetning.

At målbedriftene i næringshageprogrammet har en vesentlig høyere omsetning enn inkubatorbedriftene er som forventet, gitt hvilke bedrifter som er målgruppen for de to programmene.

Se vedlegg 1: Dypdykk:

- *Datagrunnlag for analysen*
- *Styringsindikatorer*
- *Inkubasjonsprogrammet: Vekst i omsetning og verdiskaping i bedriftene*
- *Næringshageprogrammet: Vekst i omsetning og verdiskaping i bedriftene*

Fire av ti målbedrifter i næringshageprogrammet har hatt en økning i antall ansatte fra 2020 til 2021, mens tre av ti har hatt en nedgang. Dette er en markant endring fra 2020, da halvparten av bedriftene hadde en nedgang i antall ansatte og bare en fjerdedel av bedriftene hadde en økning i antall ansatte fra året før. Bedriftene hadde i snitt 10,5 ansatte i 2021. Noen få målbedrifter står for en stor andel av samlet antall ansatte, og er således med på å trekke snittet opp. Målbedriftene som har vært aktive i næringshageprogrammet i hele eller deler av perioden 2013-2021 hadde 56 876 ansatte i 2021. Antallet har økt fra 2020 til 2021, til tross for covid-19.

Se vedlegg 1: Dypdykk:

- *Sysselsettingsvekst i målbedriftene i næringshagene*

En av fire (27,6 prosent) bedrifter i inkubasjonsprogrammet, og én av tre (37,6 prosent) i næringshageprogrammet hadde kvinnelig ledelse i 2021. Kvinnelig ledelse defineres her som kvinnelig daglig leder og/eller styreleder og/eller gründer. Også i 2021 var det flest kvinnelige ledere i stillingen som gründer, etterfulgt av daglig leder. Det er verdt å merke seg at for målbedriftene med avtalestart i 2020 har næringshageprogrammet for første gang nådd målet om 40 prosent andel bedrifter med kvinnelig ledelse.

Se vedlegg 1: Dypdykk:

- *Kvinner i ledende stillinger*
- *Vurdering av indikatorene*

7.2 Kundetilfredshet og addisjonalitet

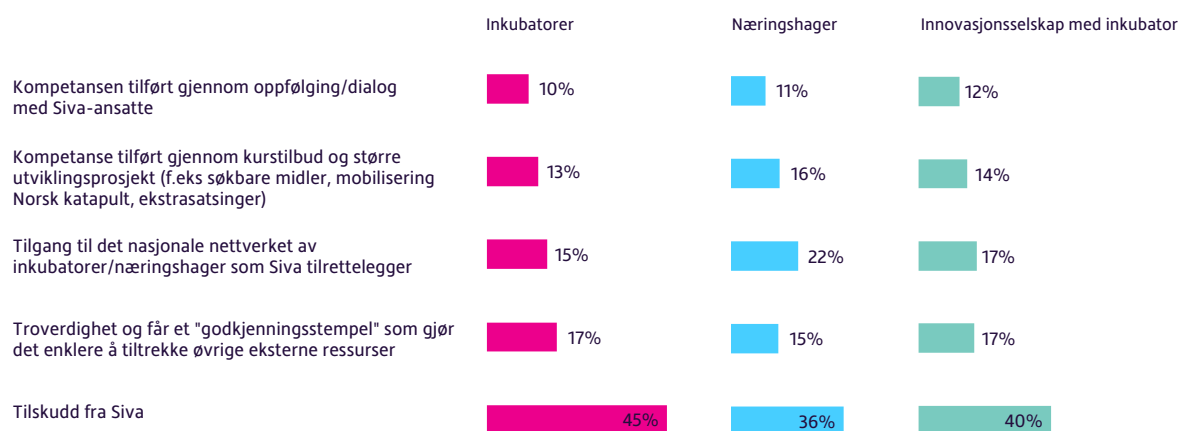
Årets undersøkelse viser, som i fjor, at målbedriftene rapporterer om høy overordnet kundetilfredshet med inkubatorene og næringshagene i Sivas nasjonale programmer. Svært mange målbedrifter vil anbefale sin inkubator/næringshage til andre gründere/bedrifter og ønsker å bruke sin inkubator/næringshage videre.

Årets undersøkelse viser videre at Sivas programaktivitet er avgjørende for bredden i tilbudet og omfanget av aktiviteten i de aller fleste inkubatorene og næringshagene slik lederne av inkubatorer, næringshager og innovasjonsselskap (med inkubator) vurderer det. En vesentlig andel av inkubatorene og næringshagene ville ikke vært i drift uten Sivas nasjonale program. Samlet sett har lederne høy tilfredshet med Sivas nasjonale næringshage- og inkubasjonsprogrammer og Siva som virkemiddelaktør. Samlet sett synes kundetilfredsheten å ha stabilisert seg på et høyt nivå.

I kundetilfredshetsundersøkelsen fikk lederne 100 poeng å fordele på ulike elementer for å utdype hvorfor Sivas nasjonale program skaper verdi. Her vektlegger lederne at Sivas nasjonale programmer skaper verdi gjennom oppfølging/dialog med ansatte i Siva og at Siva tilfører kompetanse gjennom kurstilbud og utviklingsprosjekt. Videre vektlegger lederne tilgang til Sivas nasjonale nettverk og troverdigheten/kvalitetsstempelen ved å være tilknyttet Sivas nasjonale programmer som viktig. I sum vektlegges disse faktorene høyere enn Sivas finansielle tilskudd (som er det viktigste enkeltelementet). En

næringshageleder utdyper sitt svar slik: «Det nasjonale nettverket gir svært høy verdi og bidrar til at distriktene lykkes med verdiskapingen!».

Figur 7.1: Utdyping av hvilke elementer i Sivas nasjonale program som skaper verdi.

Fra kundetilfredshetsundersøkelsen:

- «Min ressursperson fra næringshagen har på en enestående måte engasjert seg i meg som leder og min bedrift. Langt ut over det en kan forvente. Vi har utviklet bedriften basert på hans råd og hjelp» (målbedrift).
- «Inkubatoren har vært avgjørende for at vi valgte å etablere bedriften. Uten bidraget fra inkubatoren i idéutviklingsfasen og i selve etableringsfasen av bedriften, hadde vi nok ikke våget å satse på å etablere oss» (inkubatorbedrift).
- «Utan deltaking i Siva sitt næringshageprogram hadde me naturleg nok stått utan tilgang på mykje kompetanse og tilbod ein får gjennom programmet. Tilskotet frå Siva ha gitt oss moglegheit til også å utvikla eit svært god tilbod og gitt oss høve til å levera gode tenester tett på bedriftene våre, og næringshagen vår med alle våre bedrifter, ville ikkje vore der me er i dag, utan» (leder i næringshage)
- «Sivas viktigste bidrag er kompetanse, det nasjonale nettverket og finansieringen som følger med inkubatorstatusen. I dette ligger både styringssignalene som gis gjennom utformingen av inkubatorprogrammet og den løpende oppfølgingen av inkubatoren, herunder styringsdialogen» (leder i en inkubator).
- «Tilskuddet (og langsiktigheten) gjør det mulig å bygge opp og beholde kompetente forretningsutviklere, og er avgjørende for å levere inkubator tjenester med høy kvalitet. Å være en del av Siva-strukturen gir et kvalitetsstempel og en legitimitet til å ta en rolle som drivkraft for vekst og utvikling regionalt. Nasjonal benchmarking og erfaringsdeling i den nasjonale Siva-strukturen gjør at selskapene har fokus på kvalitet og forbedring» (leder i et innovasjonsselskap med inkubator).

Dypdykk:

- Om undersøkelsen
- Målbedriftenes kundetilfredshet
- Programoperatørens kundetilfredshet

7.3 Utvikler relevante og sterke innovasjonsmiljøer

Sivas oppgave er å bidra til at programoperatørene utvikles til relevante og sterke næringshage- og inkubatormiljøer med god produksjon. En viktig effekt av næringshage- og inkubasjonsprogrammene er at det over tid utvikles en struktur av relevante og sterke innovasjonsselskaper, som har en sentral rolle i regionale og nasjonale økosystemer for innovasjon og næringsutvikling. Vi har de senere årene sett en økning i samarbeid mellom programoperatørene for å gi bedrifter et mest mulig relevant kompetansetilbud, uavhengig av geografi og programtilhørighet. Gjennom programmene får operatørene tilgang til kurs, samlinger, utviklingssamtaler, ekstrasatsinger m.m.

Tabell 7.2: Oversikt over dagens tilbud av kompetanse og nettverk.

Aktivitet	Innhold
Utviklingssamtalen	Et verktøy som brukes aktivt for å gi tilbakemelding til hver enkelt inkubator og næringshage om forbedringspunkter, utvikling over tid og hvordan egen inkubator og næringshage presterer sammenlignet med gjennomsnittet for alle inkubatorene og næringshagene. Gjennom utviklingssamtalen bidrar Siva med innspill og tilbakemeldinger til videre-utvikling av programoperatørene. Programoperatørene mottar også en skriftlig tilbakemelding i form av en egen rapport.
Kundetilfredshetsundersøkelsen	Siva har i syv år gjennomført årlige kundetilfredshetsundersøkelser. Undersøkelsen er et verktøy som brukes aktivt for å gi tilbakemelding til hver enkelt inkubator og næringshage om utvikling over tid og hvordan egen inkubator og næringshage presterer sammenlignet med gjennomsnittet for alle inkubatorene og næringshagene. Undersøkelsen gir svar på hvor tilfreds ledere i målbedrifter er med inkubatoren/næringshagen, og hvor tilfreds inkubatoren/ næringshagen er med Siva. I 2021 ble det gjort et betydelig utviklingsarbeid med kundetilfredshetsundersøkelsene.
Kurs	Siva arrangerer, sammen med ulike tilbydere, kurs basert på behov fra programoperatørene. Høsten 2021 ble kurset i "Internasjonal forretningsutvikling" (7,5 studiepoeng) avholdt både for næringshagene og inkubatorene regi av NTNU med totalt 25 deltakere. Fysisk samling i kurset i "Bærekraft og digitalisering" i regi av Digital Norway ble avlyst våren 2021 på grunn av covid-19. I stedet ble det arrangert et webinar i "Digitalisering for konkurransekraft og vekst" i regi av Digital Norway med 140 deltakere. Fysisk kurs ble flyttet til vinter 2022.
Fagsamlinger	Fagsamlinger brukes til kompetanseutvikling og -overføring. Disse samlingene har ulike tema og har som mål å forsterke og videreutvikle operatørens programaktivitet. I 2021 ble det arrangert et digitalt møte for næringshagene og inkubatorene 30. juni. Tema på samlingen var status og overordnede prioriteringer fra Siva (100 deltakere).
Siva Partnersamling	Samling for inkubatorer og næringshager i program. For første gang ble også katapult-sentrene invitert til partnersamlingen. Samlingen er en viktig arena for erfaringsutveksling, spredning av beste praksis, kompetanseutvikling og nettverksbygging. I 2021 ble det arrangert Siva Partnersamling den 10. og 11. november på Stord med hovedtema <i>Vekstmuligheter i grønn industri. Hvordan kan Siva-strukturen bidra til at norske bedrifter lykkes i omstillingen?</i> Totalt deltok 150 fra programoperatørene.
Samling nye ledere og andre ressurspersoner	Siva arrangerer "Siva-dag" for nye inkubatorledere, næringshageledere og andre ressurspersoner etter behov der det gis informasjon om Siva, programmene og erfaringsutveksling. I 2021 er det gjennomført en digital "Siva-dag" (28. april) med 50 deltakere. I tillegg ble det gjennomført AVI-dager for næringshagene 4. mai og for inkubatorene 11. mai.
Ekstrasatsinger	Ekstrasatsinger benyttes til utvikling, uttesting og dokumentasjon av nye metoder og beste praksis med sikte på utvikling av mer relevante og framtidrettede verktøy til bruk for operatører i program. Siva har i løpet av de siste årene utlyst tre ulike ekstrasatsinger innenfor programmene. Disse prosjektene er alle avsluttet og er viktige bidrag til økt profesjonalisering av programoperatører og programmene. Ekstrasatsing for næringshagene er videreført. Videre har Siva en ekstrasatsing som kalles Søkbare midler. Formålet med disse er å stimulere til en stadig sterkere nasjonal innovasjonsinfrastruktur og bedre resultater innenfor programmene.
AVI	Et arbeids- og rapporteringsverktøy (database) som hver inkubator og næringshage registrerer data og kan hente relevant informasjon fra. AVI brukes til analyse, dokumentasjon, rapportering av bl.a. programoperatørens bruk av midler og utvikling av selskapene i porteføljen. AVI viser status på hvordan programmålene nås. AVI gir viktig informasjon og oversikt for programoperatørene, samt gir tilgang til en del verktøy og andre programrelaterte temaer.
Ekstraordinær oppfølging	Siva utviklet i 2018 utviklet et nytt verktøy (scoreboard) og nye rutiner på hvordan programoperatører som har hatt en vesentlig endring i enten eierskap, selskapets virksomhet eller formål, eller selskap som er i krise skal følges opp. Det ble i 2021 ikke gjennomført noen ekstraordinære oppfølginger.

Studieturer	Siva tilrettelegger for deltakelse på konferanse ICBI-INBIA (International Business Incubation Association) i USA for programoperatørene med mål om kompetansepåfyll og kunnskap internasjonale trender innenfor fagfeltet samt etablering av internasjonale nettverk. I 2021 ble konferansen avlyst som følge av covid-19.
Mobiliserings-prosjekt Norsk katapult	Gjennom prosjektet "Mobilisering av små og mellomstore bedrifter inn i katapult-sentre - utvikling og testing av kunnskapsgrunnlag, gode metoder og effektive verktøy" skal det legges til rette for at næringshagene og inkubatorene bidrar aktivt med å mobilisere små og mellomstore bedrifter til katapult-sentrene.
SivaNett	Høsten 2020 lanserte Siva den digitale delingsplattformen SivaNett. Plattformen skal bidra til økt læring, deling og samhandling mellom Siva, programoperatører og katapult-sentre, til det beste for målbedriftene i Siva-strukturen og næringslivet forøvrig.

Kompetanse og nettverk må stadig videreutvikles og profesjonaliseres, og i 2022 vil Siva bidra med blant annet kurs i digital transformasjon, eksempelbank, videreutvikling av SivaNett og gjennom samarbeidsavtalen med Ungt entreprenørskap Norge og Start Norge.

Våre aktiviteter i 2022:

- Kurs for programoperatørene i digital transformasjon: Sammen med fem programoperatører og Digital Norway har Siva gjennomført et utviklingsprosjekt for å kartlegge programoperatørens behov for kompetanse innen digitalisering. Dette har resultert i et kurs i digitalisering for ansatte i næringshagene og inkubatorene. På grunn av covid-19 ble det oppstart av kurset i februar 2022.
- Siva har utviklet en eksempelbank som benyttes i utviklingssamtalene og annen programoppfølging og -utvikling. Den inneholder eksempler fra utviklingssamtalene, hvor programoperatørene har blitt utfordret til å presentere områder de selv mener de har lyktes spesielt godt. I tillegg inkluderes Sivas egne eksempler, basert på beste praksis fra gjennomførte ekstrasatsinger, studieturer og konferanser. Innhold fra eksempelbanken som bør deles med Siva-strukturen publiseres på SivaNett.
- SivaNett har hatt god oppslutning etter lanseringen i 2020. I 2021 ble det jobbet aktivt med å skape aktivitet og relevant innhold. En suksessfaktor for SivaNett er at programoperatørene og katapult-sentrene aktivt tar i bruk plattformen, samhandler og deler praksis, tilgjengeliggjør arrangementer m.m. Dette blir viktig å følge opp i 2022. «Min Side» er en lukket side for kommunikasjon mellom Siva og det enkelte innovasjonsselskap. Lanseringen av denne funksjonen har økt aktiviteten på plattformen.
- Siva viderefører samarbeidsavtalene med Ungt entreprenørskap Norge og Start Norge. Dette er samarbeidsavtaler hvor vårt bidrag blant annet er tilgjengeliggjøring av det nasjonale innovasjonsnettverket. Gjennom disse avtalene får Siva profilert næringshagene og inkubatorene, og det er flere eksempler på at studentbedrifter utvikles videre der.

7.4 Forprosjekter og ekstraordinære satsinger

Gjennomførte forprosjekter i 2021, videreføringen av tidligere gjennomført ekstrasatsing innenfor næringshageprogrammet, søkbare midler, samt prosjektet "God tilgang til katapult-sentre" utgjør programmidler utover ordinære tilskudd. Formålet er økt aktivitet i programmene, et bedre og mer omfattende tilbud til bedriftene i program, samt utvikling av programmene og operatørene.

I en evaluering av søkbare midler utført av Mimir Analytics i 2021 omtales søkbare midler å være viktig innovasjon som har gitt resultater og forsterket effekten av Siva-strukturen og næringshage- og inkubasjonsprogrammene. Som en konsekvens har innovasjonsselskapene utvidet eksisterende programtilbud til å dekke nye bransjer/regioner og gitt opphav til nye nasjonale konsortium. Ordningen har bidratt til endring i hvordan mange innovasjonsselskap tenker rundt samarbeid

(geografisk/bransjemessig utvidelse og nasjonale konsortium), og hvilken rolle de ønsker å ta i sin region. Evalueringen anbefaler at langsiktige nasjonale midler stilles til disposisjon for en videreføring av en ordning som søkbare midler. Midlene bør forvaltes av Siva, ut ifra nasjonale hensyn og ut ifra dyp kjennskap til den nasjonale strukturen av innovasjonsselskap. Dette begrunnes med viktigheten av at knappe offentlige midler prioriteres til de regioner, bransjer og typer av nasjonale konsortium hvor midlene har høyest forventet samfunnsøkonomisk avkastning.

God tilgang til katapult-sentrene er et fylkesoverskridende prosjekt, med høy aktivitet, god utbredelse, og som setter tydelige regionale avtrykk. 29 av 39 næringshager (74 prosent) har målbedrifter som har sendt inn mulige katapult-prosjekter til ekspertteamet. Tilsvarende har 29 av 33 inkubatorer (88 prosent) bedrifter som har sendt inn mulige katapult-prosjekter. Ekspertteamet har vurdert totalt 278 mulige katapult-prosjekter, hvorav 167 så langt har fått innvilget støtte. Siva-fondet er på totalt 23,7 millioner kroner, og 15,8 millioner kroner er disponert.

Se vedlegg 1: *Dypdykk:*

- *Forprosjekter og ekstrasatsinger*

7.5 Nye programforslag

Dagens næringshage- og inkubasjonsprogrammer avsluttes 31. desember 2022. Siva mottok i 2020 oppdrag på utvikling av reviderte programforslag fra fylkeskommunene som oppdragsgivere av de to programmene, og Nærings- og fiskeridepartementet som daværende eier av inkubasjonsprogrammet. I 2021 har vi samarbeidet med mange aktører for å konkretisere hvilke områder og hvilke tilbud av kompetanse og nettverk vi må utvikle, eller videreutvikle i programforslag gjeldende fra 2023.

Sivas programforslag vil legge til rette for at de nasjonale næringshage- og inkubasjonsprogrammene kan utvikles og styrkes for å bidra til vekst og bærekraftig omstilling av næringsliv og industri i hele landet. Begge programmene har gjennom flere år vist seg som effektive virkemidler med gode resultater. I tillegg har programmene vært helt sentrale i oppbyggingen og utviklingen av en nasjonal innovasjonsinfrastruktur.

Siva har organisert arbeidet gjennom en intern prosjektgruppe med personer fra ulike deler av organisasjonen. Det er leid inn en ekstern prosessleder, og satt ned en ekstern ressursgruppe med representanter fra to fylkeskommuner, to næringshager, to inkubatorer, to katapult-sentre og en forsker. Nasjonalt programråd er referansegruppe for arbeidet. For Siva er det viktig å tilegne seg kunnskap og kompetanse gjennom en bred deltagelse i programutviklingen.

Arbeidet har hatt høyeste prioritet i 2021, og spesielt siste halvår er det brukt store ressurser på utvikling av programmene. Et viktig grunnlag for arbeidet var utvikling av et godt og relevant kunnskapsgrunnlag basert trender, utvikling, forskning og erfaring fra mange års forvaltning og utvikling av innovasjonsprogrammer. Arbeidet startet med en workshop i mai, med 120 deltagere fra næringshager, inkubatorer, katapult-sentre, fylkeskommuner og noen private innovasjonsmiljø.

Programutviklingsarbeidet krever involvering av ulike ressurser og kompetanser, både internt i Siva og ikke minst eksternt mot fylkeskommuner, kompetansemiljøer og andre aktører. Det ble i løpet av høsten klart at flere av fylkeskommunene ikke opplevde involveringen og forankringen som god nok. For å sikre dette, tok de derfor initiativ til at leveransen av programforslagene ble utsatt. Dette skulle også sikre at Programstyret var på plass for å motta programforslagene. Sivas frist for å levere ble flyttet fra 1. desember 2021 til 18. mars 2022. Fylkeskommunene og Siva gikk deretter sammen om å lage en utvidet prosessplan, som ble godkjent av KMD. En sentral del av denne prosessen var gjennomføring av tre workshops i starten

av 2022. Disse samlet alle fylkeskommunene, representanter fra Innovasjon Norge, Forskningsrådet, samt aktører fra innovasjonsstrukturen.

7.6 Samarbeid og styringsdialog med fylkeskommunene

Fylkeskommunene har fra januar 2020 vært oppdragsgivere for næringshage – og inkubasjonsprogrammene på regionalt og nasjonalt nivå. En viktig del av forvaltningen av programmene er å være en profesjonell og effektiv oppdragstaker for fylkeskommunene, hver for seg og samlet på fellesoppdraget.

Styringsdialogen med fylkeskommunene som oppdragsgivere er mer omfattende og krever mer tid og ressurser av Siva som oppdragstaker, samtidig som det gjør at vi kommer enda tettere på regionale behov og fortrinn. Siva opplever at både samarbeidet og styringsdialogene med fylkeskommunene har utviklet seg positivt i 2021. Fylkeskommunene har i nært samarbeid med Siva utarbeidet en struktur på den nasjonale styringsdialogen. Vi anser dette som viktig for et mer effektivt samarbeid. Det ble i 2021 vedtatt å etablere et programstyre som ledes av fylkeskommunene, med Siva som sekretariat. Programstyret skal ha fullmakt til å styre fellesansvaret for oppdraget på vegne av de elleve fylkeskommunene, og ble etablert tidlig i 2022.

Rapportering av aktivitet og resultat er en sentral del av styringsdialogen. 2021 var det første året Siva leverte en mer utfyllende regional rapport til fylkeskommunene. I etterkant har vi hatt dialog med flere av dem for å få innspill på behov og forbedringer. Vi har i 2021 hatt god og løpende dialog i forbindelse med oppdragsbrev, rapporteringer, diskusjon om innovasjonsstrukturen, mulig igangsetting av forprosjekter m.m.

Nasjonalt programråd for næringshage- og inkubasjonsprogrammet er et viktig strategisk og rådgivende organ for Siva for inneværende programmer, og ikke minst for utviklingen av de reviderte programmene. I juni 2021 ble det etablert et nytt Nasjonalt programråd bestående av representanter fra tre fylkeskommuner, Foreningen Næringshagene i Norge, Foreningen for innovasjonsselskaper i Norge, Innovasjon Norge og Norges forskningsråd. Fire møter ble gjennomført i løpet av året. Agendaen på alle møtene har vært arbeidet med de reviderte programmene (hvor programrådet er referansegruppe for Sivas arbeid), samt orientering om løpende aktivitet og utvikling i dagens programmer.

Det etablerte årshjulet for post 61 er i varierende grad fulgt. Spesielt gjelder dette gjennomføring av de regionale styringsmøtene. Årshjulet legger opp til to halvårlige styringsmøter per fylke, som fylkeskommunene skal kalle inn til. Det ble i 2021 gjennomført fem regionale styringsmøter om våren og syv om høsten. Det ble gjennomført ett nasjonalt styringsmøte. Det skjedde i forbindelse med et møte i kollegiet for plan og næring i november. Det har vært en positiv utvikling når det gjelder utbetaling av tilskudd, og oppdragsbrev fra fylkeskommunene til Siva. Det har imidlertid vært tregheter som har vært krevende for næringshagene og inkubatorene, spesielt når det gjelder krisemidlene som ble vedtatt tidlig i 2021.

7.7 Covid-19

I slutten av januar 2021 ble det bevilget en ny krisepakke til næringshage- og inkubasjonsprogrammene på 76 millioner kroner. Den nasjonale strukturen av innovasjonsselskaper ble tidlig i pandemien pekt på som en viktig bidragsyter i den krevende situasjonen mange bedrifter havnet i. Programoperatørene har gjennom pandemien opplevd økt etterspørsel etter sine tjenester fra nye bedrifter og bedrifter som allerede var i program.

Andel bedrifter som har merket effekten av pandemien har gått noe ned både i inkubasjonsprogrammet og næringshageprogrammet. Nesten seks av ti målbedrifter i næringshagene merket effekten av covid-19 ved årsslutt 2021. Mer enn halvparten av bedriftene i inkubasjonsprogrammet har fortsatt behov for redusert eller bortfall av egenandel.

Se vedlegg 1: Dypdykk:

- Covid-19

8

Norsk katapult

En nasjonal struktur av katapult-sentre

Katapult-prosjektet har bidratt til at bedriften raskere, rimeligere eller bedre klarte å videreutvikle sin ide eller sitt konsept.

Det svarte syv av ti bedrifter i kundetilfredshetsundersøkelsen. Over 600 bedrifter fra hele landet benyttet seg i 2021 av et stadig voksende tjenestetilbud med kompetanse, teknologi og testfasiliteter fra de fem katapult-sentrene. I tillegg har flere bedrifter deltatt i prosjekter via katapult-sentrenes kjernepartnere.

Norsk katapult skal forsterke den nasjonale infrastrukturen for innovasjon, slik at bedrifter raskere, rimeligere og bedre evner å utvikle idéer fra konseptstadiet og frem til markedsintroduksjon. Ordningen skal støtte etablering og utvikling av nasjonale flerbrukssentre til nytte for norsk næringsliv. Et katapult-senter skal tilby testfasiliteter, kompetanse og nettverk som stimulerer til mer og raskere innovasjon.

Norsk katapult er pekt på som et strategisk viktig tiltak i Industrimeldingen "Industrien - grønnere, smartere og mer nyskapende". Hovedbudskapet er at fysisk infrastruktur for utvikling og innovasjon kan være helt avgjørende for at kunnskap skal bli til faktisk innovasjon, og i neste ledd bidra til verdiskaping.

Oppbyggingen av en nasjonal katapult-struktur er et langsiktig arbeid. I løpet av fire år har katapult-sentrene hatt en positiv utvikling og leverer allerede et bredt spekter av tjenester. Ved utgangen av 2021 har alle de fem katapult-sentrene fullført sin første kontraktsperiode og etablert tematiske test-, teknologi- og kompetansekapasiteter innenfor sine kjerneområder. De har gradvis opparbeidet en bredde i sine tjenestetilbud bestående av kompetanseoverføringer, tilgang til teknologi og utnyttelse av relevant testinfrastruktur.

Ordningen følger opp Stortingsmelding 27 (2016-2017) Industrien – grønnere, smartere og mer nyskapende, på oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD). Siva, Innovasjon Norge og

Forskningsrådet er bedt om å samarbeide om Norsk katapult, med Siva som ansvarlig operatør av ordningen.

Det er utpekt fem katapult-sentrene med ulike tematiske profiler. Ambisjonen er syv til ni nasjonale katapult-sentre som er komplementære og koblet sammen på en funksjonelt god måte. Katapult-sentrene tilbyr tjenester på områder som anses viktig for økt industriell verdiskaping i Norge.

Se vedlegg 2: Dypdykk:

- *Fem katapult-sentre*

86,6 millioner kroner ble gitt til katapult-sentrene i form av støtte til investeringer i utstyr, kompetanse og tjenesteutvikling, og som etableringsstøtte. 6,7 millioner kroner er i tillegg gitt i støtte til utviklingsprosjekter. I den første tildelingsrunden for Grønn plattform, er det per mars 2022 tildelt totalt 125,5 millioner kroner til fem konsortier fra Norsk katapult. Til sammen ble det bevilget 148,5 millioner kroner over statsbudsjettet til Norsk katapult i 2021.

Under satsingen Grønn plattform gis det støtte til store omstillingsprosjekter, med mål om å utvikle mer helhetlige grønne verdikjeder. Flere av katapult-sentrene inngår som en del av konsortiet til Grønn plattform-prosjektene som fikk tildeling i 2021.

For de prosjektene som fikk tildeling under Grønn plattform i 2021 er katapult-sentrene involvert i prosjekter relatert til batteriproduksjon, økt ombruk av tre, samt teknologier som tilrettelegger for CO₂-fangst og lagring.

Bevilgningen fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) til Siva for arbeid med Norsk katapult i 2021 var 138,5 millioner kroner, inklusive 38,5 millioner kroner til Grønn plattform. I tillegg fikk Siva ti millioner kroner ekstra på revidert nasjonalbudsjett. Til sammen mottok Siva 148,5 millioner kroner til Norsk katapult i 2021.

Basert på katapult-sentrenes budsjett og opprinnelige treårsplan, bevilget Siva 86,6 millioner kroner til disse for 2021. Utbetalte midler i 2021 inkluderer også overføringer fra 2020. Det ble ikke utbetalt midler til forprosjekter i 2021.

Se vedlegg 2: Dypdykk:

- *Tre typer støtte*
- *Støtte til eksisterende katapult-sentre*
- *Tildelinger under Grønn plattform*

Resultatkjede

INNSATS-FAKTORER

5,5 årsverk
121 068 MNOK samlet forbruk

AKTIVITET INN I SIVASTRUKTUREN

Tilskudd
Nettverk
Kompetanse

TJENESTER OG PRODUKTER

Avklaringsprosjekt
Innovasjonsprosjekt
Kompetanseprosjekt

EFFEKTER FOR NÆRINGSLIVET

Innovasjonsevne (hastighet)
Konkurranseskraft
Omstillingsevne

EFFEKTER FOR SAMFUNNET

Verdiskaping
Levedyktige lokalsamfunn
Bærekraftig omstilling
Arbeidsplasser

8.1 Tilgang til mye testutstyr og mange industrieksperter

639 bedrifter benyttet katapult-sentrene tjenestetilbud i 2021, enten gjennom pågående eller avsluttede prosjekter. Ved inngangen til 2021 tilbød katapult-sentrene utstyr og testfasiliteter til en samlet estimert verdi av 1,6 milliarder kroner. Dette er ti ganger mer enn investeringer i utstyr med offentlig støtte via katapult-sentrene.

Verdien av tilgjengeliggjort utstyr er fire ganger større enn de totale bevilgningene over statsbudsjettet. Dette bidrar vesentlig til utviklingsprosjekter, samarbeid og kompetansebygging i industrien. Bedriftene har tilgang til ca. 800 industrieksperter i katapult-sentrene. Ca. 350 av disse ble benyttet i 2021.

ROI-tall (2020)

Siva har i denne runden ikke vurdert verdien av kompetansen som er tilgjengeliggjort. Ifølge katapult-sentrene er dette den enkeltfaktoren som har størst betydning for leveransene i katapult-sentrene. Det er heller ikke gjort systematiske vurderinger av:

- kobling mellom ulike utstyrsenheter, slik at testkapasitetene blir mer komplette
- hvordan ulike kjernepartnere samarbeider slik at testfasilitetene eksempelvis bygger oppunder nye grønne verdikjeder

Brukerbedriftene er godt fornøyd med katapult-sentrene tilgjengelighet og tjenestetilbud. Det foreligger imidlertid forbedringspotensial, eksempelvis på opplevd tilgang.

88 prosent av respondentene i kundetilfredshetsundersøkelsen svarte at de kan tenke seg å bruke katapult-senteret igjen. 85 prosent av respondentene vil anbefale det til noen andre.

81 prosent av respondentene opplevde at katapult-senteret hadde relevant kompetanse. Under kategorien «kompetanseprosjekter» bekreftet 52 prosent av søkerbedriftene at oppdraget førte til kompetanseheving i bedriften. 78 prosent mener prosjektet bidro til innsyn i ny teknologi/ kompetanse som vil være viktig for fremtidig utvikling av bedriften, ledelse eller øvrige ansatte.

På en skala fra en til fem svarer 71 prosent av respondentene at katapult-prosjektet har bidratt til at bedriften raskere/rimeligere/bedre klarte å videreutvikle sin ide/sitt konsept. 50 prosent av respondentene

svarte at prosjektet avdekket behov for ytterligere undersøkelser (FOU, test/verifisering eller lignende i eller utenfor katapult-senteret).

Den nye digitale rapporteringsløsningen sikrer datafangst på prosjekter som igangsettes og gjennomføres i katapult-sentrene. Datafangsten gir grunnlag for rapportering til departementet, i tråd med gjeldende mål- og resultatstyring for Norsk katapult (MRS).

Siva har valgt to overordnede innganger til målinger og vurderinger av ordningen Norsk katapult.

- Investeringer i katapult-sentrenes kapasitet, samt grad av tilgjengeliggjøring
- Prosjekter som igangsettes og gjennomføres i katapult-sentrene

Rapportering fra 2021 preges av at grunnlagsdataene varierer i sin detaljgrad. 2022 vil bli det første året hvor de ulike datakildene vil ha en god nok harmonisering, slik at Siva bedre kan sammenligne utviklingen med tidligere år.

Tabell 8.1: MRS for Norsk katapult inneholder seks styringsparametere, herunder fire resultatindikatorer og to effektindikatorer:

Resultatindikatorer		
1.	Bruk av katapult-sentrene	Måler etterspørselen etter katapult-sentrenes tjenester fra små og mellomstore bedrifter, store produksjonsbedrifter, tjenesteleverandører, FoUol-aktører og utdanningsinstitusjoner (fordelt på geografi og sektorer (attraktivitet)).
2.	Innovasjonsevne	Måler om bruk av katapult-sentre fører til at bedriftene raskere, rimeligere og bedre evner å utvikle idéer fra konseptstadiet fram til markedsintroduksjon.
3.	Kompetanseheving	Måler om katapult-sentrene evner å tilby ny og oppdatert kompetanse og ekspertise innen testing, simulering og visualisering innenfor sitt kjerneområde, og bidrar til kompetanseheving hos brukerbedriftene.
4.	Kundetilfredshet og addisjonalitet	Kundetilfredshetsundersøkelsen avdekker om brukerbedriftene opplever at det operative tilbudet i respektivt katapult-senter (utstyr og testfasiliteter) er relevant og lett tilgjengelig. Videre vil undersøkelsen avdekke hvilken betydning katapult-sentrene har hatt for brukerbedriftenes innovasjonsprosjekter (addisjonalitet).
Effektindikatorer		
5.	Omsetningsvekst	Måler om bruk av katapult-sentre bidrar til økt implementering / kommersialisering av egne idéer, økte markedsandeler og omsetningsvekst for bedriften.
6.	Vekst i verdiskaping	Måler om bruk av katapult-sentre bidrar til vekst i verdiskaping for bedriften.

Se vedlegg 2: Dypdykk:

- *Bruk av katapult-sentrene*
- *Innovasjonsevne*
- *Kompetanseheving*
- *Kundetilfredshet og addisjonalitet*
- *Effektindikatorer: Omsetningsvekst og vekst i verdiskaping*

8.2 Helhetlige innovasjonsløp for små og mellomstore bedrifter

En sentral del av katapult-sentrene mandat er å bidra i innovasjonsløpene for små og mellomstore bedrifter. Dette skjer ofte gjennom enkeltprosjekter (prosjekter for en kunde) og flerbedriftsprosjekter (prosjekter hvor flere bedrifter går sammen i et prosjekt for å løse en problemstilling). I 2021 har katapult-sentrene definert målbilder for fremtidige leveranser innenfor disse kategoriene. Hvert katapult-senter har utarbeidet planer for hvor mange enkeltprosjekter og flerbedriftsprosjekter de skal gjennomføre i årene som kommer.

Resultater fra 2021 indikerer at katapult-sentrene leverer på mandatet og bidrar til å styrke brukerbedriftenes innovasjonsevne. Av alle rapporterte prosjekter er 45 prosent av disse prosjekter hvor en SMB er søkerbedrift (dvs. prosjekteier). I tillegg er det flere SMB som er deltakende i flerbedriftsprosjektene. Med sin kompetanse og ressursbase bidrar katapult-sentrene til å utforske mulighetene for industriell produksjon og verdiskaping i Norge. Ambisjonen er at dette skal bidra til å tette eksportgapet og føre til økt eksport i Norge.

Katapult-sentrene Future Materials og Manufacturing Technology har en høy andel prosjekter hvor søkerbedrift er kategorisert som SMB. Det er naturlig at bedrifter fra hele landet trekker på den grunnleggende kompetansen for testing og avklaring av material- og produksjonsteknologi.

Øvrige katapult-sentre bygger fremdeles sin kapasitet for å gjøre seg enda mer relevante for små og mellomstore bedrifter. Eksempler på dette er oppbyggingen av Energy House og Zefyros (Sustainable Energy), samt Aquacloud og RAS-Lab (Ocean Innovation). DigiCat er det senteret med lavest andel prosjekter fra SMB-segmentet. Forklaringen ligger i de mange kompetanseprosjektene som er gjennomført for større bedrifter innenfor olje- og gasssektoren. Likevel er det mange SMB-er som er deltakende i disse kompetanseprosjektene.

Relevansen i SMB-segmentet kommer også til uttrykk i andel prosjekter mobilisert fra næringshage- og inkubasjonsprogrammene, hvor det har vært en økning fra foregående år. Katapult-sentrene er gjennom samarbeidet med Sivas programmer sentrale aktører i det norske innovasjonsøkosystemet.

Siva ser fortsatt stort potensial i mobilisering av prosjekter via klyngeprogrammet, og er i dialog med Innovasjon Norge om å utarbeide enda bedre informasjon for deres nettverk av rådgivere. Hensikten er å tilgjengeliggjøre Norsk katapult og bidra til å sikre fart og innovasjonsevne hos bedrifter som henvender seg direkte til Innovasjon Norge. På denne måten koordineres innsatsen på tvers. I tillegg pågår det et utviklingsprosjekt med Sustainable Energy og DigiCat katapult-senter for å se på hvordan man mer effektivt kan koordinere arbeidet i Norsk katapult opp mot klyngene.

8.3 Banebrytende fyrtårnprosjekter

Katapult-sentrene bidrar aktivt i banebrytende fyrtårnprosjekter (FoUol-intensive prosjekter) hvor målet er å øke konkurransekraften til norsk næringsliv, særlig relatert til grønn omstilling. Katapult-sentrene bidrar med testfasiliteter, og flere deltar nå aktivt i større forskningsprosjekter både nasjonalt og internasjonalt. Prosjektene trekker internasjonale aktører og investeringer til Norge, og øker blant annet vår attraktivitet som ledende innenfor større EU-finansierte prosjekter. Siva mener de banebrytende fyrtårnprosjektene er viktige for utviklingen av "AS Norge" og at katapult-sentrene også i fremtiden kan spille en sentral rolle i disse. Katapult-sentrene har derfor også definert målbilder for fremtidig deltakelse i slike fyrtårnprosjekter.

Utlysningen av utviklingsprosjekter i juli 2020 åpnet for mottak av søknader fortløpende inntil rammen på 30 millioner kroner var benyttet. Ved årsskiftet gjensodt det 10,5 millioner kroner av opprinnelig ramme.

Fra sommeren og fram mot høsten mottok Siva seks søknader fra fire katapult-sentre. I september ble det vedtatt seks nye utviklingsprosjekter på til sammen 6,6 millioner kroner. I november/desember har Siva mottatt ytterligere fem søknader om utviklingsprosjekter som vil bli behandlet i løpet av januar 2022. Det ble ikke foretatt nye utlysninger for utviklingsprosjekter under ordningen Norsk katapult i 2021.

Utviklingsprosjekter innvilget i 2020 er blitt fulgt opp av fagpersoner fra avdeling Industri gjennom deltakelse i styre-/styringsgrupper. Prosjektene leverte en statusrapport på samling i Lillesand i september, og skal levere skriftlig status pr. 31. desember 2021. Prosjektene har god progresjon selv om enkelte ble noe forsinket i sin oppstart. De fleste utviklingsprosjektene forventes avsluttet i løpet av 2022.

De to Siva-næringshagene Rogaland Ressurssenter og Suldal Vekst tok våren 2021 initiativ overfor Siva og Manufacturing Technology katapult-senter til å gjennomføre pilotprosjektet DigiFab. Formålet var å øke kunnskapen om digitale muligheter i små og mellomstore produksjonsbedrifter gjennom et seks måneders kompetanseprogram, samt å mobilisere til økt bruk av katapult-sentrene. Kompetanseprogrammet er basert på et forskningsprosjekt fra Sintef Manufacturing via Forskningsrådet, og har dermed et forskningsbasert innhold.

Totalt elleve produksjonsbedrifter tilknyttet de to næringshagene har deltatt på månedlige samlinger med foredrag om Industri 4.0, erfaringsdeling og workshops. Mellom samlingene har virksomhetene fått individuell oppfølging, og har sammen med eksperter utarbeidet et veikart for digitalisering i sin bedrift. Nå som første fase går mot slutten har alle selskapene identifisert tre utviklingsprosjekter i sin virksomhet, herunder tema som sporbarhet, LEAN-prosesser, digitale tvillinger, samt utviklingsløp for å etablere digital kommunikasjon opp og ned i verdikjeden. Selskapene vil få bistand fra sin næringshage til å videreutvikle prosjektene. For Norsk katapult betyr dette økt mobilisering til bruk av katapult-sentrene etter hvert som bedriftene får spesifiserte prosjekter og problemstillinger å jobbe med.

Pilotprosjektet har skapt stor interesse, og flere næringshager planlegger oppstart av DigiFab i sine regioner i 2022.

Se vedlegg 2: Dypdykk:

- *Støtte til utviklingsprosjekter*

8.4 Videreutvikler katapult-satsingen

Gjennom kapital, kompetanse og nettverk bidrar Siva til å utvikle katapult-sentrene og til oppbyggingen av en helhetlig, nasjonal struktur av slike sentre. Siva har hatt en tett dialog med katapult-sentrene også i 2021, med tilbud om kompetanse og dialog.

Tabell 8.2: Oversikt over dagens tilbud av kompetanse og nettverk til katapult-sentrene.

Aktivitet	Innhold
Samhandlingsmøter	Siva arrangerer halvårslige samhandlingsmøter med ledere og ansatte i katapult-sentrene. Hensikten er å koordinere aktiviteter, dele kunnskap og kompetanse, bygge nettverk og bidra til økt samhandling mellom katapult-sentrene. På grunn av koronapandemien ble planlagt samhandlingsmøte i tilknytning til Siva-konferansen avlyst. Det ble istedenfor gjennomført et samhandlingsmøte i Lillesand i september.
Oppfølgingsmøter	Basert på katapult-sentrenes årsrapport gjennomfører Siva et oppfølgingsmøte med hvert enkelt senter i mars hvert år. Tema for oppfølgingsmøtene er gjennomgang av resultater, samt en diskusjon rundt fremtidige prioriteringer.
Strategidialog	Siva gjennomfører årlig strategidialog med hvert enkelt katapult-senter, der tema er status, strategiske valg og ambisjoner for utvikling av katapult-senteret. Prosjektleder/daglig leder og styreleder i katapult-senteret er faste deltakere i møtene, sammen med representanter fra Siva. I tillegg inviteres sentrale næringslivsledere og ledere for forskningsinstitutter, som er koblet til det enkelte katapult-senteret. Strategidialogene ble gjennomført i oktober/november.
Studieturer	Siva har ambisjon om å tilrettelegge for internasjonalt samarbeid og læring for katapult-sentrene og den konseptuelle utformingen av katapult-ordningen. I mars ble det blant annet gjennomført et digitalt møte med Enterprise Ireland og Technology Centers. Tema for møtet var å bli kjent, samt utveksle erfaringer på hvordan satsingene er innrettet, erfaringer så langt og videre planer.
Siva Partnersamling	Siva arrangerer årlig en partnersamling for inkubatorer, næringshager og katapult-sentre som en arena for kompetanse, inspirasjon, nettverksbygging, erfaringsutveksling og læring. Partnersamlingen ble i november 2021 gjennomført fysisk på Stord, hvor Sustainable Energy katapult-senter var vert sammen med Atheno. Under samlingen ble det gjennomført presentasjoner av reelle brukercase i katapult-sentrene. I tillegg ble partner- og målbedrifter i næringshager og inkubatorer koblet sammen med katapult-sentrene via en matchmaking-workshop, med mål om videre kobling og samarbeid.

Siva jobber kontinuerlig med å videreutvikle og profesjonalisere katapult-satsingen. I 2021 har Siva både videreført eksisterende, og igangsatt nye aktiviteter:

- ny rapporteringsløsning for gjennomførte prosjekter i katapult-sentrene er tatt i bruk.
- brukerundersøkelse i katapult-sentrene er klargjort og vil gi fortløpende tilbakemelding som viktig grunnlag i forbedringsarbeidet.
- ekstern evaluering av ordningen er iverksatt.
- arbeidet med å gi bedrifter i næringshage- og inkubasjonsprogrammene god tilgang til teknologi og industriekspertise i katapult-sentrene er videreført.

Se vedlegg 2: Dypdykk:

- *Utviklingsaktiviteter*

8.5 Evaluering av katapult-sentrene

I forbindelse med vurdering av kontraktsfornyelse for Sustainable Energy, Ocean Innovation og Digicat, har Menon Economics gjennomført en evaluering av katapult-sentrene. I tillegg har selskapet startet prosessevalueringen av ordningen Norsk katapult. Menon anbefaler Siva å klargjøre begrepsbruken, og har gitt innspill på indikatorer for addisjonalitet, samt råd for strategisk utvikling av ordningen.

Oppsummert mener Menon at katapult-sentrene tilgjengeliggjør infrastruktur som er relevant for det enkelte senter sine satsingsområder, og at de fungerer som nasjonale flerbrukssentra. Alle har tilgang på relevant kompetanse og ressurser av høy kvalitet. Kjernepartnernes involvering, eierskap og forpliktelser får også gjennomgående gode vurderinger. De fleste katapult-sentrene anses som relevante og viktige for SMB-segmentet, ved at slike bedrifter fra hele landet får katapult-tjenester. Menon har ikke hatt tilstrekkelig informasjon til å vurdere katapult-sentrenes brukerfrekvens på de ulike testfasilitetene.

De første evalueringene har i all hovedsak vurdert relevans og effektivitet, og i mindre grad måloppnåelse og effekt. Gjennom den nye rapporteringsløsningen vil det gradvis bygges opp et bedre datagrunnlag om katapult-leveransenes betydning for bedriftenes innovasjonsprosesser.

Prosessveiledning til Siva: Hensikten med prosessveiledningsmøtene er læring og utvikling for Siva i sin forvaltning av ordningen Norsk katapult. I 2021 ble det gjennomført to møter mellom Menon og Siva. Sentrale temaer var strukturer, begreper og rolleavklaringer under ordningen, samt refleksjoner knyttet til addisjonalitet.

- **Rapporter:** Følgeevalueringen inkluderer to halvårsrapporter og en årsrapport med tilhørende dialogmøter per kontraktsår. I 2021 leverte Menon en halvårsrapport (oktober 2021). Neste halvårsrapport er forventet medio januar 2022, mens årsrapporten er forventet i uke fire.
- **Senterevaluering:** Katapult-sentrene Digicat, Ocean Innovation og Sustainable Energy hadde sitt siste år i første kontraktsperiode i 2021. I forbindelse med vurdering av ny kontraktsperiode gjennomførte Menon senterevalueringer av de tre. Disse inngikk i Sivas evalueringsmetodikk før inngåelse av ny kontrakt og kontraktsperiode.
- **Refleksjoner rundt MRS og egnethet for vurdering av måloppnåelse:** Et element i følgeevalueringen er relatert til ordningens mål- og resultatstyring (MRS). MRS for Norsk katapult ble godkjent av departementet i 2020, og ordningen er nå inne i sitt andre operative år. Menon har, som en integrert del av følgeevalueringen, gjort en vurdering av gjeldende MRS og dets egnethet for vurdering av måloppnåelse. Arbeidet er så vidt påbegynt, og en første tilbakemelding ventes i årsrapporten for første evalueringsår.

8.6 ESA monitorerer katapult-ordningen

EFTAs overvåkningsorgan (ESA) har siden november 2018 foretatt en undersøkelse (monitorering) av katapult-ordningen for å kontrollere om ordningen utøves i henhold til det såkalte generelle gruppeunntaket i statsstøttereguleringen (GBER). Etter omfattende dialog mellom ESA og norske myndigheter, meddelte ESA på slutten av 2021 at de oppfatter at investeringsstøtten fra katapult-ordningen ikke er gitt i samsvar med gruppeunntakets artikkel 27 (2 og 5) som regulerer investeringsstøtte til innovasjonsklynger, en artikkel som katapult-sentrene også er regulert under.

Som følge av den pågående monitoreringen har det i 2021 ikke vært fremdrift i arbeidet med en separat notifisering av katapult-ordningen. Det forventes imidlertid at dette arbeidet kan gjenopptas i 2022.

ESAs innsigelser knytter seg først og fremst til at mesteparten av utstyret som er tilgjengelig gjennom katapult-sentrene, eies av andre enn den juridiske enheten som driver katapult-senteret, og hvor kapasiteten tilgjengeliggjøres gjennom leieavtaler. ESA mener at investeringsstøtten med dette er brukt av katapult-senteret til å leie kapasitet, og ikke til investering. ESA viser til at leieavtaler kan aksepteres, men bare dersom det foreligger en forpliktelse til å kjøpe utstyret ved leieavtalens utløp. Denne forpliktelsen foreligger ikke i de avtalene som er inngått til nå. Som følge av dette anbefaler ESA norske myndigheter å iverksette en prosess med frivillig tilbakebetaling av støtten.

Norske myndigheter har meddelt ESA at denne anbefalingen ikke vil følges. Dette vil medføre at ESA i 2022 åpner en formell undersøkelse av katapult-ordningen. Katapult-ordningen vil da undersøkes med en bredere tilnærming, hvor støtten som ytes gjennom katapult-ordningen må vurderes opp mot hele EØS-regelverket, og ikke bare gruppeunntaket slik det er gjort i ESAs monitorering. Prosessen tar ofte mellom 12-18 måneder fra åpningsvedtaket til endelig vedtak. En konklusjon vil derfor ikke komme før sommeren 2023.

8.7 Tett kobling til europeiske programmer

Gjennom det nasjonale koordineringsarbeidet er Norsk katapult i ferd med å kobles til EUs Digital Europe sine programmer; EDIH (European Digital Innovation Hubs) og TEF (Test and experimentation facilities). Programmene har mange likhetstrekk med Norsk katapult, og skal bidra til at små og mellomstore bedrifter kan trekke på internasjonalt ledende aktører og relevante testfasiliteter. For å sikre hensiktsmessig koordinering, vil Siva inngå i en referansegruppe for Norges oppfølging av Digital Europe.

Siva har gjennom 2021 hatt tett dialog med Innovasjon Norge om viktigheten av at initiativene spiller på lag med hverandre, og med det unngå parallelle satsinger. Eksisterende og potensielle katapult-sentre er med i de ulike søker-konsortiene som posisjonerer seg mot utlysningene for både EDIH- og TEF-programmene i 2022. EDIH og TEF skal spille på eksisterende aktører i innovasjonsøkosystemene. Sammen med Norsk katapult vil disse være et godt utgangspunkt for en videre utvikling av nasjonale test- og verifiseringskapasiteter i en koordinert struktur.

8.8 Koronapandemien

Katapult-sentrene er i ulik grad påvirket av koronapandemien i 2021. Samtlige melder om utfordringer knyttet til gjennomføring av salg, markedsføring og kundemøter. Innreiserestriksjoner har for noen medført utsettelse eller kansellering av planlagte prosjekter for internasjonale kunder. Enkelte katapult-sentre har gjennomført et høyt antall digitale kurs. Dette har vist seg å være et viktig grep for å opprettholde aktivitet.

8.9 Videre utvikling

Norsk katapult har etablert seg som en viktig ordning for fornyelse og omstilling av norsk næringsliv. For Siva er Norsk katapult en strategisk satsing som skal bidra til at norsk næringsliv raskere, mer målrettet og mer kraftfullt bidrar til økt industriell verdiskaping i hele landet. Gjennom Satsingsforslag 2023-2025 har Siva beskrevet den prioriterte utviklingsveien.

- forsterkning av eksisterende katapult-sentre
- utvidelse geografisk og teknologisk med kobling til eksisterende katapult-sentre
- opptak av nye katapult-sentre

Målet er syv-ni nasjonale flerbrukssentra, hvor hvert katapult-senter har tilhørende katapult-noder. Alle sentrene skal samspille i en nasjonal struktur, som i sum vil gi norsk næringsliv en unik og ny konkurransekraft.

Siva utvikler en strategi for Norsk katapult for perioden 2025-2030. I dette arbeidet bygges det på erfaringer så langt, innspill og råd fra følgeevaluator, innspills- og dialogmøter med katapult-sentrene med deres kjernepartnere, samt innspill og råd fra nasjonale og internasjonale kompetansemiljøer. Strategien skal forankres i Sivas overordnede strategi, og vi vil sikre gode prosesser med NFD.

Viktige tema som vil bli adressert er mål, målbilder, driftsmodeller, samspill med andre samspillsvirkemidler, samarbeid med IN-NFR-Enova og strategiske veivalg. Et eksempel på strategisk veivalg er hvordan Norsk katapult kan og bør understøtte enkeltdele av nye grønne verdikjeder.

For å lykkes med det grønne skiftet og økt eksport må konkurransekraften i eksisterende og nye verdikjeder styrkes. Digitalisering og muliggjørende teknologier vil være avgjørende for suksess. Utvikling av "industriprogrammer" innen produktivitet, digitalisering og bærekraft, som en del av kompetanse- og tjenestilbudet i Siva-strukturen, vil kunne løfte kunnskapen og sammenhengen mellom disse områdene. Programmene vil kunne forbedre organisasjonenes evne til å ta i bruk og integrere nye teknologier i sine produksjonssystemer. I 2022 vil Siva videreutvikle flere konsepter med utgangspunkt i "Produktivitetsspranget"¹³ og teste potensialet for "industriprogrammer".

En avgjørende faktor for videreutviklingen av Norsk katapult er at ordningen får en egen notifisering.

Helhetlige grønne verdikjeder

Siva skal kartlegge relevante grønne verdikjeder og bruke dette i utvikling av koordinert innsats, internt og sammen med eksterne samarbeidspartnere. Gjennom en nasjonal struktur av flerbrukssentre og testløsninger, bestående av de sterkeste industrielle miljøene i Norge, bidrar Norsk katapult til å tette hull og etablere mer helhetlige grønne verdikjeder innenfor flere teknologidisipliner i Norge. I 2021 har Siva deltatt aktivt i arbeidet med utforming av satsingen Grønn plattform, og igangsatt et eget arbeid på batteri.

Siva har gjennomført en kartlegging av batteriverdikjeden i Norge. Målet er å få ytterligere kunnskap om kapasiteter i instituttsektoren. Underlaget skal benyttes i videre utvikling av et katapult-tilbud innen batteri. Aktører fra ulike deler av batteriverdikjeden deltok i kartleggingen, som blant annet viser at det er stort behov for testfasiliteter i flere deler av denne. Grønn plattform-prosjektene som er relatert til batteriproduksjon, og som har behov testfasiliteter for å løse sine FoU-utfordringer, vil motta støtte gjennom Norsk katapult.

Siva deltar i en arbeidsgruppe som skal utarbeide et forslag til en nasjonal batteristrategi i 2022.

Kompetanse er nøkkelen

Industrimeldingen "*Industrien - grønnere, smartere og mer nyskapende*" peker på kompetanse som en av de viktigste innsatsfaktorene for å lykkes med grønn omstilling. Teknologi, samt kompetanse om og investering i teknologi, er globalt tilgjengelig. Gjennom å koble kompetanse og testfasiliteter i teknologidisipliner som kan bidra til det grønne skiftet, kan bedrifter, ved å bruke katapult-sentrene tjenester, øke og akselerere sin omstillingsevne. Dette kan gi bedriftene et konkurransefortrinn i den globale konkurransen.

Katapult-sentrene jobber kontinuerlig med å utvikle sitt kompetansetilbud. I 2021 har utviklingsprosjektet Norsk katapult-akademi tatt ytterligere ett steg videre mot realisering. Her kan bedrifter få tilgang til e-læringskurs og seminarer som skal klargjøre dem til gjennomføring av faktiske testprosjekter.

Et annet kompetanseinitiativ er «Læringsfabrikken», tilknyttet Manufacturing Technology katapult-senter, som har utspring fra industrimiljøet på Raufoss. Behovet for fagoperatører og andre industriarbeidere i fremtiden er stort. I Læringsfabrikken flytter skolen inn til industrien, og gir elever og studenter tilgang til

¹³ Et konsept adoptert fra Sveriges "Produktionslyftet", som der har eksistert siden 2007 og gjennomført mellom 400-450 bedrifter

moderne utstyr og kompetente fagpersoner for industriell vareproduksjon og metallbearbeiding. Lærere, elever og studenter blir del av et verdensledende industrimiljø med kompetanse, innovativ industrideknologi, prosesser, forsknings- og utviklingsaktiviteter.

I 2022 vil Siva undersøke muligheten for å utvikle et nasjonalt nettverk av "Læringsfabrikker", med tilhørende kompetanseprogram.

9

Siva Eiendom

Eiendom tilpasset næringslivets behov

Eiendomsvirksomheten har ved utgangen av 2021 eierskap i 99 bygg, på til sammen 542 000 kvadratmeter. I løpet av året er det solgt flere modne industrianlegg, samtidig som nye bygg er reist. Utleiegraden har økt fra 88 til 91 prosent. Det økonomiske årsresultatet er på 554,7 millioner kroner, der en finansinntekt på aksjesalg ga høy gevinst for Siva. Snittavkastning siste fem år er på 11,46 prosent. Dette er godt over kravet.

Offentlige virkemidler er viktige for å raskere kunne realisere nyetableringer i grønn industri, og for å styrke Norges vertskapsattraktivitet internasjonalt. For å utløse samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter er det i etableringsfasen behov for tilstrekkelig risikovillig kapital, kompetanse på industribygging og koblinger til relevante strukturer for innovasjon og næringsutvikling. Tilgangen på slik kapital er imidlertid svak. Dette gjelder spesielt i distriktene og i første fase av en etablering. Det grønne skiftet og pågående omstillinger i næringslivet har økt behovet ytterligere.

Sivas eiendomsinvesteringer skal bidra til å senke barrierene for etablering av industri, nærings- og kunnskapsmiljøer. Siva skal være utløsende for investeringer som er spesielt krevende for private aktører å gjøre alene. Med Siva som medinvestor realiseres investeringer, og det mobiliseres privat kapital som ikke ville blitt investert, eller som ville blitt realisert på et senere tidspunkt. I samspill med vår innovasjonsvirksomhet og det øvrige virkemiddelapparatet, bidrar eiendomsinvesteringene til økt verdiskaping og spredning av kunnskap og kompetanse..

Våre eiendomsinvesteringer er tilpasset næringslivets behov. Vi bidrar til å utvikle næringsarealer for nye næringer, eller bedrifter med behov for omstilling og vekst. Siva har et spesielt ansvar for næringer og

geografiske områder med svak tilgang på privat kapital. Vi investerer i prosjekter ut fra en helhetsvurdering, basert på formålet om å utløse lønnsom næringsutvikling. Sivas eiendomsvirksomhet er organisert gjennom det heleide datterselskapet Siva Eiendom Holding AS, som er selvfinansierende og drives på kommersielle vilkår.

Sivas investeringskapasitet er avhengig av frigjøring av kapital gjennom salg av eiendom. Det arbeides aktivt med salg, med særlig fokus på eiendom der vi anser at vårt formål/oppdrag er utført. Salg av eiendom kan imidlertid være langsiktige og uforutsigbare prosesser. Styrket egenkapital er derfor viktig for å unngå usikkerhet knyttet til nye investeringer fremover.

Investeringer i eiendom er en langsiktig forpliktelse, hvor vi som eier og forvalter til enhver tid må tilrettelegge for leietakers vekst og utvikling. En vesentlig del av Sivas eiendomsvirksomhet består av forvaltning og utvikling av eksisterende eiendomsportefølje, tilpasset næringslivets behov. Eksempler på dette er anleggene på Andenes og Bømlø.

INNSATS-FAKTORER

15 årsverk
218 mill. kr. investert i 2021
Verdier for 4,5 mrd. kr. i eiendomsporteføljen

AKTIVITET INN I SIVASTRUKTUREN

Utvikling
Investorer
Eier
Forvalter

TJENESTER OG PRODUKTER

Nettverk
Partnere
Kompetanse
Innovasjonssenter
Industribygg

EFFEKTER FOR NÆRINGSLIVET

Innovasjonsevne
Konkurranseskraft
Omstillingsevne

EFFEKTER FOR SAMFUNNET

Verdiskaping
Levedyktige lokalsamfunn
Bærekraftig omstilling
Arbeidsplasser

9.1 Resultater og effekter

Årsresultat i Siva Eiendom Holding AS er på 554,7 millioner kroner, sammenlignet med 105 millioner kroner i 2020. Økningen skyldes i hovedsak en gevinst fra fusjonen av GC Rieber Eiendom AS. Her ble Siva Eiendom Holding sine aksjer i Marineholmen Forskningspark AS skutt inn som et tingsinnskudd i GC Rieber Eiendom AS, mot at Siva fikk aksjer i GC Rieber Eiendom AS. Siva Eiendom Holding AS hadde et driftsresultat på minus 19,8 millioner kroner, hvilket er en marginal forbedring fra minus 20,3 millioner kroner i 2020. Årets avkastningsberegning viser en snittavkastning siste fem år på 11,46 prosent. Dette er godt over kravet på 3,52 prosent. Det økonomiske resultatet for virksomheten vurderes som godt.

I 2021 er det gjort store investeringer i ny eiendom og større oppgraderinger av eksisterende bygningsmasse. I tillegg er det gjennomført salg av eiendommer og eierandeler.

Noen eksempler fra 2021:

- Det er gjennomført salg av Sivas aksjer i Siva Narvik Eiendom AS, Lofoten Utvikling AS, Visnes Industripark AS, Siva Selbu Eiendom AS, Siva Fakkeltgården AS, samt at det er solgt eiendom i Kongsvinger og på Akland. Salg av eiendommer og eierandeler i eiendomsselskaper summerer seg til 273,2 millioner kroner.
- Utbygging av Krux Oppdal Innovasjonssenter er ferdigstilt.
- Det er igangsatt utbygging av Unitech R&D Center på Bømlø i samarbeid med Unitech. Prosjektet skal ferdigstilles i 2022.
- Det er gjennomført utbygging for Vitux på Andenes.
- Det er gjennomført betydelig modernisering og ombygging for nye leietakere i Siva Innovasjonssenter Tromsø og i Sivas innovasjonssenter på Kjeller. Innovasjonssentrene har til

felles at de skal legge til rette for kobling og samhandling mellom næringsliv, gründere, forskning og utvikling.

Utleiegraden har økt fra 88 prosent i 2020, til 91 prosent i 2021. Målet er å ha fullt utleide bygg. Andelen industribygg har gått ned fra 42 prosent i 2020, til 34 prosent i 2021. Dette skyldes salg av flere industribygg enn innovasjonsbygg, samt investeringen i GC Rieber Eiendom AS. Nye investeringer som er under utvikling omhandler i det alt vesentlige industri, og vil medføre økt industriandel når de står ferdig. Risikoen i porteføljen vurderes som marginalt fallende.

Siva har igangsatt et arbeid for å estimere ringvirkninger og samfunnsøkonomisk effekt fra eiendomsvirksomheten for å kunne synliggjøre dette i rapportering fremover.

Gjennom kompetanse, kunnskap om øvrige virkemidler, nettverk og legitimitet som en nasjonal nærings- og eiendomsutvikler, tilfører Siva en betydelig merverdi ut over kapital til de prosjektene vi er involvert i.

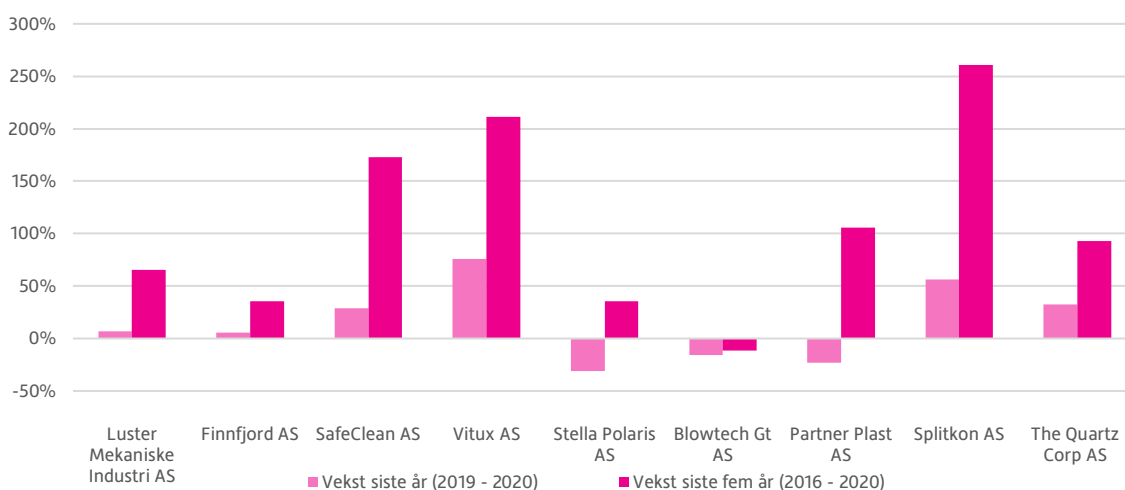
Siva driver en utstrakt grad av forretningsutvikling gjennom eiendomsvirksomheten. Både ved investeringer i nye bygg og utvikling av eksisterende bygningsmasse, arbeides det med å optimalisere sammensetningen av brukere/leietakere for å stimulere og tilrettelegge for lønnsom næringsutvikling. I eksisterende bygninger krever dette stadige tilpasninger, samtidig som økonomien i det enkelte prosjekt ivaretas. Det jobbes kontinuerlig med utvikling av virksomheten gjennom styrking av kompetanse som Siva vil trenge fremover.

Gjennom eiendomsvirksomheten har Siva bidratt til etablering og økt industriproduksjon i Norge. Sivas eiendomsvirksomhet bidrar også til utvikling, videreføring og styrking av miljøer for innovasjon og næringsutvikling. Måloppnåelsen vurderes som god.

Omsetningsvekst hos leietakerbedrifter

Siva måler utvikling i omsetningen for noen av bedriftene som er lokalisert i enbrugerbygg. I 2021 omfattet dette ni bedrifter. Antallet som inngår i målingen, og hvilke bedrifter dette er, vil variere fra år til år. Omsetningstall gjelder fram til regnskapsåret 2020. Samlet sett hadde bedriftene som inngår i denne oversikten en gjennomsnittlig omsetningsvekst på 62 prosent fra 2016 til 2020, og en gjennomsnittlig vekst på seks prosent fra 2019 til 2020.

Figur 9.1:

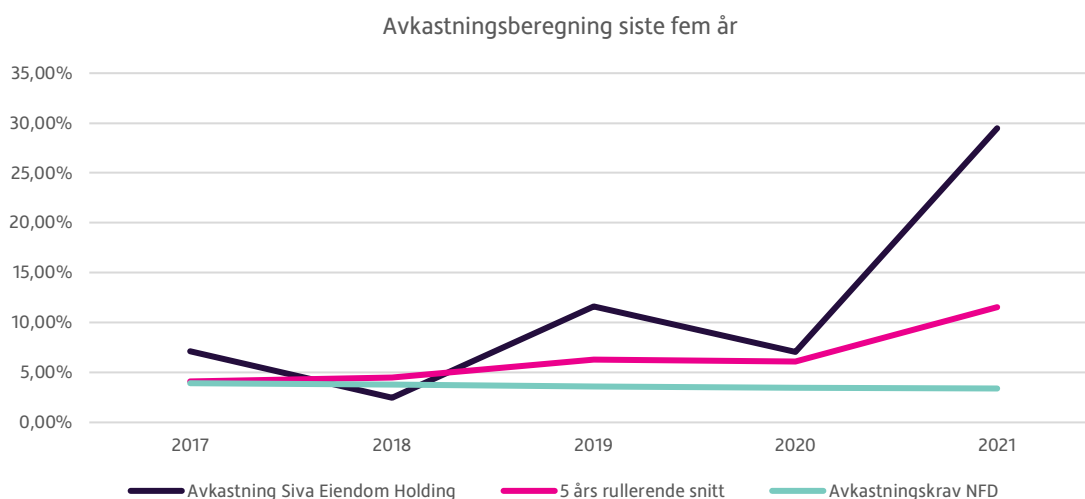
Samlet hadde bedriftene en omsetning på 2,63 milliarder kroner i 2020. Dette er en økning på 138 millioner kroner fra 2019. Størst økning fra 2016 til 2020 hadde Splitkon AS med 261 prosent, Vitux AS med 212 prosent og SafeClean AS med 173 prosent. I samme periode hadde én bedrift negativ utvikling i omsetning. Tre bedrifter hadde i 2020 negativ omsetningsutvikling: Stella Polaris AS minus 31 prosent, Blowtech Gt AS minus 16 prosent og Partner Plast AS minus 23 prosent. Kun en av disse hadde negativt årsresultat.

Variasjonene i omsetningsutviklingen skyldes dels at flere av leietakerne i løpet av perioden har gjennomført store og små omstillinger. Dersom endringene innebærer ombygging og tilrettelegging, kan dette medføre perioder med redusert drift, med påfølgende positiv utvikling i etterkant av prosessen. Samtidig vet vi at covid-19 har hatt konsekvenser for vareforsyning i verdikjedene.

Avkastning

Siva skal investere, eie og avhende eiendommer etter markedsaktørprinsippet. Avkastningen måles som Siva Eiendom Holding sin egenkapitalrentabilitet før skatt. Det forventes at avkastningen minimum skal tilsvare fem-års rullerende snitt av 10-års statsobligasjonsrente, med et risikopåslag på to prosentpoeng.

Figur 9.2:

Årets avkastningsberegning viser en avkastning for 2021 på 29 prosent, og en snittavkastning på 11,46 prosent siste fem år. Dette er godt over kravet på 3,52 prosent. Avkastningen i 2021 er veldig høy sammenlignet med de fem siste årene. Dette skyldes finansinntekter etter konvertering av aksjer i Marineholmen Forskningspark AS til aksjer i GC Rieber Eiendom AS, som utløste en realisasjon av verdistigning i Marineholmen.

Avkastningen de ni siste årene har vært positiv. Avkastningen vurderes som god også ut fra at det foreligger betydelige merverdier i porteføljen som ikke er hensyntatt i avkastningsberegningen.

Utleiegrad

Utleiegrad viser samlet antall utleide kvadratmeter, målt mot porteføljens totalareal. Sivas mål er at alle eiendommer skal være fullt utleid. Utleiegraden for 2021 var på 91 prosent for den samlede porteføljen. Dette er tre prosent opp fra 2020. Pågående prosesser vil også sikre kontrakter med et lengre perspektiv

på leieforholdene i Sivas bygg. Hovedtyngden av ledige lokaler er knyttet til eiendommer i Årdal, Målselv og Halden. Siva har i liten grad opplevd avgang av leietakere i 2021.

Det foreligger ikke leieavtaler og det betales ikke leie for ledige lokaler eller bygg. Tallene gir dermed et riktig bilde på grad av næringsvirksomhet i Sivas eiendommer.

Medinvestorbarometer

Mobilisering av privat kapital til eiendomsinvesteringer skjer i størst grad ved investeringer i kombinerte innovasjonsbygg og kontorbygg, og i mindre grad til industrieiendom. Når Siva investerer i industrieiendom, mobiliseres i stor grad den private kapitalen til tunge investeringer knyttet til prosessutstyr, drift og utvikling i bedriften. Det vises til ytterligere beskrivelse i pkt 9.6.

Siva har i 2021 igangsatt bygging av Unitech R&D Center på Bømlo med andre investorer, og dette vil bli ferdigstilt i 2022.

9.2 Investeringer

Siva har de siste årene hatt særlig fokus på tilrettelegging for industri og industrielle testsentre:

- Fysisk infrastruktur for industrielle test- og pilotanlegg, koblet til ordningen Norsk katapult
- Fremtidsrettede industriprosjekter

Målet er økt verdiskaping, eksport og sysselsetting, med fokus på bærekraft.

I 2021 mottok Siva 44 henvendelser om mulige eiendomsinvesteringer, mot 46 i 2020. Av disse ble fem bearbeidet, hvorav tre ble vedtatt investert i eller besluttet å bearbeide videre mot en mulig investering. Dette i tillegg til eksisterende prosjekter som er under utvikling. Samlet utgjør henvendelsene i 2021 en estimert totalinvestering på 4,5 milliarder kroner. Dette er prosjekter innenfor høyst ulike bransjer, teknologier, geografisk plassering, størrelse og modenhet før eventuell investering.

Siva vurderer alle mulige eiendomsinvesteringer i lys av vårt samfunnsoppdrag; «å utløse lønnsom næringsutvikling i bedrifter og regionale nærings- og kunnskapsmiljø, og bidra til å senke barrierer for etablering der markedsmekanismer gjør dette spesielt krevende».

Siva investerer i industri og industrielle testsentre hvor grundige analyser viser at potensialet for måloppnåelse er størst. Fra 2021 har vi også hatt særlig fokus på å tilrettelegge for nasjonale mål om økt eksport, sysselsetting og bærekraft. Analysearbeidet som vurderer potensiell måloppnåelse krever god kunnskap om trender og utvikling i markedet. Her har vi stor nytte av vårt nettverk i ulike bransjer og kompetansemiljøer. Siva mottar med jevne mellomrom forespørsler om eiendomsinvesteringer som også kan være interessante for andre eiendomsutviklere. Når annen investeringskapital er tilgjengelig for realisering, vil Siva som hovedregel ikke engasjere seg. Siva Eiendom har igangsatt et markedsføringsarbeid som skal bidra til økt kjennskap og forståelse for virksomheten. Målet er å øke antall relevante projekthenvendelser.

Å vurdere, utvikle og investere i mulige eiendomsprosjekt er prosesser som ofte går over flere år. Utviklingen av et eiendomsprosjekt skjer i samarbeid med den bedriften det skal bygges for, og er direkte avhengig av virksomhetens egen utvikling, blant annet på områder som teknologi og kompetanse. Det påvirkes også av eksterne faktorer som for eksempel marked og kapitaltilgang.

Siva har i 2021 gjennomført eller startet på investeringer på totalt 218 millioner kroner. De største investeringene var på Bømlo, Oppdal, Kjeller, Tromsø, Andenes og Åndalsnes.

På Bømlo har man igangsatt byggingen av Unitech R&D Center. Fra høsten 2022 flytter deler av undervisningen til den tekniske fagutdanningen som tilbys på Bømlo videregående skole inn i teknologisenteret, og studentene kommer tett på et næringsliv som er langt framme på teknologiutvikling og det grønne skiftet.

I Aurland er det investert gjennom tilføring av kapital ved ansvarlig lån til Aurland Ressursutvikling AS. Reiselivsselskapet har hatt store utfordringer gjennom koronapandemien.

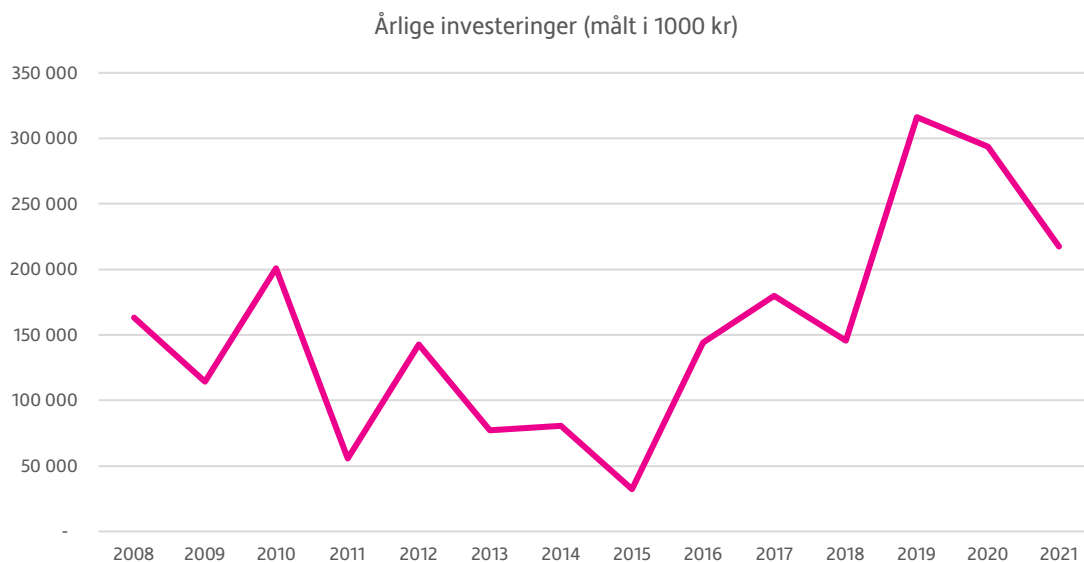
På Oppdal er byggingen av det regionale innovasjonssenteret Krux Oppdal Innovasjonssenter ferdigstilt. Her vil Nasjonalparken Næringshage sammen med lokalt og regionalt næringsliv etablere en arena for næringsutvikling, innovasjon og samhandling, med tette koblinger til NTNU.

På Kjeller er det investert i oppgradering og utvidelser for leietakere i eiendomsmassen.

Ved Siva Innovasjonssenter Tromsø er det gjennomført en større oppgradering i forbindelse med utskiftning av leietakerne. Dette gjøres for å kunne tilby moderne lokaler i et av byens mest spennende innovasjonsmiljø, tett koblet på Universitetet i Tromsø og Universitetssykehuset. Innovasjonssenteret består av tre byggetrinn utviklet de siste 25 årene.

På Andenes er det i 2021 igangsatt og nesten ferdigstilt et nytt tilbygg ved fabrikken som huser Vitux AS. Selskapet produserer ulike kosttilskudd til verdensmarkedet. De investerer som en følge av utvidelsen nærmere 35 millioner kroner i en helt ny produksjonslinje, som skal være i drift høsten 2022.

Figur 9.3:

9.3 Forvaltning

Siva forvalter en eiendomsmasse på 257 000 kvadratmeter fordelt på 48 bygg. Eiendomsbransjen står for en betydelig del av de totale klimagassutslippene på verdensbasis, og det hviler et ansvar på bransjeaktørene for å gjennomføre tiltak som reduserer klimagassutslippene. Siva har i løpet av 2021 jobbet frem et forslag til handlingsplan, og har et ambisiøst mål om å være blant landets ledende eiere av bærekraftige bygg. Som et resultat av dette har vi sluttet oss til Eiendomssektorens vegkart mot 2050 og [strakstiltakene](#) for en mer klima- og miljøvennlig bygging og eiendomsdrift.

Dette er et samarbeid med [Grønn Byggallianse](#), som vil gi tilgang til kompetanse og veiledning. Siva forplikter seg også til å dokumentere de konkrete tiltakene som gjennomføres. Et av disse er at alle nye Siva-bygg skal BREEAM-sertifiseres som *Very good* eller bedre. Det vil si at bygningen representerer *svært god byggepraksis* eller bedre. Ved nybygg krever dette klimagassregnskap og miljøvennlige materialvalg, god avfallshåndtering og bygningsstandard som utløser grønne lån. Tilsvarende standarder vil også tilstrebes ved ombygging og videreutvikling av eksisterende bygningsmasse, og innovasjonssentrene i Tromsø og Åndalsnes startet prosessen med BREEAM In-Use-sertifisering i 2021.

God eierstyring og selskapsledelse har stor betydning for å fremme resultater i selskapene. Sivas eierskapsforvaltning baseres på aksjelovens bestemmelser og statens prinsipper for godt eierskap. God eierstyring og selskapsledelse bidrar til å redusere risikoen ved virksomheten, sikre verdiene som er investert, samt legge til rett for en positiv verdiutvikling.

I deleide eiendomsselskaper ivaretar Siva sine eierinteresser gjennom styrerepresentasjon. Dette er selskaper som forvalter betydelige verdier og som drar nytte av Sivas kompetanse innenfor investering, eiendomsforvaltning og næringsutvikling. Slik er Siva en aktiv bidragsyter til næringsutvikling i hele landet, også utenom de engasjementene Siva forvalter i egen regi. Det er utfordrende å kvantifisere synergier av denne innsatsen, men de synes å være betydelige både lokalt og/eller nasjonalt der Siva er medeier.

9.4 Porteføljeanalyse

Porteføljeanalysen gjengir noen hovedtall for Siva Eiendom, og ser på områder som mobilisering av privat kapital, risiko, industrielle prosjekter, fordeling på nye bransjer og fylkesvis fordeling.

Analyse av porteføljen viser blant annet at mesteparten av den private kapitalen som blir mobilisert er knyttet til investeringer i bedriftenes arbeidende kapital. Den viser også at hver krone fra Siva utløste 40 øre annen kapital, hvorav 33 øre er privat og syv øre er annen offentlig kapital. Når det gjelder risiko, viser utviklingen at den har vært marginalt fallende de siste årene. Salg og nyinvesteringer har i perioden ikke ført til vesentlige endringer i bransjefordeling. Fylkesvis fordeling av porteføljen målt i areal, viser at Siva Eiendom har størst arealer i Vestland, Vestfold og Telemark, Innlandet, og Møre og Romsdal.

Eiendomsmassen befinner seg primært i mindre sentrale strøk.

Konsernet består av morselskapet Siva Eiendom Holding AS og 39 datterselskap. I tillegg er det eierskap i ti tilknyttede selskap og ett selskap med eierandel under 20 prosent. Eiendomsporteføljen består av 99 bygg på til sammen 542 000 kvadratmeter, og omfatter 632 leieforhold.

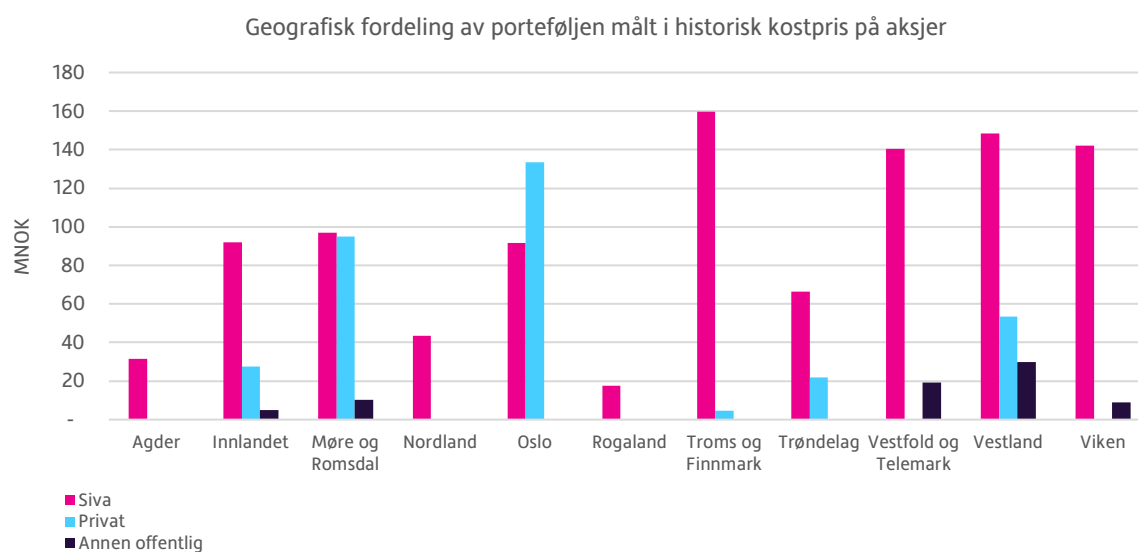
Mobilisering av privat kapital

Fordelingen mellom Sivas finansielle bidrag og annen mobilisert kapital i de eiendomsinvesteringene Siva går inn i, indikerer i hvilken grad investeringsaktiviteten er utløsende for privat kapital.

Den vesentlige andelen av den private kapitalen som blir mobilisert er knyttet til investeringer i bedriftenes arbeidende kapital, som for eksempel produksjonsutstyr. Dette er investeringer som kommer i tillegg til investeringer i eiendomsselskapene. Et eksempel på det er Sivas investering på 18 millioner kroner i utvidelse av Vitux sitt industribygg på Andenes, hvor Vitux selv har investert 35 millioner i nytt produksjonsutstyr.

Sivas mål er å trekke seg ut av investeringene når privat kapital er tilgjengelig, med mindre det er strategisk riktig å videreføre engasjementet. Slik mobiliseres privat kapital samtidig som Siva får frigitt kapital til å investere i nye prosjekter der behovet er større.

Figur 9.4:

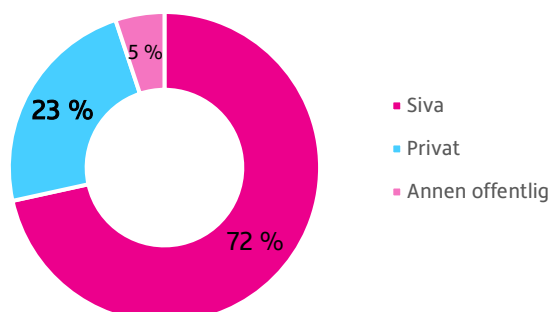
Figur 9.4 viser historisk kostpris på aksjer i hel- og deleide eiendomsselskaper som Siva har investert i og der Siva fortsatt er til stede. De største enkeltinvesteringene er Siva Herøya AS, Oslo Cancer Cluster Innovasjonspark AS og Siva Tromsø Eiendom AS. Investeringen i GC Rieber Eiendom AS i Bergen er en stor investering, men Siva har en mindre eierpost, og selskapet er ikke klassifisert som tilknyttet.

Figur 9.5 viser fordelingen mellom privat og offentlig kapital. I hele porteføljen utgjør 23 prosent privat kapital, mens fem prosent er annen offentlig kapital, for eksempel kommuner og fylkeskommuner. Andel privat kapital er redusert fra 32 prosent i 2020 til 23 prosent i 2021. Dette skyldes i hovedsak endring i eierskapsstrukturen i Marineholmen Forskningspark og GC Rieber Eiendom AS.

For hele porteføljen sett under ett har hver krone fra Siva utløst 40 øre annen kapital, hvorav 33 øre er privat og syv øre er annen offentlig kapital.

Figur 9.5:

Fordeling av kapital i porteføljen

Risiko

Siva skal gå inn i samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter der andre normalt ikke ville investert, og slik påta seg en større risiko enn andre eiendomsaktører. Høyest risiko anses å hvile på enbruger industribygg, som i 2021 utgjorde 57 prosent av arealet i egenforvaltet portefølje (27 prosent av den totale porteføljen). Leieinntekter fra disse eiendommene utgjorde 44 prosent av Sivas totale leieinntekter i 2021.

Siva søker å redusere risiko ved å kontrollere graden av eksponering i enkeltprosjekt eller i en enkelt bransje, og balansere investeringene mellom investeringer i industribygg og innovasjonssenter.

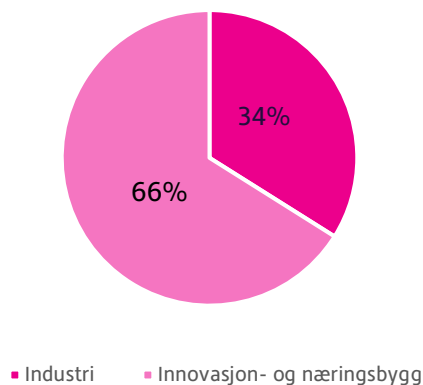
Risikospredning i eiendomsporteføljen måles med variansen i porteføljens avkastning over en tiårsperiode. Standardavviket i måleperioden er 12,4 prosent. Den betydelige negative avkastningen i 2012, sammen med årets høye avkastning, øker målt risiko for perioden i stor grad. Variansen målt i de åtte årene mellom disse ekstremverdiene i avkastning viser et standard avvik på 3,6 prosent, noe som er en fallende utvikling.

Industrielle prosjekter

Av porteføljens totale eiendomsmasse på 542 000 kvadratmeter utgjør andelen industribygg 34 prosent og innovasjons- og næringsbygg 66 prosent. I 2020 var tilsvarende fordeling industribygg 42 prosent og innovasjons- og næringsbygg 58 prosent. Sammenlignet med forrige års porteføljesammensetning ser vi at andelen industribygg er redusert, mens andelen innovasjons- og næringsbygg har hatt en økning. Andelen industribygg i hele porteføljen er redusert, noe som skyldes at det er solgt flere industrieiendommer. Andelen innovasjons- og næringsbygg har økt som følge av transaksjonen i GC Rieber Eiendom AS.

Figur 9.6:

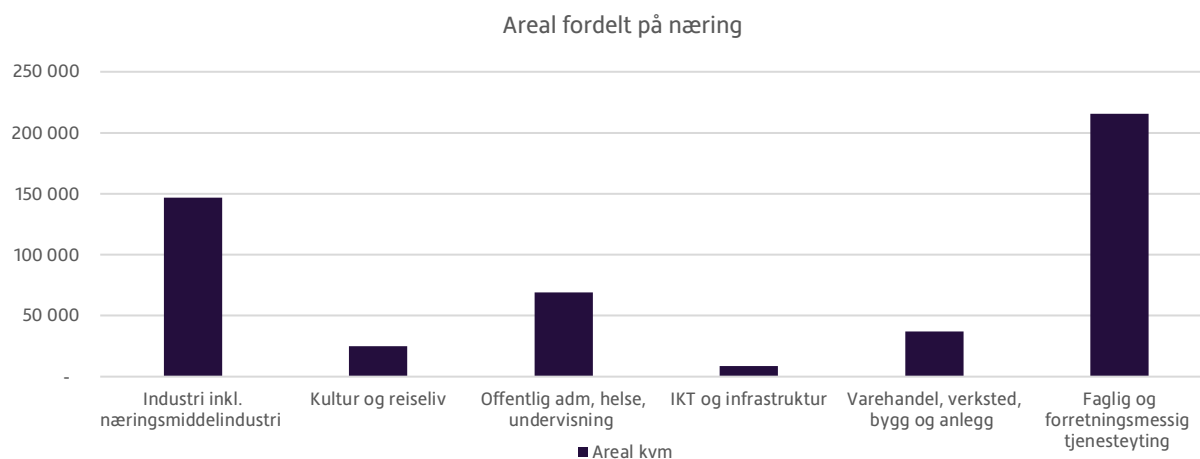
Totalareal fordelt på type virksomhet

Fordeling på næring

Figur 9.7 viser areal fordelt på næring for hele eiendomsporteføljen samlet, både heleide og deleide selskap. Diagrammet viser fordelingen av eiendomsinvesteringer på ulike bransjer, hvor kategorien industri omfatter både fysisk og kjemisk produksjon. Salg og nyinvesteringer i 2021 har ikke ført til vesentlige endringer i bransjefordelingen.

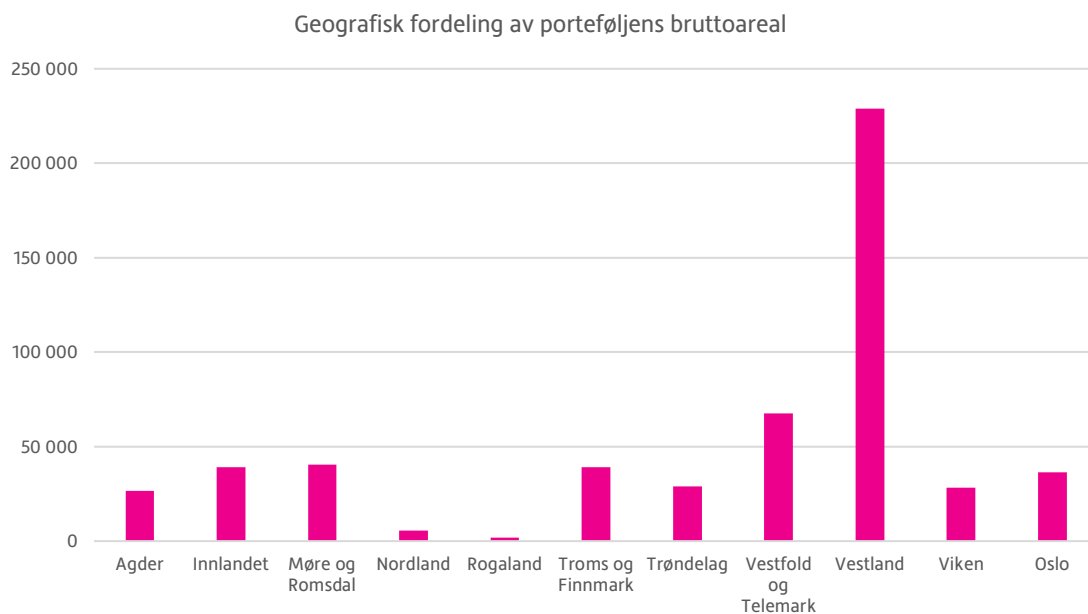
Figur 9.7:

Geografi

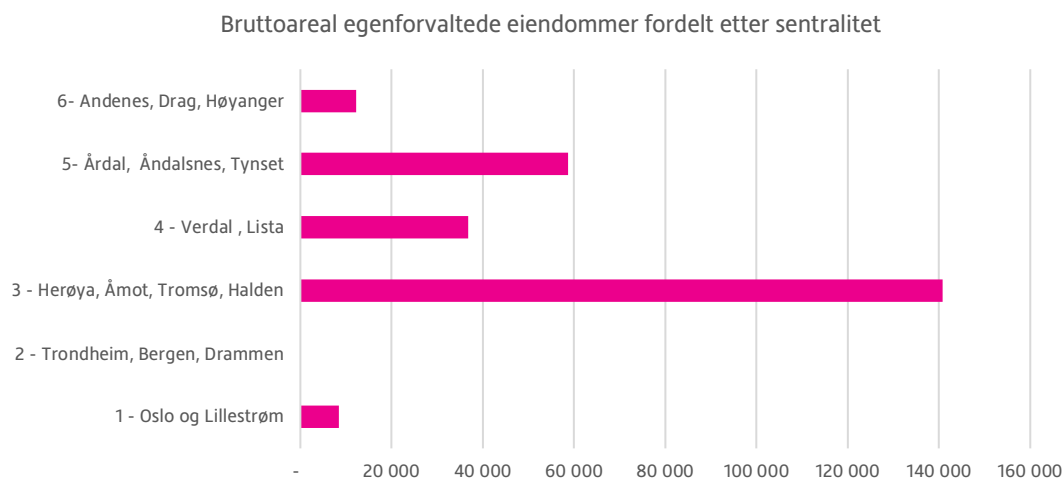
Figur 9.8 viser fylkesvis fordeling av porteføljen målt i areal. Vi ser at de største arealene ligger i Vestland, Vestfold og Telemark, Innlandet, og Møre og Romsdal. De største engasjementene i de fire nevnte fylker er henholdsvis GC Rieber Eiendom AS, Siva Herøya AS, Siva Kongsvinger Eiendom AS og Norsk Maritimt Kompetansesenter AS:

Figur 9.8:

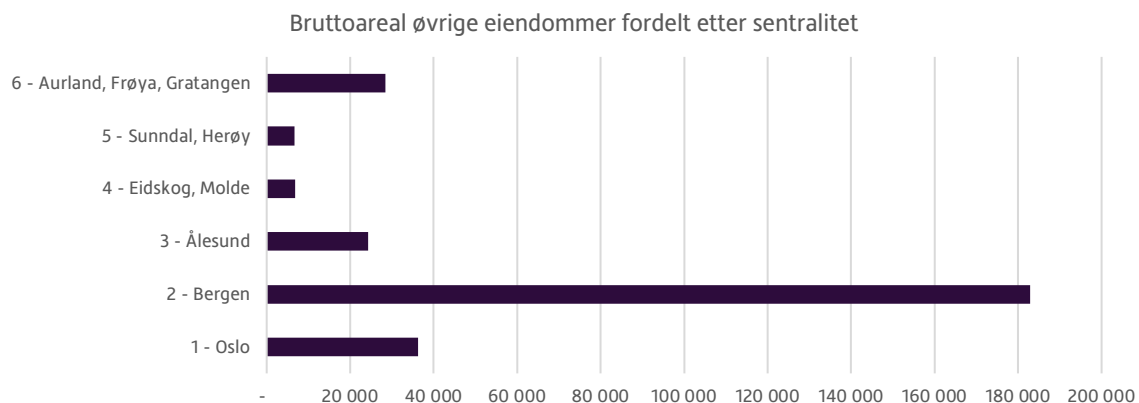
Figur 9.9 viser den geografiske fordelingen av arealet av den egenforvaltede eiendomsmassen. Ved å ta utgangspunkt i [SSBs sentralitetsindeks](#), ser vi at Sivas eiendommer er spredt over alle klassene, med et tyngdepunkt i sentralitetsklasse 3. Det kommer som følge av noen få, men store enkeltbygg i Tromsø og på Herøya. I fordelingen ser vi en tydelig tendens til at eiendomsmassen primært befinner seg i mindre sentrale strøk. Dette er fordi disse områdene i større grad opplever markedssvikt og lav kapitaltilgang.

Figur 9.9:

De øvrige eiendommene plassering i sentralitetsklassene, viser den motsatte tendensen; at eiendommene ligger i kommuner mer sentralt plassert (figur 9.10). Grunnen til dette er at tilgangen til privat kapital er større i sentrale kommuner. Dette understreker behovet for at Siva investerer der tilgangen på privat kapital er svak.

Figur 9.1:

9.5 Covid-19

Koronapandemien har medført betalingsutfordringer for flere av våre leietakere. Dette er løst ved å gi betalingsutsettelse. Ved utgangen av 2021 er det fortsatt noen få leietakere som sliter med leveringsvansker. Dette vil sannsynligvis ha effekt på evnen til å betale leie også et stykke inn i 2022. Pandemien har så langt ikke påført Siva Eiendom økonomiske tap av betydning.

10

Styring og kontroll i virksomheten

Siva forvalter offentlige midler på vegne av hele det norske samfunnet. Forvaltningen skal skje i henhold til gjeldende lover og retningslinjer, og bidra til mest mulig verdiskaping per krone. Dette krever profesjonell styring og kontroll.

Målstyring

Hovedmålet for Siva er å tilrettelegge for bærekraftig vekst og utvikling i industri og næringsliv i hele landet. For å styrke vår måloppnåelse er alle ansatte involvert i systematisk arbeid med organisasjonskultur, basert på Sivas verdier – engasjert, profesjonell og åpen. Siva følger eiers mål- og resultatstyringssystem (MRS) og rapporterer tertialvis på oppnåelse og eventuelle avvik. I tillegg rapporterer vi årlig til eier og oppdragsgivende departement. Detaljert måloppnåelse i 2021 er kommentert i kapitlene for eiendom, innovasjon og industri.

Internkontroll og risikostyring

Risikostyring

God risikostyring og en velfungerende internkontroll er viktige forutsetninger for Siva sin måloppnåelse. Siva rapporterer årlig på risiko til styret og NFD. Vi arbeider aktivt med å utvikle og implementere helhetlig risikostyring som en integrert del av våre arbeidsprosesser. I tillegg er roller og ansvar tydeliggjort og knyttet til risikohåndteringen i selskapet. Risikostyringen omfatter den operative og forretningsmessige risikostyringen, samt alt risikorelatert arbeid på alle nivåer og områder i selskapet.

Internkontroll

En naturlig del av driften til Siva er koordinerte risiko- og kontrollaktiviteter. De mest sentrale risikoområdene følges opp løpende gjennom året, samt i en årlig gjennomgang av ledelsen. Sivas internkontroll er tilpasset vår virksomhet, og er integrert i virksomhetsstyringen. Eiendomsavdelingen har i 2021, med hjelp fra rådgivere i EY, gjennomført et prosessforbedrende arbeid knyttet til investeringsbeslutninger. Målet har vært å løfte prosessen til et enda høyere nivå innen interkontroll (nivå 4 etter COSO-rammeverket).

Støttesystemer og verktøy

Etter et lengre organisasjons- og systemutviklingsprosjekt (SMART-prosjektet) tok Siva i starten av 2021 i bruk SharePoint Online. I den forbindelse er automatiseringsprosesser for godkjenning av anskaffelser og tjenestereiser etablert. Det er også etablert en mer intuitiv løsning for håndtering av reiseregninger og utlegg. Høsten 2021 ansatte Siva en dedikert IT-ressurs som jobber med videre utvikling av IT-miljøet i selskapet, herunder sikkerhet og funksjonalitet.

Personal og arbeidsmiljø

Arbeidsmiljø

Sykefravær i 2021 var 2,6 prosent, fordelt på 1,5 prosent langtidsfravær og 1,1 prosent korttidsfravær. Dermed ble målet om 97 prosent nærværsfaktor nådd. Kvinner har noe høyere sykefravær enn menn. Det er ikke meldt fravær som er arbeidsrelatert. Alle som ansettes i Siva får tilbud om 100 prosent stilling. De som går i redusert stilling gjør dette av eget ønske, eller har helserelaterte plager.

Siva er opptatt av å utvikle den enkelte ansatte og arbeidsmiljøet. Oppfølging gjøres gjennom årlige arbeidsmiljøundersøkelser. Denne ble gjennomført i oktober, og avdekker noe lavere score på viktige parametere sammenlignet med året før. Dette medførte at Siva ikke ble sertifisert som Great Place to Work i 2021. Det er gjennomført flere pulsundersøkelser for å overvåke opplevelsen på hjemmekontor, og som oppfølging etter forslaget i Revidert nasjonalbudsjett om å restrukturere Siva. Det er fulgt opp med "tett på"-samtale med alle ansatte, for å sikre utvikling og kompetanseheving. Alle medarbeidere får tilbud om utviklingssamtale.

Åtte ansatte sa opp sin stilling i 2021. Dette utgjør 16 prosent, mot 6,6 prosent i 2020. Det gjennomføres sluttsamtaler med alle. Det har ikke blitt rapportert om alvorlige arbeidsuhell eller ulykker som har resultert i materielle skader eller personskader i 2021.

Redegjørelse om likestilling og diskriminering

Det var 54 faste og midlertidige ansatte i Siva 31. desember 2021, fordelt på 52,8 årsverk. 28 av de ansatte er kvinner, og 27 er menn. Vi er opptatt av likebehandling når det gjelder lønn og arbeidsoppgaver mellom kjønn i Siva. Sivas ledergruppe består ved årsskiftet av fire menn og fire kvinner. Styret består av tre kvinner inkludert varamedlem, og seks menn.

Bærekraft

Siva har som hovedmål å utløse bærekraftig lønnsom næringsutvikling i bedrifter og regionale nærings- og kunnskapsmiljøer. Vi er godt posisjonert for å drive norsk næringsutvikling i en grønn og bærekraftig retning.

Bærekraft påvirker hvordan Siva driver egen virksomhet, og hvordan vi løser samfunnsoppdraget vårt.

Bærekraft har blitt en forutsetning for lønnsom næringsutvikling, økt konkurransekraft og eksport, og bedriftene må ha forretningsmodeller som tåler endringer i både samfunn og klima. I 2021 har vi økt ambisjonsnivået både for egen virksomhet og for Siva-strukturen. Vi har også vedtatt en justering av vårt hovedmål, og spesifisert at Siva skal utløse bærekraftig lønnsom næringsutvikling i bedrifter og regionale nærings- og kunnskapsmiljøer. Det økte ambisjonsnivået følger av et internt bærekraftsprosjekt hvor vi kartla eksisterende bærekraftstiltak og foreslo nye med utgangspunkt i endrede krav og muligheter i markedet. Prosjektet legger grunnlaget for arbeidet med Siva sin bærekraftstrategi og det videre bærekraftsarbeidet i hele organisasjonen.

Siva har valgt ut fem av FNs bærekraftsmål som vi særlig skal bidra til:

- Mål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst.
- Mål 9: Industri, innovasjon og infrastruktur
- Mål 12: Ansvarlig forbruk og produksjon
- Mål 13: Løse klimaendringene.

Siva bidrar til bærekraftig utvikling av næringslivet gjennom regionale og nasjonale strategiske partnerskap. I 2021 har Siva arbeidet enda mer aktivt og strategisk både regionalt og nasjonalt, og vil vurdere å også ta med mål 17: *Partnerskap – Samarbeid for å nå målene*.

Siva bidrar til bærekraftig utvikling av næringslivet gjennom direkte og indirekte roller, blant annet som en stor eiendomsaktør, som strategisk samarbeidspartner, som eier og operatør av innovasjonsprogram og ordninger, som eier og styremedlem i innovasjonsselskap, og som innkjøper. Vi stiller krav om at ansatte, leverandører og samarbeidspartnere handler i tråd med menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø og motarbeidelse av korrupsjon.

Etablering av helhetlige grønne verdikjeder

Siva har kartlagt batteriverdikjeden i Norge for å få ytterligere kunnskap om kapasiteter i instituttsektoren. Underlaget skal benyttes i videre utvikling av et katapult-tilbud innen batteri. Siva planlegger å kartlegge flere relevante grønne verdikjeder fremover.

Gjennom ordningen Norsk katapult bidrar Siva til å tette hull og etablere mer helhetlige grønne verdikjeder innenfor flere teknologidisipliner i Norge. Ved å utvikle en nasjonal struktur av flerbrukssentre og testløsninger sammen med de sterkeste industrielle miljøene i Norge, tilgjengeliggjøres og utnyttes både

kapasitet og kompetanse. I tillegg bidrar Norsk katapult med å komplettere og utvikle ny og nødvendig testkapasitet og kompetanse gjennom nye investeringer.

Grønn plattform

Siva deltar aktivt i arbeidet med utforming av Grønn plattform. Satsingen gir støtte til store omstillingsprosjekter med mål om å utvikle helhetlige, grønne verdikjeder. Katapult-sentrene har en sentral rolle, og flere inngår som en del av konsortiet til Grønn plattform-prosjektene som fikk tildeling i 2021 (lenke til kap. 8.6). Prosjektene vil ha oppstart i 2022.

Grønn rapportering

I 2021 fikk Siva, sammen med Innovasjon Norge og Forskningsrådet, i oppdrag å utvikle indikatorer for prosjekter med klima- og miljøpåvirkning. Arbeidet skulle ses i sammenheng med [Grønn plattform](#), men skulle også anvendes bredt på relevante ordninger. En forprosjektrapport, inklusive løsningsforslag, ble oversendt Nærings- og fiskeridepartementet i mars 2021. Prosjektet avventer departementets tilbakemelding for det videre arbeidet.

Sertifisering

Sertifisering av eiendommer er et ledd i det økte ambisjonsnivået knyttet til bærekraft i Siva. I dette arbeidet har det vært et mål å slutte seg til byggebransjens ti strakstiltak for mer klima- og miljøvennlig bygging og eiendomsdrift. BREEAM In-Use-sertifisering av eksisterende bygninger er en del av strakstiltakene, og i 2021 startet Siva prosessen med å sertifisere Siva Tromsø Innovasjonssenter og Utrøna Innovasjonssenter på Åndalsnes påbegynt. Sertifiseringsmetoden baserer seg på at man opptjener poeng for byggets egenskaper og [forvaltning](#) som bidrar til å redusere driftskostnader, energiforbruk og miljøbelastninger.

Bærekraft i innovasjonsprogrammene

I Sivas innovasjonsprogrammer har programoperatørene gått fra fokus på miljømessig bærekraft, til å se på bærekraft som et konkurransefortrinn. I våre evalueringer av programoperatørene er bærekraft et av kriteriene. Stadig flere programoperatører benytter bærekraft som et av opptakskriteriene for sine målbedrifter. Bærekraft blir et viktig element i de reviderte innovasjonsprogrammene som ferdigstilles våren 2022.

Bærekraft i Siva SF

Det interne bærekraftprosjektet i Siva har ført til økt bevissthet og kompetanse om temaet blant ansatte i Siva. Som følge av koronapandemien har reisevirksomheten i selskapet vært lav det siste året. Organisasjonen skal ikke tilbake til tidligere nivå på reising. Siva har kontor i Pirsenteret, som er energimerket i henhold til gjeldende lover og forskrifter. Bygget har blant annet miljøvennlig energistyring, avfallshåndtering, renhold og parkering. Siva mottar årlig fotavtryksrapport for senteret.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Beredskapstenkning og arbeidet med samfunnssikkerhet er integrert i Sivas organisasjon gjennom opplæring og kommunikasjon. I Sivas beredskapsplan fremgår det tydelig hvilken funksjon i organisasjonen som har ansvar for sikkerhet og beredskap i ulike situasjoner.

11

Organisasjon og ledelse

Siva er lokalisert i Trondheim og har 54 ansatte per 1. april 2022. Det er i løpet av 2021 utført 52,8 årsverk. Vi arbeider kontinuerlig med utvikling av kompetansen i organisasjonen og effektiviteten i virkemidlene som selskapet har til rådighet.

Sivas ledergruppe per 1. april 2022

Portrettfoto: Berre AS

Andreas Krüger Enge
Konstituert administrerende
direktør

Kristin Eriksen
direktør innovasjon

Heidi Fosslund
konstituert direktør
Partnerskap og strategi

Jonas Sand Hansen
konstituert finansdirektør

Gaute Moldestad
direktør Industri

Lise Bartnes Aalberg
direktør Eiendom

Preben Sandborg Røe
kommunikasjonsdirektør

Karianne Sandvik
HR-direktør

12

Årsregnskap

List of Signatures Page 1/1

 Siva SF - Komplette konsernregnskap 2021.pdf

Name	Method	Signed at
Roland, Kjell	BANKID_MOBILE	2022-03-04 10:57 GMT+01
Ulriksen, Arve	BANKID	2022-03-04 10:32 GMT+01
ADRIAENSEN, MAJA HVAMMEN	BANKID_MOBILE	2022-03-04 09:57 GMT+01
Østby, Heine	BANKID_MOBILE	2022-03-04 09:55 GMT+01
Rørvik, Tine	BANKID_MOBILE	2022-03-04 09:41 GMT+01
Enge, Andreas Krüger	BANKID_MOBILE	2022-03-04 11:58 GMT+01
Strømmen, Kristian	BANKID_MOBILE	2022-03-04 11:25 GMT+01

This file is sealed with a digital signature. The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

External reference: 3777FAB924AD4D91A64EE869403EC132

Resultatregnskap

Siva			Konsern		
2020	2021	Beløp i 1 000 kroner	Note	2021	2020
DRIFTSINNEKTER OG DRIFTSKOSTNADER					
-	-	Leieinntekter		192 240	181 893
-	-	Gevinst ved salg av eiendom		2 568	7 261
487 345	491 710	Tilskudd næringsutvikling	1	491 710	487 345
33 783	33 439	Annen driftsinntekt		147 034	35 961
521 128	525 149	Sum driftsinntekter		833 552	712 460
59 441	66 651	Lønnskostnad	2,3,4	68 217	59 754
303	359	Avskrivning på varige driftsmidler	5	78 016	77 176
-	-	Nedskrivning av varige driftsmidler	5	36 499	-
417 926	426 782	Utbetalte tilskudd		426 782	417 926
37 244	32 483	Annen driftskostnad	1,2	126 831	119 683
514 914	526 275	Sum driftskostnader		736 346	674 540
6 214	-1 126	Driftsresultat		97 205	37 920
FINANSINNEKTER OG FINANSKOSTNADER					
38 100	19 000	Inntekt på investering i datterselskap		-	-
-	-	Inntekt på investering i tilknyttet selskap	13,14	-23 774	-36 072
-	-	Gevinst investering i tilknyttet selskap	13,14	452 226	118 630
3 055	2 206	Annen renteinntekt		12 640	12 469
61	14	Annen finansinntekt	1	18	16 076
11 840	788	Verdiøkning av finansielle instrumenter		18 506	11 840
53 056	22 008	Sum finansinntekter		459 615	122 943
2 497	600	Nedskrivning av finansielle eiendeler		600	3 716
21 792	18 973	Renter og provisjoner statskasselån	9	18 973	21 792
-	4	Annen rentekostnad		28 154	30 956
9 298	132	Annen finanskostnad	1	3 090	10 494
33 587	19 709	Sum finanskostnader		50 817	66 958
19 469	2 299	Netto finansresultat		408 798	55 985
25 683	1 172	Ordinært resultat før skattekostnad		506 003	93 905
1 033	-1 033	Skattekostnad	6	-14 038	9 898
24 650	2 205	ÅRSRESULTAT		520 042	84 007
		Minoritetenes andel av årsresultatet		-3 003	-161
		Majoritetens andel av årsresultatet		523 045	84 168
OVERFØRINGER					
8 350	2 205	Overført til/fra annen egenkapital			
16 300		Utbytte			
24 650	2 205	Sum overføringer			

Balanse pr. 31. desember

Siva		Beløp i 1 000 kroner	Note	Konsern	
2020	2021			2021	2020
		EIENDELER			
		Anleggsmidler			
		Immaterielle eiendeler			
-	-	Utsatt skattefordel	6	52 683	26 586
-	-	Sum immaterielle eiendeler		52 683	26 586
		Varige driftsmidler			
-	-	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	5,9	1 775 250	1 853 282
1 152	1 100	Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner o.l.	5	1 754	2 279
1 152	1 100	Sum varige driftsmidler		1 777 005	1 855 562
		Finansielle anleggsmidler			
1 445 667	1 445 667	Investering i datterselskap	12	-	-
89 380	91 543	Investeringer i tilknyttet selskap	13,14	461 786	656 835
-	-	Lån til tilknyttet selskap		50 214	21 889
39 410	38 455	Investeringer i aksjer og andeler	13,14	632 600	40 410
70	1 350	Andre fordringer	9	139 679	140 619
1 574 527	1 577 015	Sum finansielle anleggsmidler		1 284 278	859 753
1 575 679	1 578 115	Sum anleggsmidler		3 113 966	2 741 900
		Omløpsmidler			
		Fordringer			
834	3 215	Kundefordringer	9	29 224	15 197
4 021	1 149	Andre fordringer		6 607	24 021
39 200	20 500	Konsernfordringer		-	-
44 055	24 863	Sum fordringer		35 831	39 218
		Investeringer			
105 842	106 630	Finansielle instrumenter	11	106 631	105 842
105 842	106 630	Sum investeringer		106 631	105 842
249 838	235 453	Bankinnskudd, kontanter og lignende	10	633 835	511 621
399 735	366 946	Sum omløpsmidler		776 296	656 681
1 975 415	1 945 062	SUM EIENDELER		3 890 262	3 398 582

Balanse pr. 31. desember

Siva			Konsern		
2020	2021	Beløp i 1 000 kroner	Note	2021	2020
EGENKAPITAL OG GJELD					
Egenkapital					
Innskutt egenkapital					
785 511	785 511	Innskuddskapital	7	785 511	785 511
785 511	785 511	Sum innskutt egenkapital		785 511	785 511
152 789	154 994	Annen egenkapital	7	794 516	265 115
152 789	154 994	Sum opptjent egenkapital		794 516	265 115
		Minoritetsinteresser	7	82 279	64 588
938 299	940 505	Sum egenkapital		1 662 305	1 115 214
Gjeld					
Avsetning for forpliktelser					
19 150	19 527	Pensjonsforpliktelser	4	19 527	19 150
19 150	19 527	Sum avsetning for forpliktelser		19 527	19 150
Annen langsiktig gjeld					
700 000	700 000	Statskasselån	9	700 000	700 000
-	-	Gjeld til kredittinstitusjoner	9	1 118 220	1 088 339
2 672	-	Øvrig langsiktig gjeld	9	30 544	33 216
702 672	700 000	Sum langsiktig gjeld		1 848 764	1 821 555
Kortsiktig gjeld					
-	-	Gjeld til kredittinstitusjoner	9	53 671	116 933
4 751	1 765	Leverandørgjeld		11 091	9 644
1 033	-	Betalbar skatt	6	1 487	1 840
4 738	5 616	Skyldige offentlige avgifter		5 455	6 020
-	-	Kortsiktig konserngjeld		-	-
16 300	-	Foreslått utbytte		-	16 300
288 472	277 649	Annen kortsiktig gjeld	1	287 963	291 927
315 293	285 030	Sum kortsiktig gjeld		359 667	442 663
1 037 116	1 004 557	Sum gjeld		2 227 957	2 283 368
1 975 415	1 945 062	SUM EGENKAPITAL OG GJELD		3 890 262	3 398 582

Trondheim, 31.12.21 / 16.02.2022

I styret for Siva SF

Kjell Roland
Styrets leder

Tine Rørvik
Nestleder

Maja Adriaensen
Styremedlem

Heine Østby
Styremedlem

Arve Ulriksen
Styremedlem

Kristian Strømmen
Styremedlem

Andreas Krüger Enge
Adm. dir (konst)

Kontantstrømanalyse

Siva			Konsern	
2020	2021	Beløp i 1 000 kroner	2021	2020
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER:				
3 064	1 172	Resultat før skattekostnad	506 003	93 905
-	-	Periodens betalte skatt	-807	-95
-	-	Gevinst/tap ved salg av driftsmidler	-2 568	-7 261
9 279	100	Gevinst/tap ved realisasjon av aksjer	-124 087	-6 733
-	16 300	Mottatt utbytte	8 447	9 072
303	359	Ordinære avskrivninger	78 016	77 176
-	-	Nedskrivning av driftsmidler	36 499	-
8 364	600	Nedskrivning aksjer og lån	-17 117	8 364
-411	-2 381	Endring kundefordringer	-14 027	-9 732
-4 983	-2 986	Endring leverandørgjeld	1 447	-6 527
3 108	377	Netto endring pensjonsforpliktelser	377	3 108
-38 100	-19 000	Tilbakeført resultat i DS/TS	-428 452	-82 558
-38 196	-11 021	Endring i andre tidsavgrensingsposter	11 043	-69 538
-57 573	-16 479	Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter	54 775	9 181
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER:				
-	-	Innbetaling ved salg av varige driftsmidler	18 032	7 367
-374	-308	Utbetaling ved investering varige driftsmidler	-165 568	-184 791
9 091	200	Innbetaling ved salg av aksjer	291 720	40 836
-6 788	-2 711	Utbetaling ved investering aksjer	-2 711	-6 788
1 929	-2 819	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	141 473	-143 376
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER:				
-	-	Innbetalinger nye statskasselån	-	-
-	-	Utbetalinger statskasselån	-	-
-1 450	-2 672	Kursregulering statskasselån	-2 672	-1 450
-	-	Utbetaling nedbetaling langsiktig gjeld	-33 381	199 868
-1 954	-	Utbetaling nedbetaling kortsiktig gjeld konsern	-	-
5 227	2 872	Netto endring andre kort- og langsiktige fordringer	-27 384	-18 719
-	-	Innbetalt ny egenkapital	12 586	-
-	-	Endring balanseposter. pga. tilgang/avgang konsernselsk.	-6 095	-55 332
21 800	21 800	Netto utbetalt/mottatt konsernbidrag	-	-
-	-16 300	Utbetalt utbytte	-16 300	-
23 623	5 700	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-73 246	124 366
-32 021	-13 597	Netto endring i bankinnskudd, kontanter og lignende	123 002	-9 829
387 701	355 680	Beholdning av bankinnskudd, kontanter og lignende pr 01.01.	617 463	627 293
355 680	342 083	Beholdning av bankinnskudd, kontanter og lignende pr 31.12.	740 465	617 463

Noter til regnskapet 2021

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven av 1998 og god regnskapsskikk i Norge.

Konsolideringsprinsipper

Konsernregnskapet omfatter Siva SF med datterselskaper hvor Siva SF har bestemmende innflytelse som følge av juridisk eller faktisk kontroll. Konsernregnskapet er utarbeidet etter ensartede regnskapsprinsipper for like transaksjoner i alle selskaper som inngår i konsernregnskapet. Alle vesentlige transaksjoner og mellomværende mellom selskaper i konsernet er eliminert.

Aksjer i datterselskaper er eliminert i konsernregnskapet etter oppkjøpsmetoden. Dette innebærer at det oppkjøpte selskapets eiendeler og gjeld vurderes til virkelig verdi på kjøpstidspunktet, og eventuell merpris ut over dette klassifiseres som goodwill. For deleide datterselskaper er kun Siva SF sin andel av goodwill inkludert i balansen.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn.

Omløpsmidler er vurdert til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til gjenvinnbart beløp dersom dette er lavere enn bokført verdi, og verdifallet forventes ikke å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig.

Annen langsiktig gjeld og kortsiktig gjeld er vurdert til pålydende beløp.

Eierandeler

Investeringer i datterselskaper vurderes etter kostmetoden. Investeringene blir nedskrevet til virkelig verdi dersom verdifallet ikke er forbigående og det må anses nødvendig etter god regnskapsskikk. Mottatt utbytte og konsernbidrag fra datterselskapene er inntektsført som finansinntekt.

Større investeringer i tilknyttede selskaper og felles kontrollert virksomhet innarbeides etter egenkapitalmetoden i morselskapets regnskap og i konsernregnskapet. For mindre investeringer i tilknyttede selskaper og felles kontrollert virksomhet anvendes kostmetoden.

Aksjer hvor selskapet ikke har betydelig innflytelse, er vurdert etter kostmetoden.

Driftsinntekter og kostnader

Inntektsføring skjer etter opptjeningsprinsippet, som normalt vil være leveringstidspunktet for varer og tjenester. Kostnader medtas etter sammenstillingsprinsippet, dvs. at kostnader resultatføres i samme periode som tilhørende inntekter inntektsføres. Viderefakturering av kostnader til leietakere angående eiendommene er klassifisert som driftsinntekt.

Rentesikring

Selskapet har låneavtaler med flytende rente, og benytter rentebytteavtaler til å endre renten til fast rentesats.

Sikringene behandles som regnskapsmessig sikring av flytende rente på egen gjeld, og eventuelle mindreverdier på rentebytteavtalene resultatføres ikke.

Skattekostnad og utsatt skatt

Skattekostnad består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt/skattefordel er beregnet på alle forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld. Utsatt skatt er beregnet på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt skattemessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli utnyttet. Utsatt skatt avsettes som langsiktig gjeld i balansen. I balansen på konsernet vises utsatt skatt og utsatt skattefordel konsolidert fra mor og datterselskaper.

Siva har vesentlige beløp i skattemessig underskudd til fremføring. Selskapets overskudd består stort sett av tilnærmet skattefrie inntekter i form av resultatandel fra andre selskap og aksjeutbytte. Fordi det er tvil om selskapet kan nyttiggjøre seg det skattemessige underskuddet fullt ut i overskuelig fremtid, har man valgt å ikke oppføre utsatt skattefordel med sitt fulle beløp i regnskapet.

Note 1 - Sammenslåtte poster (Beløp i hele tusen)

Siva			Tilskudd næringsutvikling	Konsern	
	2020	2021		2021	2020
	307 411	263 555	Overførte programmidler fra foregående år	263 555	307 411
	443 488	484 040	Årets bevilgning programmidler	484 040	443 488
	750 899	747 595	Disponible programmidler	747 595	750 899
	-487 345	-491 710	Anvendt og inntektsført	-491 710	-487 345
	263 555	255 885	Overført til senere anvendelse	255 885	263 555

Programmidlene er bevilgninger fra Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD), Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) og Fylkeskommuner.

Midler overført til senere anvendelse er balanseført som kortsiktig gjeld.

		Annen finansinntekt		2021	2020
2020	2021				
-	-	Gevinst ved salg av aksjer		-	16 012
61	14	Andre finansinntekter		18	64
61	14	Sum andre finansinntekter		18	16 076

		Annen finanskostnad		2021	2020
2020	2021				
9 281	100	Tap ved realisasjon aksjer/lån		2 607	10 277
17	32	Andre kostnader		483	217
9 298	132	Sum andre finanskostnader		3 090	10 494

Note 2 - Lønnskostnader, godtgjørelser, revisjonshonorar m.m. (Beløp i hele tusen)**Lønnskostnader**

Siva				Konsern	
	2020	2021		2021	2020
	42 536	48 490	Lønn	49 669	42 768
	6 956	8 029	Folketrygdavgift	8 211	7 008
	9 641	8 748	Pensjonskostnader (se note 4)	8 881	9 675
	309	1 383	Andre ytelser	1 456	304
	59 441	66 651	Sum	68 217	59 754

46	54	Antall årsverk sysselsatt i regnskapsåret	56	46
----	----	---	----	----

Revisor

Godtgjørelse til revisor og samarbeidende selskaper ekskl. merverdiavgift fordeler seg slik:

Siva				Konsern	
	2020	2021		2 021	2020
	207	168	Ordinær revisjon	806	641
	-	-	Andre attestasjonstjenester	-	-
	-	-	Skatte- og avgiftsrådgivning	-	40
	-	113	Generell rådgivning	119	117
	207	281	Sum	925	798

Note 3 - Ytelser til styret og ledende ansatte (Beløp i hele tusen)**Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte.**

Styret vil legge følgende retningslinjer frem for avstemning på selskapets foretaksmøte:

"Erklæringen er utarbeidet i tråd med allmennaksjelovens bestemmelser, regnskapsloven, retningslinjer for ansettelsesvilkår for ledere i statlige selskaper og i samsvar med Nærings- og fiskeridepartementets forventninger til oppfølging av disse i brev av 18.07.11.

For 2021 har lederlønnspolitikken vært basert på følgende retningslinjer:

Siva legger til grunn en nøktern lederlønnspolitikk, samtidig som man må ha konkurransedyktige betingelser totalt sett. Lønn og øvrig kompensasjon skal reflektere den enkelte medarbeiders ansvarsområde, erfaring og oppnådde resultater. Siva skal ikke være lønnsledende, men inspirerende og meningsfylte oppgaver samt kompetanseutviklende miljøer skal være ledende motivasjonsfaktorer. Det benyttes ikke bonuser eller andre varierende lønnspåslag. Disse prinsippene søkes også hevdet i selskaper der Siva er medeier.

I tillegg til fast lønn kan ledende ansatte ha naturalytelser som firmabil, avis, forsikringsordning, telefon- og bredbåndsordning. Så langt som mulig søkes det å legge naturalytelsene inn i den faste grunnlønnen.

For administrerende direktør er gjensidig oppsigelsesfrist 6 måneder. Etter nærmere bestemmelser kan administrerende direktør ha rett til sluttvederlag tilsvarende fast lønn i inntil 6 måneder etter utløpet av oppsigelsesfristen. For øvrige ledende ansatte er oppsigelsestiden tre måneder, og det benyttes ikke etterlønsavtaler.

Styret vedtar årlig lønnsjustering for administrerende direktør. Administrerende direktør fastsetter lønn og øvrige godtgjørelser for ledende ansatte. Justering av fastlønn fastsettes blant annet på bakgrunn av lønnsutviklingen i samfunnet generelt.

De ovenfor nevnte retningslinjer har blitt fulgt gjennom 2021. Fra 2022 vil lederlønnspolitikken følge de samme retningslinjene som lå til grunn for 2021.

Ytelser til styret		Styrehonorar	Styrehonorar
		2021	2020
Kjell Roland	Styreleder	251	243
Tine Rørvk	Nestleder (01.07-31.12) Styremedlem (01.01.-30.06)	167	153
Mette Kamsvåg	Nestleder (01.01-30.06)	88	171
Maja Hvammen Adriaensen	Styremedlem	158	153
Arve Ulriksen	Styremedlem	158	153
Heine Østby	Styremedlem	158	153
Kristian Strømme	Ansattevalgt styremedlem	158	114
Robin Utseth Bjørnholm	Ansattevalgt observatør	79	38
	Avgåtte styremedlemmer og observatører	84	229
Samlede godtgjørelser		1 301	1 407

Styreleder og styremedlemmer har ikke mottatt godtgjørelser utover styrehonorar.

Styreleder og styremedlemmer mottar ikke godtgjørelser eller økonomiske fordeler fra andre konsernselskaper.

Styreleder og styremedlemmer har ingen rett til særskilte vederlag ved avslutning av styrevervet.

Det er ingen utlån fra selskapet eller andre konsernselskaper til styreleder eller styremedlemmer.

Ytelser til ledende ansatte		Lønn	Andre godtgjørelser	Samlet	Samlet
				godtgjørelse	godtgjørelse
		2021	2021	2021	2020
Andreas Krüger Enge	Adm Direktør (01.06-31.12)	878	10	888	-
Kristin Eriksen	Direktør (01.10-31.12)	350	4	354	-
Lise Bartnes Aalberg	Direktør	1 464	17	1 481	1 451
Preben Sandborg Røe	Direktør	1 203	17	1 220	1 190
Ove Rød Henriksen	Direktør	1 229	17	1 246	1 224
Karianne Sandvik	Direktør	1 056	17	1 073	1 026
Gaute Moldestad	Direktør	1 298	17	1 315	1 212
Heidi Fosslund	Direktør (01.05-31.12)	720	11	731	-
	Avgåtte ledende ansatte	2 355	79	2 434	3 563
Samlede godtgjørelser		10 553	189	10 742	9 666

Ytelserne til administrerende direktør og ledende ansatte består av fast lønn og naturalytelser som avis, forsikringsordning og telefon- og bredbåndsordning. Det benyttes ikke bonuser eller andre former for resultatavhengig godtgjørelse.

Ledende ansatte mottar ikke godtgjørelser eller økonomiske fordeler fra andre konsernselskaper. Det er ingen utlån fra selskapet eller andre konsernselskaper til administrerende direktør eller øvrige ledende ansatte.

Ledende ansatte har lik pensjonsordning som selskapets øvrige ansatte, se note 4.

Kostnadsført pensjon til ledende ansatte		Pensjoner	Pensjoner
		2021	2020
Andreas Krüger Enge	Adm Direktør	78	-
Kristin Eriksen	Direktør	34	-
Lise Bartnes Aalberg	Direktør	194	174
Preben Sandborg Røe	Direktør	127	116
Ove Rød Henriksen	Direktør	124	108
Karianne Sandvik	Direktør	104	86
Gaute Moldestad	Direktør	135	120
Heidi Fosslund	Direktør	66	-
	Avgåtte ledende ansatte	175	269
Samlede godtgjørelser		1 037	873

Note 4 - Pensjon (Beløp i hele tusen)

Selskapet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Siva SF har kollektiv pensjonsordning for sine ansatte i Statens Pensjonskasse (SPK) som oppfyller disse krav. Ytelser er alders-, uføre-, ektefelle- og barnepensjon. Ordningen dekker ytelser av pensjonsgrunnlag opp til 12G og gir en alders- og uførepensjon på 66 % av pensjonsgrunnlag ved full opptjening. Forøvrig har selskapet avtalefestet førtidspensjonsordning (AFP) fra 62 år. Pensjonsbetalingene fra SPK er garantert av den norske stat (pensjonsloven §1).

Siva betaler inn en årlig premie til SPK og er ansvarlig for finansieringen av ordningen. Ordningen i SPK er likevel ikke fondsbasert. Det simuleres derfor en forvaltning av fondsmidler («fiktive fond») som om midlene var plassert i statsobligasjoner. I simuleringen legges det til grunn at obligasjonene holdes til forfall.

Pensjonsordningen i Statens pensjonskasse (SPK) er lukket for nye ansatte fra og med 1. januar 2017. Sivas nye tjenestepensjonsordning er en innskuddsordning med en innskuddssats på 7 % for pensjongivende lønn opp til 7,1 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) og 15 % for pensjongivende lønn mellom 7,1G og 12G.

Siva		Konsern		
2020	2021	Sammensetning av periodens pensjonsko	2021	2020
3 450	2 923	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	2 923	3 450
2 454	1 980	Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	1 980	2 454
-4 006	-2 241	Avkastning på pensjonsmidler	-2 241	-4 006
279	382	Arbeidsgiveravgift av pensjonskostnaden	382	279
2 971	2 373	Resultatført estimeringstap/(gevinst)	2 373	2 971
1 450	-	Innmelding AFP	-	1 450
3 042	3 331	Andre pensjonskostnader (innskuddsordning)	3 463	3 076
9 641	8 748	Netto pensjonskostnad etter arbeidsgiverz	8 881	9 675

Siva		Konsern		
31.12.2020	31.12.2021	Balanse	31.12.2021	31.12.2020
-134 115	-162 711	Påløpte pensjonsforpliktelser	-162 711	-134 115
93 055	94 389	Pensjonsmidler (til markedsverdi)	94 389	93 055
-5 742	-9 532	Periodisert arbeidsgiveravgift	-9 532	-5 742
27 652	58 326	Ikke resultatført virkning av estimatavvik	58 326	27 652
-19 150	-19 527	Balanseført pensjonsforpl. inkl. aga	-19 527	-19 150

Siva		Antall personer omfattet av ordningen		Konsern	
23	20	Aktive	20	23	
18	21	Pensjonister	21	18	
41	41	Totalt	41	41	

Siva		Økonomiske forutsetninger			Konsern	
2020	2021		2021	2020		
1,50 %	1,50 %	Diskonteringsrente	1,50 %	1,50 %		
2,00 %	2,50 %	Lønnsregulering	2,50 %	2,00 %		
1,75 %	2,25 %	G-regulering	2,25 %	1,75 %		
1,00 %	1,50 %	Pensjonsregulering	1,50 %	1,00 %		
5,00 %	5,00 %	Frivillig avgang	5,00 %	5,00 %		
2,40 %	3,10 %	Forventet avkastning	3,10 %	2,40 %		
10,00 %	10,00 %	Korridor for estimatavvik	10,00 %	10,00 %		

Note 5 - Varige driftsmidler (Beløp i hele tusen)**Siva**

	Tomter	Ferdige bygg	Bygg under oppføring	Driftsløsøre, inventar o.l	Sum
Anskaffelseskost 01.01				6 020	6 020
Tilgang i året				308	308
Avgang i året				-	-
Anskaffelseskost 31.12				6 328	6 328
Akkumulerte avskrivninger 31.12				5 227	5 227
Akkumulerte nedskrivninger 31.12				-	-
Mottatte investeringstilskudd 31.12				-	-
Balansført verdi pr. 31.12				1 100	1 100
Årets avskrivninger				359	359
Avskrivningssatser				10-33 %	
Avskrivningsplan: Lineær					
Årets nedskrivninger				-	-
Årlig leie av ikke balansførte driftsmidler	-	4 047	-	438	4 485

Konsern

	Tomter	Ferdige bygg	Bygg under oppføring	Driftsløsøre, inventar o.l	Sum
Anskaffelseskost 01.01	76 367	2 813 939	156 219	11 414	3 057 939
Tilgang i året	2 600	167 093	-	308	170 001
Avgang i året	-	-422 703	-4 433	-	-427 135
Anskaffelseskost 31.12	78 967	2 558 329	151 786	11 722	2 800 804
Akkumulerte avskrivninger 31.12	-	843 121	-	9 967	853 088
Akkumulerte nedskrivninger 31.12	-	152 674	-	-	152 674
Mottatte investeringstilskudd 31.12	-	50	-	-	50
Interngevinnt	-	17 987	-	-	17 987
Balansført verdi pr. 31.12	78 967	1 544 497	151 786	1 754	1 777 005
Årets avskrivninger	-	77 186	-	830	78 016
Avskrivningssatser	0 %	2-10 %	0 %	10-50 %	
Avskrivningsplan: Lineær					
Årets nedskrivninger	-	36 499	-	-	36 499
Årlig leie av ikke balansførte driftsmidler	-	4 047	-	438	4 485

Konsernet har i 2021 solgt ut tre datterselskap. Avgangen i ferdige bygg kan i hovedsak tilskrives dette.

Solgte datterselskap	Bokført verdi ferdige bygg ved salg
Siva Fakkeldgården AS	96 293
Siva Narvik Eiendom AS	9 689
Siva Selbu Eiendom AS	6 644

Note 6 - Skatt (Beløp i hele tusen)

Siva	2020	2021	Årets skattekostnad fremkommer slik:	2021	Konsern 2020
	1 033	-	Betalbar skatt	16 941	1 841
	-	-1 033	For mye avsatt betalbar skatt	-1 033	-
	-	-	Endring i utsatt skatt (for mye avsatt betalbar skatt)	-29 946	8 057
	1 033	-1 033	Skattekostnad	-14 038	9 898

Siva	2020	2021	Betalbar skatt i balansen	2021	Konsern 2020
	1 033	-	Årets betalbare skattekostnad	16 941	1 841
	-	-	Skatt på avgitt konsernbidrag	-15 454	-
	1 033	-	Betalbar skatt i balansen	1 487	1 841

Siva	2020	2021	Avstemming fra nominell til faktisk skattesats	2021	Konsern 2020
	25 683	1 172	Arsresultat før skatt	506 003	93 905
	5 650	258	Forventet inntektsskatt etter nominell skattesats	111 321	20 659
	-4 805	2 618	Skatteeffekten av følgende poster:		
	188	-3 909	Permanente forskjeller	-141 044	-22 427
	1 033	-1 033	Endring ikke utlignet forskjeller	15 685	11 666
	1 033	-1 033	Skattekostnad	-14 038	9 898
	4 %	-88 %	Effektiv skattesats	-3 %	11 %

Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skatt/utsatt skattefordel

Siva	2020	2021		2021	Konsern 2020
	-1 303	-1 026	Driftsmidler	-48 204	-91 104
	-	-	Omløpsmidler	-8 325	-3 302
	-6 823	-5 458	Gevinst - og tapskonto	-247	-2 757
	-	-	Avsetning til forpliktelser	-	-
	-19 150	-19 528	Netto pensjonsforpliktelse	-19 528	-19 150
	-	-	Andre forskjeller	-	323
	-128 006	-119 017	Avskåret rentefradrag til fremføring	-119 017	-128 006
	-304 697	-310 428	Underskudd til fremføring	-499 774	-535 960
	-459 979	-455 457	Sum	-695 095	-779 956
	459 979	455 457	Forskjeller som ikke utlignes	455 607	659 111
	-	-	Grunnlag utsatt skatt/skattefordel	-239 487	-120 845
	-	-	Utsatt skatt/ skattefordel (-)	-52 683	-26 586

I enkelte datterselskaper er skattereduserende midlertidig forskjell mellom regnskaps - og skattemessige verdier knyttet til anleggsmidler høye. I tillegg er det foretatt nedskrivning av bygg. Forskjellene her antas å reversere så langt inn i fremtiden at det anses i samsvar med god regnskapsskikk å ikke foreta utligning.

Note 7 - Egenkapital (Beløp i hele tusen)**Morselskap**

	Aksjekapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 31.12.20	785 511	152 788	938 299
Årets resultat		2 205	2 205
Avsatt utbytte	-	-	-
Egenkapital 31.12.21	785 511	154 993	940 505

Statsforetaket Siva eies 100 % av Det Kongelige Nærings- og fiskeridepartement (NFD).

Konsern - Endring i annen egenkapital for majoritet

	Annen egenkapital
Annen egenkapital 01.01.20	197 564
Årets resultat	84 168
Avsatt utbytte	-16 300
Andre endringer	-317
Annen egenkapital 01.01.21	265 115
Årets resultat	523 045
Avsatt utbytte	-
Andre endringer	6 355
Opptjent egenkapital 31.12.21	794 516

Endring i minoritetsinteresser

	Annen egenkapital
Minoritetsinteresser 01.01	64 588
Årets resultat	-3 038
Tilgang datterselskap	21 434
Andre endringer	-706
Minoritetsinteresser 31.12	82 279

Note 8 - Covid-19

I forbindelse med COVID-19 har enkelte bedrifter hatt vanskeligheter med å betjene husleie pga. helt eller delvis inntektstap. Siva følger hver enkelt leietaker tett, samt effekten av Regjeringens krisepakke. Det har blitt behandlet søknader om utsettelse og/ eller redusert husleie. Det er ikke blitt vurdert nødvendig å avsette regnskapsmessig tap i porteføljen som følge av pandemien.

Note 9 - Fordringer, pantstillelser, garantier, gjeld og rentesikring (Beløp i hele tusen)**Fordringer med forfall senere enn ett år**

	Morselskap		Konsern	
	2021	2020	2021	2020
Andre fordringer	-	-	121 079	124 775

Pantstillelser og garantier

	2021	2020
Langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner	1 118 220	1 088 339
Kortsiktig gjeld til kredittinstitusjoner	53 671	116 933
Sum	1 171 891	1 205 272
Balanseført verdi av eiendeler pantsatt for egen gjeld	1 776 010	1 846 399
Kundefordringer	1 673	2 666
Sum	1 777 683	1 849 065

Siva Eiendom Holding AS er selvskyldnerkausjonist for datterselskap i konsernets eiendomsfinansiering i bank. Pr. 31.12 var samlet lånesaldo 1 085 408'.

Selskapet er med i konsernkontoordningen for konsernet Siva Eiendom Holding AS. Dette innebærer at alle selskap som inngår i ordningen er solidarisk ansvarlig for det samlede netto trukne beløp. Det var ikke trekk på konsernkonto pr. 31.12.

Siva Eiendom Holding AS har avgitt kausjoner på til sammen 60 000 overfor finansinstitusjoner knyttet til eiendom eid av datterselskap og tilknyttede selskap.

Siva Eiendom Holding AS har som aksjonær i Koks Eiendom AS forpliktet seg til å tilføre selskapet kapital. Koks Eiendom AS realiserte i 2017 det vesentligste av sine eiendeler. Ved avtaler inngått i forbindelse med realisasjon av eiendelene har Koks Eiendom AS avgitt garantier som kan innebære fremtidige forpliktelser og ansvar for selskapet. Eierne av Koks Eiendom AS har i den forbindelse forpliktet seg til å tilføre selskapet kapital. Siva Eiendom Holding AS sin andel av forpliktelsen utgjør 18,5 MNOK per 31.12.21 og vil nedtrappes frem til januar 2024. Det er ikke foretatt regnskapsmessig avsetning for forpliktelsen da det ikke er vurdert med sannsynlighetsovervekt at forpliktelsen vil komme til oppgjør.

Gjeld og rentesikring

Gjeld som forfaller mer enn fem år etter regnskapsårets slutt:	Morselskap		Konsern	
	2021	2020	2021	2020
Gjeld til kredittinstitusjoner	-	-	278 694	296 447

Forfallsstruktur konsern	2022	2023	2024	2025	2026	Etter 2026
Langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner:	284 518	239 333	336 810	7 250	7 250	278 694

Gjennomsnittlig rente for langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner er 2,25 prosent pr. 31.12.

41 prosent av langsiktig rentebærende gjeld gjelder leieforhold hvor leien reguleres i henhold til endringer i markedsrenten. For resterende del av konsernets langsiktige rentebærende gjeld har Siva Eiendom Holding AS selv risikoen for endringer i rentenivå.

51 prosent av total gjeld er sikret gjennom rentebytteavtaler med en snitt durasjon på 10 år.

Beløp	Startdato	Utløpsdato	Betaler rente	Mottar rente	Markeds- verdi 31.12
46 000	11.2017	12.2023	1,96 %	3 mnd Nibor	-399
46 000	11.2017	12.2025	2,23 %	3 mnd Nibor	-876
46 000	11.2017	12.2027	2,40 %	3 mnd Nibor	-1 599
46 000	09.2020	12.2028	0,92 %	3 mnd Nibor	2 713
46 000	11.2017	12.2029	2,56 %	3 mnd Nibor	-2 608
46 000	11.2017	12.2031	2,70 %	3 mnd Nibor	-3 789
46 000	06.2020	12.2032	1,17 %	3 mnd Nibor	2 970
46 000	12.2018	12.2033	2,44 %	3 mnd Nibor	-3 169
46 000	09.2019	12.2034	1,87 %	3 mnd Nibor	-363
46 000	12.2018	12.2035	2,48 %	3 mnd Nibor	-3 999
46 000	09.2019	12.2036	1,89 %	3 mnd Nibor	-684
46 000	06.2020	12.2037	1,38 %	3 mnd Nibor	2 375
46 000	11.2021	12.2038	1,99 %	3 mnd Nibor	-1 579
598 000					-11 006

Statskasselån

Det er vedtekstfestet at Siva SF kun kan oppta lån i statskassen. Fra 2007 har lånerammen i statskassen vært 700 000. Innenfor lånerammen kan Siva ta opp nye lån samt refinansiere eksisterende lån ved forfall. Det er således ingen refinansieringsrisiko knyttet til statskasselånene. Opplåningen i statskassen var som følger per 31.12.21:

Forfall	Beløp
2023	70 000
2024	55 000
2025	60 000
2026	265 000
2029	95 000
2031	155 000
	700 000

Låneopptakene i statskassen har sin basis i Statens egne innlån i sertifikat- og obligasjonsmarkedet. Hvert låneopptaks rente er fast over lånets løpetid. Siva kan velge å innfri disse lånene før de forfallstidspunkter som er angitt ovenfor. I tillegg til rentebetjening er Siva pålagt å betale en låneprovisjon til Staten på 1,0 prosent av årlig gjennomsnittlig lånesaldo. Gjennomsnittlig rente inklusive låneprovisjon for statskasselånene var 3 prosent per 31.12.21.

Øvrig langsiktig gjeld

For statsforetaket gjelder beløpet netto utbetalt overkurs ved låneopptak i statskassen (kursreguleringsfond). For det enkelte lån fordeles over- eller underkurs over lånets løpetid og inntekt- eller kostnadsføres i samsvar med dette.

Note 10 - Bankinnskudd (Beløp i hele tusen)

I posten for bankinnskudd inngår egen konto for bundne skattetrekksmidler for Siva SF med 3 200. Konsernets bundne skattetrekksmidler er 3 422.

Note 11 - Finansielle instrumenter (Beløp i hele tusen)

Finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi etter regnskapsloven § 5-8.

	Anskaff. kost	Markeds- verdi	Periodens resultatførte verdiendring
Pengemarkedsfond	103 101	106 631	3 529

Note 12 - Datterselskaper (Beløp i hele tusen)

Selskap	Stiftelsesdato	Konsolidert (ja/nei)	Foretnings- kontor	Stemme- andel	Eier- andel
Siva Eiendom Holding AS	05.03.2019	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Drag Eiendom AS	05.03.2019	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Målselv Eiendom AS	01.12.2000	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Eiendomstomter AS	23.10.2020	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Utvikling 7 AS	23.10.2020	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Lenvik Eiendom AS	23.10.2020	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Luster Eiendom AS	23.10.2020	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Andenes Eiendom AS	23.10.2020	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Risavika Eiendom AS	23.10.2020	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Finnfjord Eiendom AS	23.10.2020	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Kaldfjord Eiendom AS	23.10.2020	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Halden Eiendomstomt AS	23.10.2020	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Høyanger Eiendom AS	20.11.2020	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Årdal Eiendom AS	20.11.2020	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Kjeller Eiendom AS	07.09.2001	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Kongsvinger Eiendom AS	24.04.2002	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Lista Eiendom AS	24.04.2002	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Oppdal Eiendom AS	14.02.2018	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Tromsø Eiendom AS	24.04.2002	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Utvikling 5 AS	28.04.1988	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Utvikling 6 AS	04.03.2020	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Åmot Eiendom AS	08.05.2007	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Åndalsnes Eiendom AS	28.02.2007	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Sivafjorden Eiendom AS	24.04.2002	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Herøya AS	17.06.1991	ja	Trondheim	88,00 %	88,00 %
Siva Herøya Drift AS	10.11.2020	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva Halden Eiendom AS	05.01.2011	ja	Trondheim	80,00 %	80,00 %
Siva Bømlo Eiendom AS	05.03.2019	ja	Trondheim	66,00 %	66,00 %
Siva Fjellregionen Eiendom AS	14.02.2018	ja	Trondheim	62,34 %	62,34 %
Siva FE Energibyget AS	02.01.2019	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva FE Kompetansesenteret AS	02.01.2019	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva FE Nytrøa 1 AS	02.01.2019	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva FE Nytrøa 2 AS	02.01.2019	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva FE Parkveien AS	02.01.2019	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva FE Rammsmoen AS	30.06.2008	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva FE Telebygget AS	02.01.2019	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva FE Utvikling 1 AS	02.01.2019	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva FE Veksthuset AS	20.09.2013	ja	Trondheim	100,00 %	100,00 %
Siva FE Havsjøveien AS	03.11.2011	ja	Trondheim	71,16 %	71,16 %
Siva Verdal Eiendom AS	24.10.2002	ja	Trondheim	54,00 %	54,00 %

Selskap	Egenkapital i følge siste årsregnskap	Årsresultat i følge siste årsregnskap
Siva Eiendom Holding AS	2 208 485	554 700
Siva Drag Eiendom AS	29 151	212
Siva Målselv Eiendom AS	32 609	-120
Siva Eiendomstomter AS	30	25
Siva Utvikling 7 AS	4 136	2 814
Siva Lenvik Eiendom AS	7 177	480
Siva Luster Eiendom AS	1 100	972
Siva Andenes Eiendom AS	9 257	662
Siva Risavika Eiendom AS	8 727	873
Siva Finnfjord Eiendom AS	14 643	2 768
Siva Kaldfjord Eiendom AS	8 439	516
Siva Halden Eiendomstomt AS	7 811	45
Siva Høyanger Eiendom AS	14 223	3 574
Siva Årdal Eiendom AS	13 364	3 201
Siva Kjeller Eiendom AS	46 238	-5 133
Siva Kongsvinger Eiendom AS	42 158	-13 399
Siva Lista Eiendom AS	23 449	1 311
Siva Oppdal Eiendom AS	38 108	-7 046
Siva Tromsø Eiendom AS	115 545	6 255
Siva Utvikling 5 AS	1 076	-44
Siva Utvikling 6 AS	42	-24
Siva Åmot Eiendom AS	30 000	3 887
Siva Åndalsnes Eiendom AS	24 214	454
Sivafjorden Eiendom AS	143 005	8 425
Siva Herøya AS	67 071	-11 884
Siva Herøya Drift AS	3 994	-
Siva Halden Eiendom AS	32 791	2 541
Siva Bømlo Eiendom AS	62 945	-86
Siva Fjellregionen Eiendom AS	62 371	-5 504
Siva FE Energibyget AS	8 070	369
Siva FE Kompetansesenteret AS	2 645	-1 501
Siva FE Nytrøa 1 AS	5 598	25
Siva FE Nytrøa 2 AS	3 470	299
Siva FE Parkveien AS	1 894	-92
Siva FE Rammsmoen AS	5 579	571
Siva FE Telebygget AS	100	-1 658
Siva FE Utvikling 1 AS	24	-24
Siva FE Veksthuset AS	8 764	-2 131
Siva FE Havsjøveien AS	9 799	887
Siva Verdal Eiendom AS	42 340	-689

Note 13 - Aksjer Siva SF (Beløp i hele tusen)**Siva SF****Tilknyttede og felleskontrollerte selskaper**

Selskap	Anskaffelses-		Balanseført
	Eierandel	kost	
Innoventus Sør AS	46,60 %	6 133	4 744
Halti Næringshage AS	43,17 %	304	304
Rogaland Kunnskapsinvest AS	37,93 %	5 500	3 650
Microtech Innovation AS	35,43 %	3 402	2 402
Thams Innovasjon As	34,00 %	2 209	2 209
Norinnova AS	33,39 %	15 586	15 586
Aggrator Inkubator Ås As	33,33 %	150	150
Fjordhagen AS	33,33 %	106	0
Hermetikken Kulturnæringshage AS	32,59 %	216	216
Pågang Næringshage AS	32,50 %	325	325
Næringshagen Midt-Troms AS	32,32 %	201	201
Aksello As	31,11 %	702	602
Næringshagen I Ullensvang As	30,93 %	155	0
Landsbyen Næringshage AS	30,58 %	500	0
Oslotech As	30,49 %	19 994	19 994
Klosser Innovasjon AS	30,41 %	3 250	3 250
Kystinkubatoren AS	30,00 %	303	303
T:Lab AS	29,52 %	2 713	1 638
Oslo Cancer Cluster Incubator AS	29,06 %	2 029	750
Kunnskapsparken Helgeland AS	28,69 %	3 518	3 518
Sognefjorden Næringshage AS	28,33 %	343	343
Sentrum Næringshage AS	27,95 %	2 465	0
Skåppå As	27,29 %	603	300
Klar Bedrift As	27,03 %	352	352
Kværnhuset Industri-inkubator AS	26,67 %	402	0
Hallingdal Næringshage AS	26,27 %	550	550
Kunnskapsparken Bodø AS	25,32 %	2 010	2 010
Teal As	25,32 %	500	350
Kjeller Innovasjon AS	25,08 %	13 015	6 000
Nordkappregionen Næringshage AS	25,00 %	255	255
Newspace North AS	25,00 %	50	50
Smart Innovation Norway AS	24,92 %	2 609	500
Odal Næringshage Utvikling AS	24,86 %	303	0
Gulen og Masfjorden Utvikling AS	24,79 %	3 835	3 835
Sunnmøre Kulturnæringshage AS	24,39 %	50	50
Sør-Hedmark Næringshage AS	24,38 %	79	0
Inam AS	24,36 %	502	502
Hammerfest Næringsinvest AS	24,19 %	1 020	1 020
Blue Ocean Innovation Arena AS	24,04 %	3 000	1 000
Åkp AS	23,95 %	2 030	2 030
Protomøre Kunnskapspark AS	22,35 %	3 232	3 232
Suldal Vekst AS	22,22 %	200	200
Vestlandets Innovasjonsselskap AS	22,20 %	11 397	7 900
Vindel AS	20,23 %	1 019	1 019
Telemark Næringshage AS	20,20 %	100	100
Næringshagen i Hardanger AS	20,00 %	105	105
Sum Siva SF		117 322	91 544

Andre aksjer

Selskap	Anskaffelses-		Balanseført
	Eierandel	kost	
Rørosregionen Næringshage AS	19,46 %	436	436
Kongsberg Innovasjon AS	19,05 %	2 500	2 500
Industriutvikling Vest AS	18,18 %	500	500
Stryn Næringshage AS	18,18 %	147	0
Næringshagen På Voss AS	17,86 %	150	150
Sør-Østerdal Næringshage AS	17,30 %	95	95
Industriinkubatoren Proventia AS	16,67 %	750	750
Proneo AS	16,23 %	252	252
Pro Barents AS	16,01 %	3 961	3 261
Lister Nyskaping AS	15,79 %	585	0
Valdres Næringshage AS	15,74 %	504	0
Kunnskapsparken Vestland As	15,27 %	1 000	1 000
Linken Næringshage AS	15,22 %	35	0
Egga Utvikling AS	15,16 %	628	628
Pan Innovasjon AS	15,14 %	438	0
Validé AS	14,82 %	13 498	10 000
6Am Accelerator As	14,57 %	3 200	0
Buskerud Næringshage AS	14,09 %	103	103
Nasjonalparken Næringshage AS	13,89 %	100	100
Total Innovation AS	13,51 %	22	22
Kupa AS	13,47 %	3 236	3 236
Lindesnesregionen Næringshage AS	13,12 %	502	202
Leiv Eiriksson Nyskaping AS	12,65 %	9 141	2 100
Atheno AS	11,15 %	721	419
Sintef Manufacturing As	10,03 %	903	903
Komm-In AS	6,83 %	4 400	3 500
Akershus Teknologifond AS	5,63 %	2 574	2 574
Orinor As	5,54 %	173	173
Tindved Kulturhage AS	4,53 %	750	750
Blått Kompetansesenter AS	3,30 %	255	0
Norce Norwegian Research Centre AS	1,11 %	4 800	4 800
Sum Siva SF		56 360	38 455

SIVA Eiendom Holding AS

Noteopplysninger aksjer - Tilknyttede og felleskontrollerte selskaper, og andre aksjer

Større investeringer i tilknyttede selskaper og felles kontrollert virksomhet innarbeides etter egenkapitalmetoden i morselskapets regnskap og i konsernregnskapet. For mindre investeringer i tilknyttede selskaper og felles kontrollert virksomhet anvendes kostmetoden. Andre aksjer anvendes kostmetoden.

Selskap vurdert etter egenkapitalmetoden:

Selskapets navn	Forretningskontor	Eierandel/ Stemmeandel	Anskaffelseskost	Mer- / mindreverdi som avskrives	Beregning av årets resultatandel		Beregning av balanseført verdi						
					Årets resultat	Balanseført verdi 01.01.21	Tilgang/avgang i perioden	Årets resultatandel	Gevinst indirekte nedsalg	Utbytte/ Konsernbidrag	Korr. balanseført verdi	Innbetalt / tilbakebetalt egenkapital	Balanseført verdi 31.12.21
Aurland Ressursutvikling AS	Aurland	36,48 %	35 516		-22 073	217 126	-	-22 073	-	-	-	-	195 054
OCCI Holding AS	Oslo	40,71 %	107 179	40 002	-833	125 547	-	-1 828	-	-	-	-	103 574
MVK Holding AS	Ålesund	40,00 %	52 477	1 621	-339	47 533	-	2 713	-	-2 880	-	-	47 366
Sum tilknyttede selskaper			195 173	41 623	-1 172	390 207	-	-21 188	-	-2 880	-	-15 469	345 994

Selskap vurdert etter kostmetoden:

Selskapets navn	Forretningskontor	Eierandel/ Stemmeandel	Anskaffelseskost	Balanseført verdi 01.01.21	Balanseført verdi 31.12.21
Astafjord Industrier AS	Gratangen	35,71 %	2 500	2 500	2 500
Blått Kompetansesenter Eiendom AS	Frøya	40,00 %	5 600	5 600	5 600
Koksa Eiendom AS	Bærum	37,11 %	225 579	5 800	5 200
Lofoten Utvikling AS*	Vågan	44,51 %	24 371	6 054	-
Magnørgården AS	Magnor	30,26 %	700	542	250
Siva Summøre AS	Herøy	49,00 %	3 917	3 917	3 423
Sumdøl Næringsleilendom AS	Sumdølsgøra	26,78 %	7 037	7 037	7 037
Sum tilknyttede selskaper			304 173	61 074	25 672
Visnes Industripark AS*	Stryn	10,00 %	1 000	1 000	0
GC Rieber Eiendom AS**	Bergen	9,64 %	593 892	593 892	593 892
Sum andre aksjer			594 892	1 000	593 892

Andre opplysninger / Endringer:

*Aksjene i Lofoten Utvikling AS og Visnes Industripark AS er solgt i 2021

Marineholmen Forskningspark AS er nå et 100% eid datterselskap av GC Rieber Eiendom AS og Siva Eiendom Holding AS har eierskap direkte i GC Rieber Eiendom AS.

Transaksjonen fant sted i juni 2021. Siva Eiendom Holding AS sin resultatandel for de første fem månedene er inkludert i konsernregnskapet. Hensyntatt avskrivning av merverdier beløper denne resultatandelen seg til 3,2 MNOK. Balanseført verdi på investeringen va pr. 01.01.21 på 145 MNOK og aksjeposten ble priset til 594 MNOK, hvilket har gitt en regnskapsmessig gevinst på 451 MNOK i 2021. Som følger av den gjennomførte transaksjonen har Siva Eiendom Holding AS sin eierandel blitt redusert og selskapet som tidligere var klassifisert som tilknyttet selskap etter EK-metoden er nå klassifisert under andre aksjer.

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Havnegata 9, 7010 Trondheim
Postboks 1299 Pirsenteret, 7462 Trondheim

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00

www.ey.no
Medlemmer av Den norske Revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til foretaksmøtet i Siva - Selskapet For Industrivekst SF

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Siva - Selskapet For Industrivekst SF som består av selskapsregnskapet og konsernregnskapet. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2021, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening oppfylder årsregnskapet gjeldende lovkrav og gir et rettviseende bilde av selskapets og konsernets finansielle stilling per 31. desember 2021 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjon

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og *International Code of Ethics for Professional Accountants* (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og administrerende direktør (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår konklusjon om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere om årsberetningen inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon eller ikke inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav, er vi pålagt å rapportere det.

Vi har ingenting å rapportere i så henseende, og vi mener at årsberetningen er konsistent med årsregnskapet og inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal

legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike selskapet, konsernet eller virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke kan fortsette driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om konsernregnskapet. Vi er ansvarlige for å fastsette strategien for, samt å følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen, og vi har et udelt ansvar for konklusjonen på revisjonen av konsernregnskapet.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av og tidspunktet for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom revisjonen.

Trondheim, 18. mars 2022
ERNST & YOUNG AS

Revisjonsberetningen er signert elektronisk

Christian Ronæss
statsautorisert revisor

Uavhengig revisors beretning - Siva - Selskapet For Industrivekst SF 2021

A member firm of Ernst & Young Global Limited

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Christian Ronæss

Statsautorisert revisor

På vegne av: Ernst & Young AS

Serienummer: 9578-5994-4-555967

IP: 145.62.xxx.xxx

2022-03-18 11:48:40 UTC

Penneo Dokumentnøkkel: JNAJB-WPEAK-JNGH6-Q623M-5TJYY-C8MD7

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>**. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Vedlegg 1

Dypdykk Næringshage- og inkubasjonsprogrammene

Her beskrives næringshage- og inkubasjonsprogrammene mer inngående, med antall bedrifter, endringer i bedriftsporteføljen og hvordan aktiviteten fordeler seg geografisk på fylkesnivå. Videre rapporteres styringsindikatorer omsetning, verdiskaping og kundetilfredshet. Her gis også en oversikt over ressursbruken i programmene. Sentralt programinnhold og prosessen med revidering av programmene presenteres, og det gis en status knyttet til covid-situasjonen for bedriftene i programmene.

1. Programoperatører

Tabell 7.3: Inkubatorer og næringshager i program per 31.12.2021.

Næringshager i program per 31.12.2021	Inkubatorer i program per 31.12.2021
Blått Kompetansesenter (1)	6:AM Accelerator AS (0)
Buskerud Næringshage AS (1)	Aggrator Inkubator Ås AS (0)
Egga Utvikling AS (1)	Aksello AS (1)
FI AS (1)	Aleap AS (0)
Hallingdal Næringshage AS (1)	Atheno AS (0)
Halti Næringshage AS (1)	Industriinkubatoren Proventia AS (0)
Hermetikken Næringshage AS (1)	Industriutvikling Vest AS (1)
Klar Bedrift AS (1)	Innoventus Sør AS (0)
INam AS (1)	Kjeller Innovasjon AS (0)
Landsbyen Næringshage AS (1)	Klosser Innovasjon AS (1)
Lindenesregionen Næringshage AS (0)	Kobben AS (0)
Linken Næringshage AS (1)	Kongsberg Innovasjon AS (0)
Lister Nyskaping AS (0)	Kunnskapsparken Bodø AS (1)
Medvind Næringshage AS (0)	Kunnskapsparken Helgeland AS (1)
Nasjonalparken Næringshage AS (1)	Kunnskapsparken Vestland AS (1)
Nordkappregionen Næringshage AS (1)	KUPA AS (1)
Næringshagen i Hardanger AS (1)	Kystinkubatoren AS (1)
Næringshagen i Midt-Troms (1)	Norinnova AS (1)
Næringshagen på Voss AS (1)	Orinor AS (1)
Næringshagen Østfold AS (0)	Oslo Cancer Cluster Incubator AS (0)

Orinor AS (1)	Pan Innovasjon AS (0)
Pågang Næringshage AS (1)	Pro Barents AS (1)
Rogaland Ressurssenter AS (0)	Proneo AS (1)
TEAL AS (0)	Protomore Kunnskapspark AS (0)
Rørosregionen Næringshage AS (1)	Skåppå AS (1)
Sapmi Næringshage AS (1)	SMART Innovation Norway AS (0)
Sentrum Næringshage AS (1)	Startuplab AS (0)
Skåppå AS (1)	T:lab AS (1)
Sognefjorden Næringshage AS (1)	Total Innovation AS (0)
Stryn Næringshage AS (1)	Validé AS (0)
Suldal Vekst AS (1)	Vindel AS (0)
Sunnmøre Kulturnæringshage AS (1)	VIS AS (0)
Sør-Hedmark Næringshage (1)	ÅKP AS (0)
Sør-Østerdal Næringshage AS (0)	
Telemark Næringshage AS (1)	
Tindved Kulturhage AS (1)	
Thams Innovasjon (0)	
Valdres Næringshage AS (1)	
Vindel AS (0)	

Tallene i parentes etter hver inkubator indikerer hvorvidt den ligger innenfor eller utenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte/det notifiserte regionalstøttekartet.

(0) Utenfor regionalstøttekartet

(1) Innenfor regionalstøttekartet

2. Tilskudd til programoperatørene

Totalt har programoperatørene blitt tilført 314,5 millioner kroner i 2021. Dette er finansiert med 282,75 millioner kroner over kapittel 553 post 61 for programvirksomheten statsbudsjettet for 2021. Disse fordeler seg med 167,2 millioner kroner til inkubasjonsprogrammet og 115,6 millioner kroner til næringshageprogrammet. 76 millioner kroner av den samlede bevilgningen kom som et budsjettvedtak i Stortinget for å møte pandemien. De differensierte tilskuddsmodellene utgjør 184,4 millioner kroner samlet for begge programmene. Fem fylkeskommuner (Agder, Nordland, Vestland, Rogaland, samt Vestfold og Telemark) har bevilget totalt 22,05 millioner kroner utover differensieringsmodellene til programoperatørene i disse fylkene. Dette er midler tildelt eksplisitt under Sivas innmelding av programmene, gitt som artikkel 27 og/eller artikkel 28 til programoperatørene.

I tillegg til tilskudd bevilget over kapittel 553 post 61 har Siva tildelt midler til programmene av egne, oppsparte midler. Dette er tilskudd utbetalt i forbindelse med søkbare midler (inkludert covid-kompensasjon for bortfall av egenandeler), prosjektet God tilgang til katapult-sentre, samt videreføring av næringshageprogrammets ekstrasatsing. Programmene har totalt blitt tilført 31,8 millioner kroner gjennom oppsparte midler i 2021.

Siva fikk i 2021 tilført 16,318 millioner kroner i administrasjons- og gjennomføringskostnader fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Disse hentes fra kapittel 553 post 61. Siva har i 2021 hatt kostnader knyttet til administrasjons- og gjennomføringskostnader på 15,9 millioner kroner. Avviket mellom tilførte og forbrukte midler skyldes i stor grad redusert reisevirksomhet som følge av koronapandemien.

3. Fylkesvis fordeling av tilskudd

Tabellen viser forbruket av tildelte midler i 2021 til programvirksomheten over kapittel 553, post 61, fordelt på fylker.

Tabell 7.4: Total forbruk 2021 av tildelte midler for programvirksomheten over kapittel 553 post 61.

Fylkeskommuner	Ordinær diffmodell	Toppfinansiering	Krisepakke 2021	Sum oppdrag fra fylkeskommunene
Agder	9 400 000	6 300 000	3 951 000	19 651 000
Innlandet	19 700 000	0	7 259 325	26 959 325
Møre og Romsdal	14 300 000	0	7 186 000	21 486 000
Nordland	13 100 000	1 000 000	4 989 000	19 089 000
Oslo	14 000 000	0	6 264 000	20 264 000
Rogaland	12 500 000	2 250 000	5 494 982	20 244 982
Telemark og Vestfold	9 100 000	6 250 000	4 644 000	19 994 000
Troms og Finnmark	22 600 000	0	8 476 003	31 076 003
Trøndelag	24 300 000	0	8 647 000	32 947 000
Vestland	25 300 000	6 250 000	11 416 090	42 966 090
Viken	20 100 000	0	7 975 000	28 075 000
Sum tilskudd post 61	184 400 000	22 050 000	76 302 400	282 752 400

Tabell 7.5: Utbetalte tilskudd til programoperatørene i 2021 fordelt fylkesvis.

Fylkeskommuner	Oppdrag fra fylkeskommunen, post 61			Tilskudd fra Siva - oppsparte midler			Total utbetalte tilskudd
	Ordinær diffmodell	Topp-finansiering	Covid-19	Søkbare midler	Covid-kompensasjon søkbare midler	Mobilisering Norsk Katapult (Siva-fondet)	
Agder	9 400 000	6 300 000	3 951 000	1 400 000	280 000	658 083	21 989 083
Innlandet	19 700 000	0	7 259 325	1 400 000	280 000	824 831	29 464 156
Møre og Romsdal	14 300 000	0	7 186 000	0	0	587 500	22 073 500
Nordland	13 100 000	1 000 000	4 989 000	2 400 000	320 000	303 438	22 112 438
Oslo	14 000 000	0	6 264 000	1 733 333	266 667	560 750	22 824 750
Rogaland	12 500 000	2 250 000	5 494 982	133 333	0	544 000	20 922 315
Telemark og Vestfold	9 100 000	6 250 000	4 644 000	1 000 000	200 000	681 250	21 875 250
Troms og Finnmark	22 600 000	0	8 476 003	3 233 333	620 000	100 000	35 029 336
Trøndelag	24 300 000	0	8 647 000	0	0	595 000	33 542 000
Vestland	25 300 000	6 250 000	11 416 090	6 333 333	766 667	359 750	50 425 840
Viken	20 100 000	0	7 975 000	700 000	140 000	395 250	29 310 250
Sum tilskudd post 61	184 400 000	22 050 000	76 302 400	18 333 332	2 873 334	5 609 852	309 568 918

I tillegg til midlene fordelt på fylker, har programmene gjennom oppsparte midler fått tilført 4 958 476 i ulike utviklingsprosjekter som ikke kan splittes på fylker.

4. Differensiert tilskuddsmodell

Formålet med innføringen av differensierte tilskuddsmodeller var å utvikle transparente modeller som kunne bidra til å forsterke næringshagene og inkubatorene med størst utnyttet potensial. Eventuelt kunne det bidra til å nedjustere eller avslutte programaktiviteten hos operatører som leverer dårligere enn forventet på resultater og potensial over tid. Et tyvetalls indikatorer måler aktivitet, kundetilfredshet, addisjonalitet, måloppnåelse opp mot handlingsplan, resultater fra utviklingssamtale, økosystem, samt vekst i omsetning og verdiskaping blant bedriftene i program.

Den differensierte tilskuddsmodellen for næringshagene, med virkning fra 1. halvår 2021, inneholder fire trinn. Tabellen viser gjeldende innplassering av den enkelte næringshage i de ulike tilskuddstrinnene. Samlet tilskudd innenfor modellen utgjør årlig 77,7 millioner kroner.

Tabell 7.6: Innplassering av næringshagene i de ulike tilskuddsgruppene.¹⁴

Tilskudd	Næringshager
2,5 mnok	Buskerud Næringshage AS, FI AS, Nasjonalparken Næringshage AS, Nordkappregionen Næringshage AS, Rørosregionen Næringshage AS, Sør-Hedmark Næringshage AS
2,1 mnok	Hermetikken Kultur næringshage AS, INAM AS, Landsbyen Næringshage AS, Lister Nyskaping AS, Næringshagen Midt-Troms AS, Orinor AS, Rogaland Ressurscenter AS, Stryn Næringshage AS, Suldal Vekst AS, Telemark Næringshage AS, Tindved Kulturhage AS, Thams Innovasjon AS
1,8 mnok	Blått Kompetansesenter AS, Egga Utvikling AS, Hallingdal Næringshage AS, Lindesnesregionen Næringshage AS, Klar Bedrift AS, Medvind Næringshage AS, Næringshagen i Hardanger AS, Næringshagen på Voss AS, Næringshagen Østfold AS, Sápmi Næringshage AS, Sentrum Næringshage AS, Skåppå AS, Sognefjorden Næringshage AS, Sunnmøre Kultur næringshage AS, Valdres Næringshage AS
1,5 mnok	Halti Næringshage AS, Linken Næringshage AS, Pågang Næringshage AS, TEAL AS, Sør-Østerdal Næringshage AS, Vindel AS

Den differensierte tilskuddsmodellen for inkubatorene, med virkning fra 1. halvår 2021, består av fem trinn. Tabellen viser gjeldende innplassering av den enkelte inkubator i de ulike tilskuddstrinnene. Samlet tilskudd innenfor modellen utgjør årlig 107 millioner kroner.

Tabell 7.7: Innplassering av inkubatorene i de ulike tilskuddsgruppene.

Tilskudd	Inkubatorer
5 mnok	Aleap AS, Protomore Kunnskapspark AS, StartupLab AS, Validé AS, VIS AS
4 mnok	Innoventus Sør AS, Klosser Innovasjon AS, Kunnskapsparken Bodø AS, Kunnskapsparken Helgeland AS, Kunnskapsparken Vestland AS, Oslo Cancer Cluster Incubator AS, Proneo AS, Silicia AS (Kobben AS), Smart Innovation Norway AS, Total Innovation AS, ÅKP AS
3 mnok	Industriinkubatoren Proventia AS, Kjeller Innovasjon AS, Kongsberg Innovasjon AS, KUPA AS, Norinnova AS, T:Lab AS
2 mnok	6:AM Accelerator AS, Aggrator Inkubator Ås AS, Atheno AS, Industriutvikling Vest AS, Pan Innovasjon AS, Skåppå AS, Vindel AS
1,5 mnok	Aksello AS, Kystinkubatoren AS, Orinor AS, Pro Barents AS

¹⁴ Gulen og Masfjorden næringshage AS og Nordhordland næringshage AS fusjonerte i 2020. Det fusjonerte selskapet (Klar bedrift AS), vil ut programperioden årlig motta tilskudd basert på innplassering av de to opprinnelige næringshagene, totalt 3,3 millioner kroner.

Vår vurdering er at de differensierte tilskuddsmodellene har økt effekten av programmene. Vi har i tillegg benyttet muligheten til å stimulere til ytterligere økt effekt gjennom å innføre såkalte søkbare midler og prosjektet «God tilgang til katapult-sentre».

5. Antall bedrifter

Tabellen viser antall bedrifter som var i inkubasjonsprogrammet ulike år, fordelt på ulike faser¹⁵. Den viser også hvor mange av bedriftene som hadde avtalestart i årene 2013-2021.

Bedrifter i inkubatorene

Tabell 7.8: Antall bedrifter i inkubasjonsprogrammet i 2013-2021 fordelt på faser.

Rapportår	Preinkubasjon		Inkubatorbedrift		Forretningsmessig innovasjon		Postinkubasjon		Totalt	
	Avtalestart	Totalt	Avtalestart	Totalt	Avtalestart	Totalt	Avtalestart	Totalt	Avtalestart	Totalt
2013	140	175	220	488	89	111	5	53	454	827
2014	139	246	174	623	71	177	7	68	391	1 114
2015	199	293	197	634	81	212	2	85	479	1 224
2016	397	504	284	746	146	230	0	116	827	1 596
2017	486	668	287	885	163	305	0	121	936	1 979
2018	525	764	260	912	144	315	7	90	936	2 081
2019	486	715	311	968	141	289	1	127	939	2 099
2020	461	640	458	1066	209	343	3	185	1131	2 234
2021	519	708	431	1228	193	351	6	115	1149	2 402

Antall aktive bedrifter i inkubasjon har økt fra 827 i 2013 til 2 402 i 2021 (190 prosent). Det var betydelig økt aktivitet i programmet fra 2016 til 2017 (24 prosent), mens økningen var mer moderat de påfølgende årene. Fra 2020 til 2021 har det vært en økning på åtte prosent i antall bedrifter i program. I 2021 har økningen spesielt kommet i fasene preinkubasjon og inkubatorbedrift. Siva er svært tilfreds med at aktiviteten innenfor programmet fortsetter å øke, og det ansvaret inkubatorene tar i nok et år preget av covid-19. Andelen nye inntak utgjorde 48 prosent i 2021, mens den i 2020 var 50 prosent. Dette indikerer

¹⁵ **Preinkubasjon:** Fasen der en idé videreføres, evalueres og vurderes for opptak til inkubasjonsfasen. **Inkubatorbedrift:** Etablert bedrift hvor det foreligger inkubatoravtale. Bedriften skal være etablert ved opptak, eller så snart som mulig etter opptak. Dette skal være en SMB. **Forretningsmessige innovasjoner:** Prosjekter i inkubasjon som resulterer i en ny avdeling eller et nytt produktområde i en eksisterende bedrift. **Postinkubasjon:** Fasen hvor bedrifter uteksaminert fra inkubasjonsfasen får støtte til videre akselerert vekst gjennom bl.a. fokus på vekststrategier, salg og organisasjonsutvikling og aktivt eierskap. Tabellen tar utgangspunkt i antall bedrifter som har vært aktive i de fire fasene i hele eller deler av rapportåret. *Avtalestart* er målt som det året bedriften for første gang registreres i enten preinkubasjon, inkubatorbedrift eller forretningsmessig innovasjon. Dette betyr at bedriften ikke får nytt avtalestartår når den bytter fase, noe som forklarer at antall bedrifter i postinkubasjon kan ha en økning fra f.eks. 2016 til 2017 uten at noen bedrifter i postinkubasjon har avtalestart i 2017.

at det de siste to årene har vært en betydelig økning i nye bedrifter som tas opp i programmet. Økningen synes å ha sammenheng med økning i samlet tilskudd ved revidering av tilskuddsmodellen i 2020, søkbare midler, samt tilførsel av covid-krisepakker til programmene i 2020 og 2021. Inkubatorene har et høyt inntak av nye bedrifter. Samtidig melder de om at de bruker mer ressurser på bedriftene de har tatt opp i programmet, og at de derfor ser på dynamikken i bedriftsporteføljen.

Tabellen nedenfor viser fylkesvis fordeling av andel nye og totalt antall målbedrifter (fase preinkubasjon og inkubatorbedrift) i inkubasjonsprogrammet 2013-2021.

Tabell 7.9: Fylkesvis fordeling av andel nye og totalt antall målbedrifter i inkubasjonsprogrammet 2013-2021.

Fylker	Antall målbedrifter pr 31.12.2021									Andell nye målbedrifter i løpet av året								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Agder	41	31	38	30	29	37	41	55	57	20 %	45 %	34 %	47 %	59 %	49 %	68 %	55 %	47 %
Innlandet	47	46	58	98	105	112	111	142	144	51 %	41 %	48 %	55 %	42 %	54 %	42 %	50 %	49 %
Møre og Romsdal	70	94	95	109	112	100	123	154	153	63 %	53 %	52 %	53 %	57 %	44 %	60 %	62 %	54 %
Nordland	59	73	113	160	158	166	173	206	256	63 %	56 %	54 %	58 %	46 %	43 %	44 %	49 %	37 %
Oslo	47	61	66	125	184	214	235	227	236	74 %	30 %	45 %	60 %	59 %	40 %	47 %	52 %	45 %
Rogaland	87	87	77	109	123	161	101	125	141	44 %	25 %	32 %	61 %	52 %	53 %	55 %	61 %	43 %
Troms og Finnmark	42	50	56	96	110	104	123	122	131	71 %	54 %	41 %	64 %	55 %	54 %	57 %	50 %	47 %
Trøndelag	85	110	119	128	150	146	142	155	192	51 %	42 %	49 %	50 %	44 %	50 %	54 %	60 %	62 %
Vestfold og Telemark	22	33	35	50	67	88	87	86	127	86 %	33 %	54 %	38 %	55 %	64 %	51 %	50 %	57 %
Vestland	76	79	96	155	212	268	265	284	308	64 %	34 %	54 %	55 %	60 %	55 %	51 %	54 %	52 %
Viken	34	41	68	127	170	169	147	150	191	74 %	41 %	51 %	69 %	55 %	41 %	48 %	51 %	50 %
Totalt	610	705	821	1187	1420	1565	1548	1706	1936	58 %	41 %	48 %	57 %	53 %	49 %	51 %	54 %	49 %

Bedrifter i næringshagene

Tabellen viser antall bedrifter som var i næringshageprogrammet i 2013-2021, fordelt på ulike tilknytningsformer.¹⁶ Den viser også hvor mange av bedriftene som hadde avtalestart i de ulike årene.

¹⁶ **Målbedrift:** SMB-bedrift som driver næringsvirksomhet og har mål om utvikling og vekst. Bedriften blir tilknyttet næringshagen gjennom en målbedriftsavtale og en utviklingsplan. **Prosjekt:** Felles prosjekter mellom flere målbedrifter (avsluttet i 2016).

Medlemsbedrift: Bedrift som ikke har målbedriftsavtale, men har tilknytning til næringshagen og utgjør en viktig del av næringshagemiljøet. En medlemsbedrift kan ikke motta innovasjonsstøtte gjennom programmet.

Tabell 7.10: Antall bedrifter i næringshageprogrammet i 2013-2021 fordelt på tilknytningsformer.

Rapportår	Målbedrifter		Medlemsbedrifter		Prosjekter		Totalt	
	Avtalestart	Totalt	Avtalestart	Totalt	Avtalestart	Totalt	Avtalestart	Totalt
2013	560	1 122	144	339	133	143	837	1 604
2014	357	1 222	84	338	75	120	516	1 680
2015	380	1 354	51	292	8	40	439	1 686
2016	558	1 610	164	474			722	2 084
2017	541	1 573	81	448			622	2 021
2018	619	1 806	31	421			650	2 227
2019	547	1 883	47	477			594	2 360
2020	893	2 342	47	467			940	2 809
2021	791	2 654	17	476			808	3 130

Tabellen viser at antall målbedrifter i næringshageprogrammet fortsetter å øke, og er på rekordhøyde 2 654 målbedrifter i 2021. Fra 2020 til 2021 var det en økning på 13 prosent, mens det fra 2019 til 2020 var en økning på 24 prosent. Dette kan forklares med økningen i totalt tilskudd i revidert differensieringsmodell i 2020, søkbare midler, samt tilførsel av covid-krisepakker til programmene i 2020 og 2021. Næringshager over hele landet har i 2021 hatt en viktig rolle med å hjelpe bedrifter med å håndtere utfordringene som følger av covid-19, og har gjennom året meldt om økt etterspørsel etter tjenestene de tilbyr. Siva er svært tilfreds med utviklingen av aktiviteten i næringshageprogrammet, og det ansvaret næringshagene har tatt gjennom nok et år preget av pandemi. Selv om medlemsbedriftene i ikke er tatt opp i næringshageprogrammet, er de viktige for det samlede næringshagemiljøet og tilbudet målbedriftene får i næringshagen

Tabellen nedenfor viser fylkesvis fordeling av andel nye og totalt antall målbedrifter i næringshageprogrammet 2013-2021.

Tabell 7.11: Fylkesvis fordeling av andel nye og totalt antall målbedrifter i næringshageprogrammet 2013-2020.

Fylker	Antall målbedrifter pr 31.12.2021									Andel nye målbedrifter i løpet av året								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Agder	84	84	78	75	79	103	117	149	171	42 %	19 %	13 %	41 %	53 %	41 %	40 %	58 %	37 %
Innlandet	155	191	205	240	223	240	259	329	370	30 %	36 %	20 %	38 %	27 %	38 %	32 %	45 %	32 %
Møre og Romsdal	87	91	112	119	102	116	124	152	125	59 %	26 %	37 %	18 %	27 %	25 %	12 %	22 %	8 %
Nordland	64	75	91	119	96	119	76	106	116	34 %	35 %	29 %	52 %	41 %	58 %	34 %	70 %	57 %
Oslo	6	5	9	12	14	22	23	24	24	67 %	20 %	44 %	50 %	36 %	41 %	30 %	29 %	38 %
Rogaland	74	95	100	107	127	147	184	222	259	68 %	35 %	25 %	25 %	40 %	41 %	37 %	28 %	28 %
Troms og Finnmark	283	256	241	300	247	307	334	419	462	65 %	27 %	27 %	40 %	40 %	41 %	33 %	37 %	27 %
Trøndelag	179	203	242	298	319	329	318	385	459	22 %	29 %	33 %	27 %	30 %	26 %	27 %	29 %	25 %
Vestfold og Telemark	10	13	31	27	38	43	53	90	123	20 %	15 %	58 %	7 %	45 %	30 %	36 %	70 %	52 %
Vestland	88	118	143	195	214	231	245	283	344	56 %	31 %	29 %	38 %	30 %	14 %	20 %	32 %	28 %
Viken	92	91	102	118	114	149	150	183	201	82 %	24 %	27 %	36 %	32 %	39 %	27 %	33 %	25 %
Totalt	1122	1222	1354	1610	1573	1806	1883	2342	2654	50 %	29 %	28 %	35 %	34 %	34 %	29 %	38 %	30 %

Endringer i antall målbedrifter i inkubatorene og næringshagene

Formålet med denne indikatoren er å gi et bilde av gjennomstrømning og volum av målbedrifter innenfor begge program. Indikatoren består av tre elementer: 1) Endring i antall målbedrifter i inkubatorene og næringshagene 2) Antallet nye bedrifter som er tatt inn og antallet som har gått ut av inkubatorene og næringshagene 3) Geografisk fordeling på endringene. Tabellen viser endring i antall målbedrifter i programmene i 2013-2021, herunder antall målbedrifter som er tatt inn og gått ut av inkubatorene og næringshagene.

Tabell 7.12: Endring i antall målbedrifter i inkubasjons- og næringshageprogrammene i 2013-2021.¹⁷

Endring i antall målbedrifter	Antall inkubasjonsprogram	Antall næringshageprogram
Aktive målbedrifter pr 31.12.13	610	1 122
Nye inntak i 2014	292	357
Avsluttede målbedrifter i løpet av 2014	197	257
Aktive målbedrifter pr 31.12.14	705	1 222
Nye inntak i 2015	393	380
Avsluttede målbedrifter i løpet av 2015	277	248
Aktive målbedrifter per 31.12.15	821	1 354
Nye inntak i 2016	678	558
Avsluttede målbedrifter i løpet av 2016	312	302
Aktive målbedrifter per 31.12.16	1 187	1 610
Nye inntak i 2017	754	541
Avsluttede målbedrifter i løpet av 2017	521	578
Aktive målbedrifter per 31.12.17	1 420	1 573
Nye inntak i 2018	768	619
Avsluttede målbedrifter i løpet av 2018	623	386
Aktive målbedrifter per 31.12.18	1 565	1 806
Nye inntak i 2019	786	547
Avsluttede målbedrifter i løpet av 2019	803	470
Aktive målbedrifter per 31.12.19	1 548	1 883
Nye inntak i 2020	919	893
Avsluttede målbedrifter i løpet av 2020	761	434
Aktive målbedrifter per 31.12.20	1 706	2 342
Nye inntak i 2021	950	791
Avsluttede målbedrifter i løpet av 2021	720	479
Aktive målbedrifter per 31.12.21	1 936	2 654

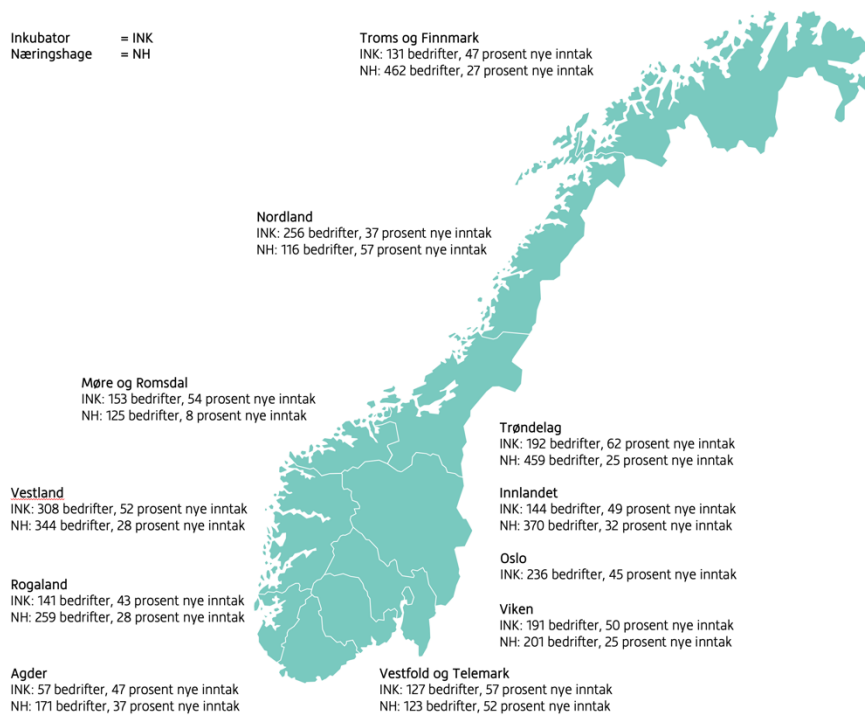
Tabellen viser at både næringshage- og inkubasjonsprogrammet årlig har netto tilvekst av målbedrifter (netto nedgangen for næringshageprogrammet i 2017 skyldes at syv næringshager gikk ut av program 01.02.2017). Det er en liten nedgang i inkubasjonsprogrammet per 31.12 fra 2018 til 2019. Dette skyldes et høyt antall avsluttede bedrifter i 2019. Tallene for inkubasjonsprogrammet viser at både antall avsluttede bedrifter og nye inntak øker fra år til år, noe som tyder på økt dynamikk i programmet. Unntaket er 2020 og 2021, der det var færre bedrifter som gikk ut av program sammenlignet med årene før. Dette skyldes behov for mer omfattende og langvarig hjelp fra programoperatørene som følge av covid-19. Denne trenden er ikke like tydelig for målbedriftene i næringshageprogrammet.

¹⁷ I denne tabellen regnes målbedrifter i inkubasjonsprogrammet som alle bedrifter i fasene preinkubasjon (uavhengig av hvilken fase de går videre til) og inkubatorbedrift. Avsluttede målbedrifter er de som endret fase til forretningsmessig innovasjon, postinkubasjon eller alumni. Målbedrifter i næringshageprogrammet er de bedriftene som er rapportert som målbedrift som registreringstype. Avsluttede målbedrifter er bedrifter som har endret status fra målbedrift til medlemsbedrift, prosjekt eller alumni.

Fylkesvise forskjeller

Figuren viser fylkesvis fordeling av antall nye, og totalt antall, målbedrifter i programmene per 31. desember 2021.

Figur 7.13: Fylkesvis fordeling av totalt antall målbedrifter og andel nye inntak i programmene pr 31. desember 2021.

Figuren viser at de fylkene med flest bedrifter i inkubasjon er Vestland, Nordland og Oslo. Disse tre representerer til sammen en tredjedel av totalt antall inkubatorer, og 37 prosent av totalt tilskudd i differensieringsmodellen innenfor inkubasjonsprogrammet. Oversikten viser at ti av elleve fylker har en økning i antall bedrifter fra 2020 til 2021. Det er Vestland, Trøndelag og Oslo som har flest antall nye inntak i 2021, mens Trøndelag, Vestfold og Telemark og Møre og Romsdal er fylkene med høyest andel nye inntak.

Samtlige fylker har hatt en økning i antall målbedrifter fra 2013 til 2021. Vestland, Nordland og Oslo hadde den største økningen i antall målbedrifter fra 2013 til 2021, mens Vestfold og Telemark, Viken og Oslo hadde den største relative veksten i antall målbedrifter i samme periode. I alt har ni av elleve fylker mer enn fordoblet antall målbedrifter i perioden 2013-2021. Andelen nye inntak varierer fra 37 til 62 prosent i perioden 2013-2021. Dette viser at det er god tilvekst av nye målbedrifter i inkubasjonsprogrammet.

Innenfor næringshageprogrammet er det fylkene Troms og Finnmark, Trøndelag og Innlandet som har flest målbedrifter i 2021. Disse tre har 49 prosent av alle målbedriftene i næringshageprogrammet i 2021. De har også 49 prosent av totalt antall næringshager, og mottar 48 prosent av totalt tilskudd i differensieringsmodellen innenfor næringshageprogrammet. Innlandet, Troms og Finnmark og Trøndelag har hatt flere målbedrifter enn gjennomsnittet alle ni årene. Samtlige fylker har hatt en økning i antall

målbedrifter fra 2013 til 2021. De fylkene som har hatt minimum en fordobling i antall målbedrifter fra 2013 til 2021 er Agder, Innlandet, Oslo¹⁸, Rogaland, Trøndelag, Vestfold og Telemark, Vestland og Viken.

Andelen nye bedrifter varierer fra 8 til 57 prosent i perioden 2013–2021. Nordland, Vestfold og Telemark og Oslo har høyest andel nye inntak i 2021, fra 38 til 57 prosent. Andel nye målbedrifter i næringshagene er vesentlig lavere enn innenfor inkubasjonsprogrammet, og viser at det ikke er like stor utskifting av bedrifter i næringshagene som i inkubatorene.

6. Oppnådde resultater sett i forhold til egne målsettinger

Inkubatorene og næringshagene rapporterer kommende års måltall til Siva i desember. Tallene inkluderer blant annet totalt antall bedrifter og nye inntak i programmene.

Inkubatorene hadde samlet ambisjon om å ha 1 763 bedrifter i fasene preinkubasjon/inkubatorbedrift, og 373 forretningsmessige innovasjoner i 2021. Inkubatorene endte opp med å ha 9,8 prosent flere bedrifter (1 936) i preinkubasjon/inkubatorbedrift enn egne målsettinger, mens for forretningsmessige innovasjoner nådde inkubatorene 94,1 prosent av egne målsettinger. I 2021 tok inkubatorene opp 1 143 nye bedrifter i inkubasjon, mens de hadde målsettinger om å få 1 129 nye bedrifter (893 nye bedrifter i fasene preinkubasjon/inkubatorbedrift og 236 nye forretningsmessige innovasjoner). Inkubatorene hadde 6,4 prosent flere nye inntak i preinkubasjon/inkubatorbedrift enn sine måltall, mens de nådde 81,8 prosent av måltallet for nye forretningsmessige innovasjoner i 2021. Dette innebærer at inkubatorene leverte over sine måltall for fasene preinkubasjon og inkubatorbedrift, mens de leverte litt under for forretningsmessige innovasjoner. Samlet sett leverte inkubatorene bedre enn de akkumulerte måltallene for aktive bedrifter i inkubasjon i 2021 og nye inntak i 2021.

Næringshagene hadde samlet ambisjoner om å ha 2 282 målbedrifter i 2021, mens resultat ble 2 654 målbedrifter (16,3 prosent over måltallet). Videre hadde næringshagene samlet målsettinger om å få 675 nye målbedrifter i 2021, og de fikk 791 (17,2 prosent over måltallet). Dette innebærer at næringshagene samlet leverte langt over egne måltall for 2021.

7. Datagrunnlag for analyse

Datagrunnlag for analyser av målbedriftene i inkubasjonsprogrammet

Når det i denne årsrapporten ses på effekten av inkubasjonsprogrammet i form av vekst i omsetning og verdiskaping i bedriftene, tar analysene utgangspunkt i bedrifter som er i fasen *inkubatorbedrift*. Avtalestart defineres som det året bedriften ble tatt opp under programmet, enten som bedrift i preinkubasjon eller inkubatorbedrift. Det gjøres en kvalitetssikring av dataene¹⁹ og tabellen viser hvilket datagrunnlag som gjenstår når denne er gjennomført.

¹⁸ Siva har ingen næringshager i Oslo, men noen næringshager har enkelte målbedrifter med hovedadresse i disse fylkene.

¹⁹ For å øke datakvaliteten på inkubatorbedriftene som inngår i analysene er de bedriftene vi ikke har informasjon om fra Brønnøysundregistrene fjernet. Videre er duplikater fjernet (dvs. at en inkubatorbedrift som har avtale med to eller flere inkubatorer bare telles en gang). Dersom en bedrift har vært inkubatorbedrift tidligere og så blir tatt opp igjen i programmet med en ny inkubatoravtale senere, inkluderes bedriften kun en gang i analysene og da med den eldste avtalestarten.

Tabell 7.14: Antall inkubatorbedrifter som inngår i datagrunnlaget for analyser av effekten av inkubasjonsprogrammet

Inkubatorbedrifter	Datagrunnlag
Avtalestart 2012	278
Avtalestart 2013	273
Avtalestart 2014	206
Avtalestart 2015	226
Avtalestart 2016	248
Avtalestart 2017	330
Avtalestart 2018	284
Avtalestart 2019	244
Avtalestart 2020	413
Avtalestart 2021	202
Totalt antall unike inkubatorbedrifter	2 704

Tabellen viser at analysene av inkubatorbedriftene baseres på totalt 2 704 unike bedrifter. Jo lengre tid det er siden avtalestart, jo større andel av inkubatorbedriftene er inkludert i datagrunnlaget. Dette skyldes at de fleste inkubatorbedriftene er nyetablerte. Det går ofte ett til to år før det blir registrert regnskapstall for disse i Brønnøysundregistrene²⁰, ikke minst fordi flere er registrert som enkeltpersonforetak i en tidligfase.

Datagrunnlag for analyser av målbedriftene i næringshageprogrammet

Effektanalysene relatert til bedriftenes omsetning, verdiskaping og antall ansatte tar imidlertid kun utgangspunkt i målbedriftene. Det gjøres en kvalitetssikring av dataene²¹ og tabellen viser hvilket datagrunnlag som gjenstår når denne er gjennomført.

²⁰ For eksempel var det bare 225 bedrifter med avtalestart i 2020 som var inkludert i analysene i fjorårets årsrapport, mens dette har i år økt til 413 bedrifter.

²¹ For å øke datakvaliteten er følgende målbedrifter fjernet fra datagrunnlaget: 1) De som ikke har tall fra Brønnøysundregistrene (bl.a. fordi de mangler organisasjonsnummer eller er registrert som ENK). 2) Duplikater (dvs. at en målbedrift som har gått ut av program og kommet inn igjen på et senere tidspunkt, bare telles en gang. I tillegg telles en målbedrift som er i flere næringshager bare en gang).

Tabell 7.15: Antall målbedrifter som inngår i datagrunnlaget for analyser av målbedriftene i næringshageprogrammet.²²

Målbedrifter	Datagrunnlag
Avtalestart før 2013	558
Avtalestart 2013	548
Avtalestart 2014	373
Avtalestart 2015	393
Avtalestart 2016	562
Avtalestart 2017	503
Avtalestart 2018	552
Avtalestart 2019	473
Avtalestart 2020	810
Avtalestart 2021	681
Totalt antall unike målbedrifter	5 453

Tabellen viser at analysene baseres på totalt 5 453 unike målbedrifter. Det er en høyere andel av målbedriftene som inngår i analysene innenfor næringshageprogrammet sammenlignet med inkubasjonsprogrammet. Dette skyldes hovedsakelig at det er eldre bedrifter i næringshagene enn i inkubatorene.

Variabler som inngår i analysene av begge programmene

Analysene i dette kapitlet bygger på data om inkubasjons- og målbedriftene som er i henholdsvis inkubasjons- og næringshageprogrammet. Følgende data om bedriftene er hentet fra Sivas rapporteringssystem (AVI):

- Basisinformasjon (navn, organisasjonsnummer, etableringsdato, fylke, kvinne/mann i ledende stillinger)
- Programinformasjon (avtalestart og -slutt, fase for inkubatorbedriftene, type tilknytning for målbedriftene)
- Antall ansatte, omsetning, driftsresultat og lønnskostnader. Innhenting av disse dataene starter det året bedriften har avtalestart, og fortsetter så lenge det finnes data for bedriften i Brønnøysundregisteret.

8. Styringsindikatorer

Styringsindikatorene består av to effektindikatorer (*vekst i omsetning* og *vekst i verdiskaping* i bedriftene) og en resultatindikator (kundetilfredshet). Målet med effektindikatorene er å avdekke hvorvidt

²² I dette datagrunnlaget inngår alle som har vært målbedrifter i løpet av 2013-2021 og som har data for antall ansatte og/eller data for omsetning og verdiskaping. Dette inkluderer også de som har endret status mellom målbedrift, prosjekt og/eller medlemsbedrift i løpet av perioden. For de som har endret status benyttes avtalestart som det året de først opptrer som målbedrift.

målbedriftene i opplever vekst målt ved økonomisk aktivitet. Dette gir en indikasjon på om inkubatorene og næringshagene har en merverdi i form av å tilrettelegge for bedriftenes utvikling. Omsetning og verdiskaping (driftsresultat + lønnskostnader) måles i kroner, mens endringen måles i intervaller av prosentvis årlig vekst eller reduksjon.²³

9. Inkubasjonsprogrammet: Vekst i omsetning og verdiskaping i bedriftene

Omsetning for inkubatorbedriftene i inkubasjonsprogrammet

Tabellen nedenfor viser omsetning i 2012-2020 for inkubatorbedriftene fordelt på avtalestart.

Tabell 7.16: Total omsetning 2012-2020 for inkubatorbedriftene basert på avtalestart (beløp i millioner).

	Avtalestart				Akkumulert			
	Før 2017	2017	2018	2019	2020	2021	Omsetning	n
2012	890,1						890,1	323
2013	2 595,1						2 595,1	510
2014	4 179,1						4 179,1	699
2015	5 162,1						5 162,1	945
2016	6 011,1	262,3					6 273,4	1 220
2017	6 168,4	2 352,3	88,5				8 609,2	1 440
2018	6 801,0	2 811,2	382,0	619,9			10 614,1	1 673
2019	7 647,6	2 986,0	451,9	1 701,4	1 121,2		13 908,1	1 868
2020	7 790,3	3 034,2	528,7	2 714,4	3 756,7	347,3	18 171,6	2 154
Akkumulert	47 244,8	11 446,0	1 451,1	5 035,7	4 877,9	347,3	70 402,8	

Totalt har inkubatorbedriftene akkumulert omsetning i hele perioden på 70,4 milliarder kroner. Tabell 5.10 viser en betydelig økning i omsetning fra første til andre år i program for samtlige bedriftskull. Dette skyldes blant annet at flere av bedriftene ikke hadde regnskapstall første året de var i program. For bedriftskullet med avtalestart i 2019 var det en aktør som økte omsetningen med 846 millioner kroner. Tilsvarende var det en aktør med avtalestart i 2020 som økte omsetningen med 2,02 milliarder kroner. Økningen i omsetningen fra 2019 til 2020 for disse avtalestartkullene kan derfor i stor grad tilskrives to bedrifter. Disse er ikke lenger aktive inkubatorbedrifter, da de faller utenfor SMB-definisjonen. Et fåtall av inkubatorbedriftene har høy omsetning, og om lag en femtedel av bedriftene har null i omsetning i de ulike årene. Dette indikerer at det for mange av inkubatorbedriftene tar tid å fremskaffe et inntektsgrunnlag.

²³ Antall bedrifter med f.eks. avtalestart i 2018 kan bli høyere i 2019 enn 2018. Dette skyldes at noen av bedriftene som ble tatt opp i program i 2018 ikke hadde levert regnskap for 2017, men har gjort dette for 2018. Det at antall bedrifter kan gå ned fra et år til et annet skyldes at noen bedrifter har fått status «ikke aktiv» i Brønnøysundregistrene (kan f.eks. skyldes at de har gått konkurs, blitt kjøpt opp eller avviklet). Dette vil gjelde for bedrifter i begge programmene.

Mer om omsetning i inkubatorbedriftene

Inkubatorbedriftene hadde en gjennomsnittlig omsetning i 2012-2020 på henholdsvis 2,76 millioner kroner, 5,09 millioner kroner, 5,98 millioner kroner, 5,46 millioner kroner, 5,14 millioner kroner, 5,98 millioner kroner, 6,34 millioner kroner, 7,45 millioner kroner og 8,44 millioner kroner. Medianen var 400 000 kroner, 488 500 kroner, 431 000 kroner, 422 000 kroner, 415 500 kroner, 466 000 kroner, 501 000 kroner, 567 500 kroner og 629 000 for årene 2012-2020. Dette indikerer at et fåtall av inkubatorbedriftene har svært høy omsetning. For å gi et mer nyansert bilde av størrelsen på inkubatorbedriftene viser tabellen nedenfor gruppert omsetning i 2012-2020 for disse bedriftene.

Tabell 7.17: Gruppert omsetning 2012-2020 for inkubatorbedriftene.

Omsetningsintervaller	Andel inkubatorbedrifter innenfor de ulike omsetningsintervallene								
	2012 (n=323)	2013 (n=510)	2014 (n=699)	2015 (n=945)	2016 (n=1220)	2017 (n=1440)	2018 (n=1673)	2019 (n=1868)	2020 (n=2154)
Inntil 500 000	53,6 %	50,2 %	52,2 %	53,2 %	53,1 %	51,3 %	49,7 %	48,4 %	46,3 %
Fra 500 000 inntil 1 mnok	15,8 %	15,1 %	11,3 %	11,4 %	12,0 %	11,0 %	9,6 %	10,5 %	11,7 %
Fra 1 mnok inntil 5 mnok	23,5 %	24,7 %	24,7 %	23,9 %	24,0 %	23,7 %	24,4 %	22,4 %	23,5 %
Fra 5 mnok inntil 50 mnok	6,2 %	8,2 %	9,7 %	9,5 %	8,9 %	11,2 %	13,5 %	15,8 %	15,7 %
50 mnok eller mer	0,9 %	1,8 %	2,1 %	2,0 %	2,0 %	2,8 %	2,8 %	2,9 %	2,8 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tabellen viser at rundt halvparten av inkubatorbedriftene har inntil en halv million i omsetning uavhengig av hvilket år omsetningen måles. Av de bedriftene som hadde oppgitt omsetning i årene 2012-2020, var det mellom 16,6 og 20,4 prosent som hadde kr 0 i omsetning de ulike årene. Dette indikerer at for mange av inkubatorbedriftene tar det tid å skaffe seg et inntektsgrunnlag. Tabellen viser videre at det er en liten andel av inkubatorbedriftene som har mer enn 5 millioner kroner i omsetning (mellom 7,1 og 18,7 prosent de ulike årene), men andelen har vært økende siden 2016. Disse står imidlertid for en stor andel av total omsetning; fra 74 prosent av omsetningen i 2012 til 91 prosent av omsetningen i 2020 (to av bedriftene står for 17,9 % av total omsetning i 2020).

Endring i omsetningen for inkubatorbedriftene

Figuren viser andel inkubatorbedrifter med vekst og nedgang i omsetning i perioden 2012 til 2020.²⁴

²⁴ Figuren inkluderer bare bedrifter som hadde omsetning større enn kr 0 i utgangspunktåret og de bedriftene som hadde omsetning på kr 0 eller mer i året etter utgangspunktåret (altså at de ikke var «missing» data).

Figur 7.18: Årlig endring i omsetning i perioden 2012-2020 for inkubatorbedriftene.

Avhengig av hvilke årlige endringstall det ses på, opplever fra 53,5 til 62,2 prosent av inkubatorbedriftene årlig vekst i omsetningen. Den høyeste andelen bedrifter som opplever nedgang i omsetningen i perioden var fra 2019 til 2020. Denne utviklingen antas å være påvirket av covid-19.

Tabellen nedenfor viser gruppert endring i omsetning for de ulike årene.

Tabell 7.19: Årlig endring i omsetning fra 2012 til 2020 for inkubatorbedriftene.

Endring i omsetning	Andel inkubatorbedrifter							
	2012-2013 (n=248)	2013-2014 (n=395)	2014-2015 (n=555)	2015-2016 (n=726)	2016-2017 (n=920)	2017-2018 (n=1126)	2018-2019 (n=1225)	2019-2020 (n=1471)
Nedgang på 100 %	6,5 %	6,3 %	7,9 %	8,7 %	6,0 %	8,7 %	6,0 %	8,1 %
Nedgang på mellom 50 og 99,9 %	8,1 %	16,5 %	14,6 %	13,0 %	13,5 %	11,6 %	12,1 %	14,8 %
Nedgang på mellom 25 og 49,9 %	11,2 %	8,6 %	9,9 %	10,1 %	10,1 %	9,5 %	8,1 %	9,0 %
Nedgang på inntil 25 %	11,2 %	11,9 %	13,2 %	12,8 %	12,1 %	12,8 %	16,2 %	13,9 %
Ingen endring	0,8 %	0,8 %	0,2 %	0,3 %	0,8 %	0,9 %	0,7 %	0,7 %
Økning på inntil 25 %	12,5 %	14,7 %	14,4 %	13,1 %	15,5 %	13,9 %	16,8 %	14,1 %
Økning på mellom 25 og 49,9 %	6,9 %	10,4 %	10,8 %	10,1 %	9,6 %	9,0 %	9,9 %	8,2 %
Økning på mellom 50 og 99,9 %	10,9 %	11,1 %	6,5 %	9,4 %	9,5 %	9,1 %	8,2 %	9,2 %
Økning på 100 % eller mer	31,9 %	19,7 %	22,5 %	22,5 %	22,9 %	24,5 %	22,0 %	22,0 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Blant bedriftene med årlig vekst har den største andelen en fordobling eller mer av omsetningen. Det er fra 6,0 til 8,7 prosent av inkubatorbedriftene som har en årlig reduksjon i omsetningen på 100 prosent. I alle årene er det en signifikant større andel inkubatorbedrifter som har en dobling av omsetningen enn de som har en reduksjon på 100 prosent.

Verdiskaping for inkubatorbedrifter i inkubasjonsprogrammet

Tabellen nedenfor viser verdiskaping (driftsresultat + lønnskostnader) i 2012-2020 for inkubatorbedriftene fordelt på avtalestart.

Tabell 7.20: Total verdiskaping 2012-2020 for inkubatorbedriftene basert på avtalestart (beløp i millioner).

Verdiskaping	Avtalestart						Akkumulert verdiskaping	
	Før 2017	2017	2018	2019	2020	2021	Verdiskaping	n
2012	235,75						235,75	323
2013	646,44						646,44	510
2014	1 020,77						1 020,77	699
2015	711,63						711,63	945
2016	865,59	76,15					941,74	1 219
2017	747,00	727,43	2,81				1 477,24	1 440
2018	689,22	897,95	-95,00	110,03			1 602,20	1 673
2019	637,50	971,59	59,06	445,23	211,78		2 325,16	1 868
2020	1 061,72	995,32	71,76	658,66	2 139,86	87,15	5 014,47	2 154
Akkumulert	6 615,62	3 668,44	38,63	1 213,92	2 351,64	87,15	13 975,40	

Totalt har inkubatorbedriftene en akkumulert verdiskaping på i underkant av 14 milliarder kroner for årene 2012-2020. Her fremgår det at det er et fåtall av inkubatorbedriftene som har svært høy verdiskaping, og at gjennomsnittlig verdiskaping i årene 2012 til 2019 varierer fra 729 867 kroner til 1,46 millioner kroner. I 2020 var gjennomsnittlig verdiskaping 2,3 millioner kroner. Blant bedriftene med avtalestart i 2020 er det ett selskap som har en verdiskaping på 1,89 milliarder kroner i 2020. Dersom denne bedriften holdes utenfor, blir gjennomsnittlig verdiskaping 1,49 millioner kroner i 2020. Denne bedriften er også forklaringen på den betydelige økningen i verdiskaping fra 2019 til 2020 for bedriftskullet med avtalestart i 2020.

Mer om verdiskaping i inkubatorbedriftene

Inkubatorbedriftene hadde en gjennomsnittlig verdiskaping i 2012-2020 på henholdsvis 729 867 kroner, 1,27 millioner kroner, 1,46 millioner kroner, 753 049 kroner, 772 553 kroner, 1,03 millioner kroner, 957 677 kroner, 1,24 millioner kroner og 2,3 millioner kroner. Gjennomsnittlig verdiskaping i 2020 er 1,49 millioner kroner, når en holder utenfor en inkubatorbedrift med en verdiskaping på 1,89 milliarder kroner i 2020. Medianen var 10 000 kroner, 26 000 kroner, 13 000 kroner, 1 000 kroner, 0 kroner, 4 500 kroner, 0 kroner, 10 000 kroner og 18 000 kroner for årene 2012-2020.

For å gi et mer nyansert bilde av størrelsen på inkubatorbedriftene viser tabellen nedenfor gruppert verdiskaping i perioden 2012-2020 for disse bedriftene.

Tabell 7.21: Gruppert verdiskaping 2012-2019 for inkubatorbedriftene.

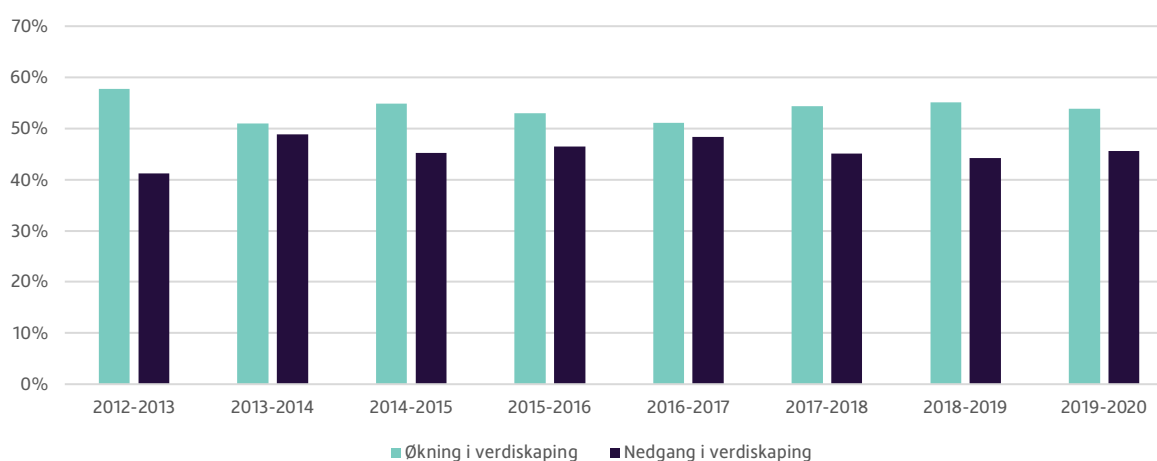
Verdiskapingsintervaller	Andel inkubatorbedrifter innenfor de ulike verdiskapingsintervallene								
	2012 (n=323)	2013 (n=510)	2014 (n=699)	2015 (n=945)	2016 (n=1219)	2017 (n=1440)	2018 (n=1673)	2019 (n=1868)	2020 (n=2704)
Mindre eller lik – 1 mnok	6,5 %	4,7 %	6,2 %	6,7 %	8,4 %	9,8 %	9,9 %	9,6 %	9,2 %
Fra – 500 000 inntil – 1 mnok	4,3 %	5,3 %	4,7 %	4,9 %	5,3 %	3,5 %	3,9 %	3,5 %	4,1 %
Fra 0 inntil – 500 000	33,7 %	32,5 %	34,2 %	35,5 %	34,6 %	33,1 %	32,8 %	35,4 %	29,9 %
Inntil 500 000	34,4 %	29,8 %	27,6 %	27,9 %	26,7 %	25,8 %	24,3 %	21,0 %	26,4 %
Fra 500 000 inntil 1 mnok	5,3 %	7,1 %	7,2 %	6,7 %	7,5 %	7,8 %	6,5 %	7,6 %	7,1 %
Fra 1 mnok inntil 10 mnok	14,3 %	17,3 %	16,5 %	15,1 %	14,1 %	15,7 %	18,5 %	18,7 %	18,4 %
10 mnok eller mer	1,5 %	3,3 %	3,6 %	3,2 %	3,4 %	4,3 %	4,1 %	4,2 %	4,9 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tabellen viser at over halvparten av inkubatorbedriftene har en positiv verdiskaping i alle de syv årene (andelen varierer fra 51,5 til 57,5 prosent). Andelen inkubatorbedrifter i de ulike størrelsesgruppene er relativt stabil i perioden 2012-2020 for de ulike kullene av inkubatorbedrifter. Det er flest inkubatorbedrifter som har mellom 0 og – 500 000 i årlig verdiskaping alle årene med unntak av i 2012.

Endring i verdiskaping for inkubatorbedriftene

Figuren viser andel inkubatorbedrifter med vekst og nedgang i verdiskaping i perioden 2012 til 2020.²⁵

Figur 7.22: Årlig endring i verdiskaping i perioden 2012 til 2020 for inkubatorbedriftene.

²⁵ Figuren inkluderer bare inkubatorbedrifter som ikke hadde verdiskaping lik 0 i utgangspunktåret.

Uavhengig av hvilke bedriftsårskull og årlige verdiskapingsendringer det ses på, opplever mer enn halvparten av inkubatorbedriftene vekst i verdiskapingen hvert år (andelen varierer fra 51,0 til 57,8 prosent). Mellom en fjerdedel og femtedel av inkubatorbedriftene hadde en årlig nedgang på 100 prosent eller mer i verdiskapingen de ulike årene. I over halvparten av årene er andel bedrifter som opplever mer enn en dobling av verdiskapingen høyere enn andel bedrifter som har en nedgang på 100 prosent eller mer.

Tabellen nedenfor viser gruppert endring i verdiskaping for de ulike årene.

Tabell 7.23: Årlig endring i verdiskaping fra 2012 til 2020 for inkubatorbedriftene.

Endring i verdiskaping	Andel inkubatorbedrifter							
	2012-2013 (n=296)	2013-2014 (n=469)	2014-2015 (n=648)	2015-2016 (n=872)	2016-2017 (n=1097)	2017-2018 (n=1319)	2018-2019 (n=1462)	2019-2020 (n=1719)
Nedgang på 100 %	21,3 %	24,5 %	25,0 %	22,0 %	22,9 %	22,5 %	19,2 %	21,5 %
Nedgang på mellom 50 og 99,9 %	8,1 %	8,1 %	7,1 %	8,8 %	10,1 %	7,5 %	10,3 %	8,3 %
Nedgang på mellom 25 og 49,9 %	4,4 %	7,2 %	4,9 %	6,5 %	6,7 %	6,2 %	5,7 %	7,0 %
Nedgang på inntil 25 %	7,4 %	9,0 %	8,2 %	9,2 %	8,7 %	8,9 %	9,0 %	8,8 %
Ingen endring	1,0 %	0,2 %	0,0 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,7 %	0,6 %
Økning på inntil 25 %	9,5 %	11,1 %	11,0 %	9,1 %	10,5 %	10,8 %	12,0 %	10,1 %
Økning på mellom 25 og 49,9 %	5,7 %	7,9 %	6,6 %	8,5 %	8,2 %	8,2 %	8,7 %	6,9 %
Økning på mellom 50 og 99,9 %	13,9 %	11,1 %	13,7 %	12,0 %	9,8 %	11,4 %	12,5 %	12,9 %
Økning på 100 % eller mer	28,7 %	20,9 %	23,5 %	23,4 %	22,6 %	24,0 %	21,9 %	23,9 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

10.Næringshageprogrammet: Vekst i omsetning og verdiskaping i bedriftene

Omsetning for målbedrifter i næringshageprogrammet

Tabellen nedenfor viser omsetning i 2012-2020 for målbedriftene fordelt på avtalestart.

Tabell 7.24: Total omsetning 2012-2020 for målbedriftene i næringshageprogrammet basert på avtalestart (beløp i milliarder).

Omsetning	Avtalestart						Akkumulert	
	Før 2017	2017	2018	2019	2020	2021	Omsetning	n
2012	18,08						18,08	796
2013	23,85						23,85	1 051
2014	29,59						29,59	1 304
2015	44,29						44,29	1 625
2016	49,30	5,33					54,63	1 953
2017	51,64	6,16	5,49				63,29	2 254
2018	50,96	6,17	5,64	3,97			66,74	2 574
2019	54,23	6,61	6,58	4,83	9,05		81,30	3 036
2020	51,79	6,47	6,88	4,72	9,61	5,66	85,13	3 470
Akkumulert	373,73	30,74	24,59	13,52	18,66	5,66	466,90	

Totalt har målbedriftene i næringshageprogrammet en akkumulert omsetning på 466,9 milliarder kroner for årene 2012-2020. Et fåtall av målbedriftene har svært høy omsetning. Rundt halvparten av målbedriftene har inntil fem millioner kroner i omsetning, uavhengig av hvilket år omsetningen måles. Det fremgår videre at målbedriftene i næringshageprogrammet har en vesentlig høyere omsetning enn inkubatorbedriftene. Dette er som forventet, gitt hvilke bedrifter som er målgruppen for de to programmene.

Mer om omsetning i målbedriftene

Målbedriftene hadde følgende gjennomsnittsomsetning i årene 2012-2020 (alle beløp i millioner kroner): 22,7, 22,7, 22,7, 27,3, 28,0, 28,1, 25,9, 26,8 og 24,5. Medianen varierte fra 3,4 til 4,4 millioner kroner i perioden 2012-2020. Dette indikerer at et fåtall av målbedriftene har svært høy omsetning. Målbedriftene i næringshageprogrammet har en vesentlig høyere omsetning enn inkubatorbedriftene.

For å gi et mer nyansert bilde av størrelsen på målbedriftene i næringshageprogrammet viser tabellen nedenfor gruppert omsetning i 2012-2020 for målbedriftene.

Tabell 7.25: Gruppert omsetning 2012-2020 for målbedriftene.

Omsetningsintervaller	Andel målbedrifter innenfor de ulike omsetningsintervallene								
	2012 (n=796)	2013 (n=1051)	2014 (n=1304)	2015 (n=1625)	2016 (n=1953)	2017 (n=2253)	2018 (n=2574)	2019 (n=3036)	2020 (n=3470)
Inntil 500 000 kr	14,9 %	16,7 %	18,7 %	18,8 %	19,6 %	20,6 %	20,5 %	21,2 %	23,1 %
Fra 500 000 kr inntil 1 million kr	8,8 %	10,2 %	9,4 %	8,2 %	7,7 %	7,6 %	9,1 %	8,1 %	8,2 %
Fra 1 million kr inntil 5 millioner kr	28,7 %	28,0 %	27,7 %	27,0 %	27,2 %	26,8 %	25,6 %	26,4 %	26,4 %
Fra 5 millioner kr inntil 10 millioner kr	13,1 %	12,3 %	11,3 %	12,6 %	12,3 %	11,9 %	12,4 %	12,3 %	12,0 %
Fra 10 millioner kr inntil 50 millioner kr	24,2 %	22,6 %	22,5 %	22,0 %	22,0 %	22,4 %	22,1 %	21,4 %	20,3 %
Fra 50 millioner kr inntil 250 millioner kr	9,2 %	8,9 %	8,9 %	9,8 %	9,7 %	9,2 %	8,9 %	8,9 %	8,7 %
250 millioner kr eller mer	1,1 %	1,3 %	1,5 %	1,6 %	1,5 %	1,5 %	1,4 %	1,7 %	1,3 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

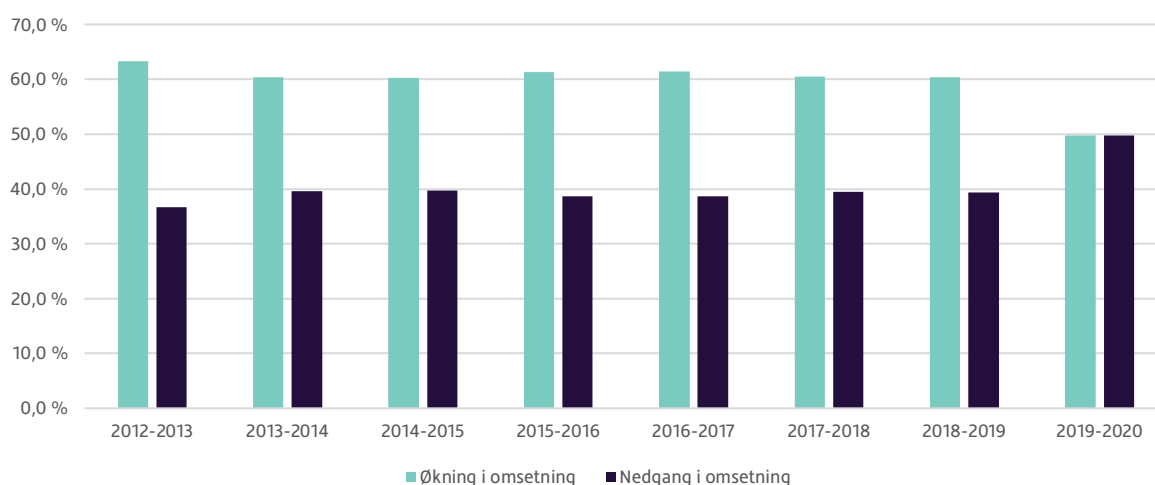
Tabellen viser at rundt halvparten av målbedriftene har inntil fem millioner kroner i omsetning uavhengig av hvilket år omsetningen måles. For årene 2012-2020 var det henholdsvis 4,4 prosent, 4,7 prosent, 4,4 prosent, 4,9 prosent, 6,3 prosent, 6,5 prosent, 6,6 prosent, 6,7 prosent og 7,5 prosent av målbedriftene som hadde ingen omsetning de respektive årene. En så lav andel av bedrifter som har 0 i omsetning indikerer at det er eldre bedrifter i næringshageprogrammet enn i inkubasjonsprogrammet. Dette underbygger forskjellen på målgruppene til de to programmene. Tabellen viser videre at om lag en av ti målbedrifter har en omsetning på mer enn 50 millioner kroner uavhengig av hvilket år vi måler omsetningen. Disse står imidlertid for en stor andel av den totale omsetningen. For årene 2012-2020, står denne bedriftsgruppen for henholdsvis 67,5 prosent, 70,0 prosent, 69,7 prosent, 75,6 prosent, 76,0 prosent, 76,1 prosent, 74,1 prosent, 74,6 prosent og 74,8 prosent av den totale omsetningen de respektive årene.

Endring i omsetningen for målbedriftene i næringshageprogrammet

Figuren viser andel målbedrifter med vekst og nedgang i omsetning i perioden 2012 til 2020.²⁶

²⁶ Figuren inkluderer bare bedrifter som hadde omsetning større enn kr 0 i utgangspunktåret og de bedriftene som hadde omsetning på kr 0 eller mer i året etter utgangspunktåret (altså at de ikke var missing data).

Figur 7.26: Årlig endring i omsetning i perioden 2012 til 2020 for målbedriftene.

Frem til siste års endring opplevde rundt 60 prosent av bedriftene i næringshagene årlig vekst i omsetningen, uavhengig av hvilke bedriftsårsull og årlige omsetningsendringer det ses på. Fra 2019 til 2020 var for første gang andel bedrifter som opplevde nedgang i omsetningen like stor som andelen bedrifter med vekst i omsetningen. Denne utviklingen antas å være påvirket av covid-19. Andelen bedrifter med mer enn 50 prosent økning i omsetningen og andel bedrifter med 100 prosent nedgang i omsetningen er stabil målt opp mot tidligere år. Det er derfor andelen bedrifter med inntil 50 prosent vekst i omsetningen som nå har blitt redusert, og det har ført til økt andel bedrifter med nedgang i omsetningen. Fra 2019 til 2020 er det en betydelig større andel målbedrifter med mer enn en dobling av omsetningen, enn de som hadde en reduksjon på 100 prosent.

Tabellen nedenfor viser gruppert endring i omsetning for de ulike årene.

Tabell 7.27: Årlig endring i omsetning fra 2012 til 2020 for målbedriftene.

Endring i omsetning	Andel målbedrifter							
	2012-2013 (n=743)	2013-2014 (n=958)	2014-2015 (n=1177)	2015-2016 (n=1490)	2016-2017 (n=1723)	2017-2018 (n=2022)	2018-2019 (n=2299)	2019-2020 (n=2716)
Nedgang på 100 %	1,1 %	1,4 %	2,3 %	1,9 %	2,1 %	2,1 %	2,2 %	2,4 %
Nedgang på mellom 50 og 99,9 %	4,0 %	6,6 %	5,9 %	5,6 %	5,3 %	5,3 %	5,4 %	9,3 %
Nedgang på mellom 25 og 49,9 %	6,2 %	5,9 %	6,5 %	7,3 %	6,7 %	6,7 %	7,1 %	10,3 %
Nedgang på inntil 25 %	25,4 %	25,7 %	25,0 %	23,9 %	24,5 %	25,4 %	24,6 %	27,7 %
Ingen endring	0,7 %	1,1 %	0,6 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %	0,5 %
Økning på inntil 25 %	37,7 %	34,3 %	34,5 %	34,4 %	36,0 %	35,8 %	35,8 %	27,4 %
Økning på mellom 25 og 49,9 %	9,6 %	11,2 %	9,3 %	11,7 %	11,5 %	9,8 %	10,7 %	8,7 %
Økning på mellom 50 og 99,9 %	5,8 %	5,3 %	7,3 %	6,8 %	5,2 %	6,6 %	6,5 %	6,3 %
Økning på 100 % eller mer	9,5 %	8,5 %	8,6 %	8,1 %	8,4 %	8,0 %	7,4 %	7,4 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Verdiskaping for målbedrifter i næringshageprogrammet

Tabellen nedenfor viser verdiskaping (driftsresultat + lønnskostnader) i 2012-2020 for målbedriftene fordelt på avtalestart.

Tabell 7.28: Total verdiskaping 2012-2020 for målbedriftene basert på avtalestart (beløp i milliarder).

Verdiskaping	Avtalestart					Akkumulert			
	Før 2017	2017	2018	2019	2020	2021	Verdiskaping	n	
2012	5,40						5,40	804	
2013	7,33						7,33	1 052	
2014	8,97						8,97	1 305	
2015	12,97						12,97	1 626	
2016	15,58	1,66					17,24	1 953	
2017	15,67	1,93	1,78				19,38	2 254	
2018	14,88	1,98	1,83	1,23			19,92	2 574	
2019	15,88	2,19	2,10	1,47	2,48		24,12	3 036	
2020	14,25	2,12	2,06	1,54	2,53	1,56	24,06	3 470	
Akkumulert	110,93	9,88	7,77	4,24	5,01	1,56	139,39		

Totalt har bedriftene i næringshageprogrammet en akkumulert verdiskaping på 139,39 milliarder kroner for årene 2012-2020. Et fåtall av målbedriftene har svært høy verdiskaping, og at gjennomsnittlig verdiskaping de ulike årene varierer fra 6,7 millioner kroner til 8,8 millioner kroner.

Mer om verdiskaping i målbedriftene

Målbedriftene hadde følgende gjennomsnittlige verdiskaping i årene 2012-2020 (alle beløp i millioner kroner): 6,7, 7,0, 6,9, 8,0, 8,8, 8,6, 7,7, 7,9 og 6,9. Medianen varierte fra 1,2 til 1,7 millioner kroner i perioden 2012-2019, mens den for 2020 var 1,1 millioner kroner. Som for omsetning indikerer dette at det er en liten andel av målbedriftene som har svært høy verdiskaping.

For å gi et mer nyansert bilde av størrelsen på målbedriftene i næringshageprogrammet viser tabellen nedenfor gruppert verdiskaping i 2012-2020 for målbedriftene.

Tabell 7.29: Gruppert verdiskaping 2012-2020 for målbedriftene.

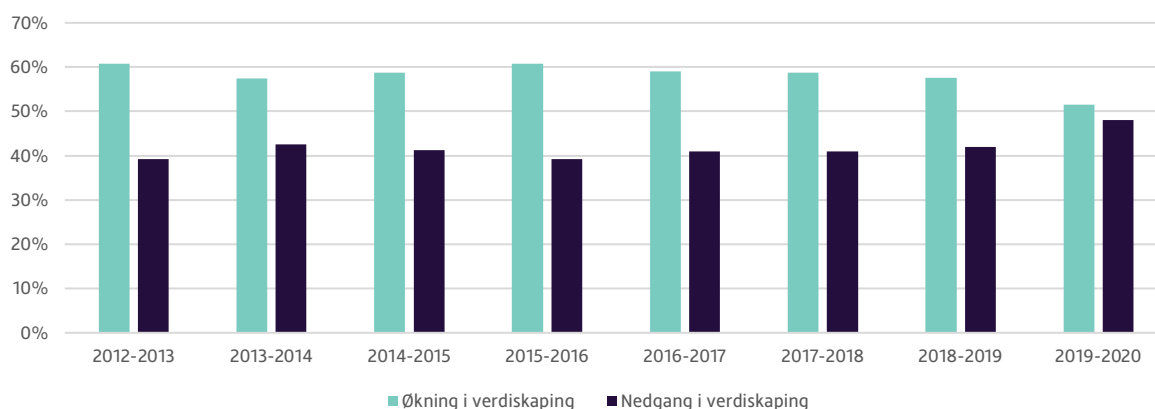
Verdiskapingsintervaller	Andel målbedrifter innenfor de ulike verdiskapingsintervallene								
	2012 (n=804)	2013 (n=1052)	2014 (n=1305)	2015 (n=1626)	2016 (n=1953)	2017 (n=2254)	2018 (n=2574)	2019 (n=3036)	2020 (n=3470)
Mindre eller lik – 1 million kr	2,0 %	1,4 %	1,8 %	1,3 %	2,0 %	1,7 %	1,2 %	1,9 %	2,2 %
Fra – 500 000 kr inntil – 1 million kr	1,5 %	0,8 %	0,9 %	1,2 %	0,7 %	1,1 %	1,2 %	0,8 %	1,1 %
Fra 0 kr inntil – 500 000 kr	10,7 %	12,2 %	13,9 %	11,4 %	14,2 %	15,2 %	14,8 %	15,9 %	17,1 %
Inntil 500 000 kr	18,2 %	19,9 %	18,6 %	20,4 %	16,8 %	16,8 %	18,4 %	17,4 %	18,9 %
Fra 500 000 kr inntil 1 million kr	8,2 %	9,3 %	10,3 %	8,1 %	9,4 %	9,2 %	9,2 %	9,9 %	9,3 %
Fra 1 million kr inntil 10 millioner kr	42,2 %	39,0 %	37,7 %	40,4 %	39,8 %	39,0 %	38,5 %	37,5 %	36,2 %
Fra 10 millioner kr inntil 50 millioner kr	15,0 %	14,6 %	13,7 %	14,1 %	14,2 %	14,1 %	13,8 %	13,7 %	12,7 %
50 millioner kr eller mer	2,2 %	2,8 %	3,1 %	3,1 %	2,9 %	2,9 %	2,9 %	2,9 %	2,5 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tabellen viser at rundt åtte av ti målbedrifter har positiv verdiskaping uavhengig av hvilket år det ses på. Andelen målbedrifter i de ulike størrelsesgruppene er relativt stabil i 2012-2020 for de ulike kullene av målbedrifter. 2020 har periodens høyeste andel bedrifter med negativ verdiskaping.

Endring i verdiskapingen for målbedriftene i næringshageprogrammet

Figuren viser andel målbedrifter med vekst og nedgang i verdiskaping i perioden 2012 til 2020.²⁷

Figur 7.30: Årlig endring i verdiskaping i perioden 2012 til 2020 for målbedriftene.

²⁷ Figuren inkluderer bare målbedrifter som ikke hadde verdiskaping lik 0 i utgangspunktåret.

Uavhengig av hvilke bedriftsårsrull og årlige verdiskapingsendringer det ses på, opplever mer enn halvparten av målbedriftene i næringshagene vekst i verdiskapingen hvert år (andelen varierer fra 51,5 til 60,5 prosent). Det er høyest andel målbedrifter som har en økning i verdiskapingen på inntil 25 prosent alle årene. Hvert år er det en større andel målbedrifter som har mer enn en dobling av verdiskapingen sammenlignet med dem som har en nedgang på 100 prosent eller mer. En rekordhøy andel bedrifter hadde nedgang i verdiskapingen fra 2019 til 2020, og andel bedrifter som opplevde nedgang i verdiskaping nærmet seg andelen bedrifter med vekst i verdiskapingen. Denne utviklingen antas å være påvirket av covid-19.

Tabellen nedenfor viser gruppert endring i verdiskaping for de ulike årene.

Tabell 7.31: Årlig endring i verdiskaping fra 2012 til 2020 for målbedriftene.

Endring i verdiskaping	Andel målbedrifter							
	2012-2013 (n=778)	2013-2014 (n=1000)	2014-2015 (n=1213)	2015-2016 (n=1559)	2016-2017 (n=1820)	2017-2018 (n=2132)	2018-2019 (n=2426)	2019-2020 (n=2593)
Nedgang på 100 % eller mer	5,9 %	9,4 %	6,3 %	8,1 %	8,2 %	7,0 %	7,8 %	10,1 %
Nedgang på mellom 50 og 99,9 %	6,2 %	6,2 %	6,0 %	6,6 %	4,6 %	6,6 %	5,9 %	8,1 %
Nedgang på mellom 25 og 49,9 %	6,7 %	7,2 %	7,3 %	6,4 %	7,2 %	7,2 %	7,2 %	9,9 %
Nedgang på inntil 25 %	20,4 %	19,8 %	21,6 %	18,1 %	21,3 %	20,2 %	21,0 %	20,0 %
Ingen endring	0,4 %	0,3 %	0,2 %	0,3 %	0,6 %	0,2 %	0,5 %	0,4 %
Økning på inntil 25 %	27,8 %	26,7 %	25,6 %	27,5 %	25,8 %	25,8 %	26,1 %	21,1 %
Økning på mellom 25 og 49,9 %	10,4 %	9,7 %	10,1 %	11,2 %	10,7 %	11,0 %	10,2 %	9,4 %
Økning på mellom 50 og 99,9 %	7,8 %	8,8 %	8,7 %	8,9 %	9,2 %	7,6 %	8,7 %	8,3 %
Økning på 100 % eller mer	14,4 %	11,9 %	14,2 %	12,9 %	12,4 %	14,4 %	12,6 %	12,7 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

11. Sysselsettingsvekst i målbedriftene i næringshagene

Sysselsettingsvekst er et sentralt mål på målbedriftenes utvikling, og forventes i stor grad å henge sammen med omsetning og verdiskaping. Indikatoren måles som endring i antall ansatte blant målbedriftene i næringshagene. Tabellen viser totalt antall ansatte i 2013-2021 for målbedriftene, fordelt på avtalestart.

Tabell 7.32: Totalt antall ansatte 2013-2021 i målbedriftene i næringshageprogrammet basert på avtalestart.

Ansatte	Avtalestart						Akkumulert	
	Før 2017	2 017	2 018	2 019	2 020	2 021	Ansatte	n
2013	10649						10 649	966
2014	13464						13 464	1 266
2015	24975						24 975	1 835
2016	30693						30 693	2 406
2017	31237	4 869					36 106	2 769
2018	29780	4 612	4 730				39 122	3 234
2019	32247	4 792	4 565	3 856			45 460	3 634
2020	29856	4 557	4 348	3 905	5 669		48 335	4 699
2021	31929	4 691	4 576	4 114	6 379	5 187	56 876	5 402

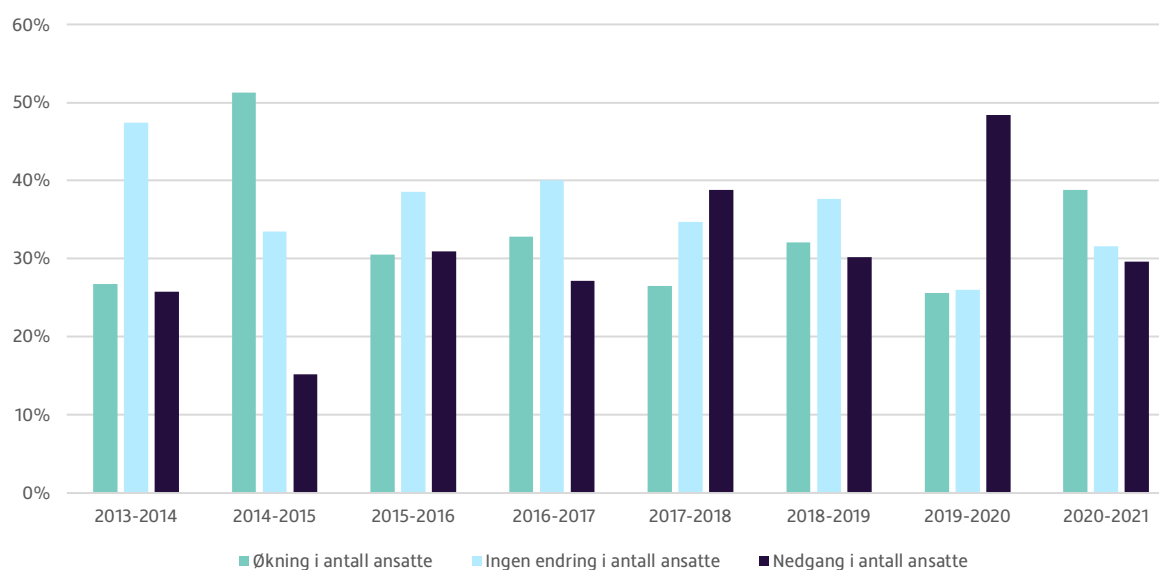
Målbedriftene som har vært aktive i hele eller deler av perioden 2013-2021 hadde 56 876 ansatte i 2021. Fra 2019 til 2020 var det en reduksjon i totalt antall ansatte for alle bedriftskullene, med unntak av 2019-inntakene. Dette antas å ha sammenheng med covid-19. Det er interessant å se at alle kullene har hatt en økning i antall ansatte fra 2020 til 2021, selv om også det siste året har vært preget av covid-19. Gjennomsnittlig antall ansatte i målbedriftene i perioden 2013-2021 har variert mellom 10,3 og 13,6 ansatte. Medianen var tre ansatte i 2013 og 2014, en ansatt i 2020 og 2021, og to ansatte de øvrige årene. Det at medianen er såpass mye lavere enn gjennomsnittet, indikerer at det er noen få målbedrifter som står for en stor andel av samlet antall ansatte.

Endring i antall ansatte for målbedriftene i næringshageprogrammet

Figuren viser andel målbedrifter med vekst, nedgang eller ingen endring i antall ansatte i perioden 2013 til 2021.²⁸

²⁸ Figuren inkluderer bare målbedrifter som ikke hadde antall ansatte lik 0 i utgangspunktåret. I tillegg til økningen som vises i figur 5-11, så har 93 av bedriftene som hadde 0 ansatte i 2020 fått ansatte i 2021.

Figur 7.33: Årlig endring ansatte i perioden 2013 til 2020 for målbedriftene.

Endringen fra 2019 til 2020 skiller seg markant fra de øvrige periodene ved å ha en rekordhøy andel målbedrifter som opplever nedgang i antall ansatte (48,4 prosent). I denne perioden hadde en femtedel av målbedriftene en reduksjon på 100 prosent i antall ansatte, det vil si at de har gått fra å ha ansatte i 2019 til å ikke ha ansatte i 2020. Blant disse 514 selskapene hadde 82,1 prosent en ansatt i 2019. Bedriften med flest ansatte i 2019 hadde 91 ansatte. Denne nedgangen antas å ha sammenheng med covid-19. Selv om også 2021 har vært preget av pandemien, har det skjedd en tydelig positiv endring i antall ansatte fra 2020 til 2021 sammenlignet med perioden 2019 til 2020. Nesten fire av ti bedrifter har hatt en økning, mens tre av ti bedrifter ikke har hatt noen endring.

Tabell 7.34: Årlig endring i antall ansatte fra 2013 til 2021 for målbedriftene.

Endring i antall ansatte	Endring i antall ansatte							
	2013-2014 (n=834)	2014-2015 (n=1077)	2015-2016 (n=1426)	2016-2017 (n=1741)	2017-2018 (n=2017)	2018-2019 (n=2250)	2019-2020 (n=2538)	2020-2021 (n=2630)
Nedgang på 100 %	5,3 %	4,9 %	6,5 %	4,2 %	8,7 %	6,0 %	20,3 %	6,0 %
Nedgang på mellom 50 og 99,9 %	2,2 %	2,2 %	4,4 %	4,3 %	7,2 %	4,3 %	5,8 %	4,6 %
Nedgang på mellom 25 og 49,9 %	4,6 %	2,6 %	5,8 %	6,5 %	8,8 %	6,6 %	8,1 %	5,8 %
Nedgang på inntil 25 %	13,7 %	5,5 %	14,2 %	12,2 %	14,1 %	13,3 %	14,2 %	13,2 %
Ingen endring	47,4 %	33,5 %	38,6 %	40,0 %	34,7 %	37,7 %	26,0 %	31,6 %
Økning på inntil 25 %	14,5 %	9,6 %	13,0 %	17,2 %	13,5 %	14,6 %	12,5 %	17,5 %
Økning på mellom 25 og 49,9 %	5,0 %	10,4 %	8,0 %	8,2 %	5,5 %	7,4 %	5,3 %	8,3 %
Økning på mellom 50 og 99,9 %	3,2 %	10,9 %	4,3 %	3,4 %	3,9 %	4,1 %	3,3 %	5,8 %
Økning på 100 % eller mer	4,1 %	20,4 %	5,2 %	4,0 %	3,6 %	6,0 %	4,5 %	7,2 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

12. Kvinner i ledende stillinger

Andel målbedrifter med kvinner i ledende stillinger i inkubasjonsprogrammet

Tabellen under viser andel aktive målbedrifter (alle bedrifter i fasene preinkubasjon (uavhengig av hvilken fase de går videre til) og inkubatorbedrift) i inkubasjonsprogrammet i 2013-2021 med kvinne(r) i ledende stilling(er) de ulike årene.

Tabell 7.35: Andel aktive målbedrifter i inkubasjonsprogrammet i 2013 til 2021 med kvinne(r) i ledende stilling(er).

Andel kvinner	Avtalestart						Totalt	
	Før 2017	2017	2018	2019	2020	2021	Andel kvinner	n
2013	143 (21,6 %)						143 (21,6 %)	663
2014	185 (21,3 %)						185 (21,3 %)	869
2015	194 (20,9 %)						194 (20,9 %)	927
2016	228 (18,2 %)						228 (18,2 %)	1250
2017	145 (21,0 %)	171 (22,6 %)					316 (21,8 %)	1 447
2018	65 (19,0 %)	122 (24,8 %)	200 (25,9 %)				387 (24,1 %)	1 606
2019	33 (21,7 %)	62 (27,7 %)	114 (26,9 %)	221 (28,0 %)			430 (27,1 %)	1 589
2020	18 (22,0 %)	31 (29,8 %)	48 (27,4 %)	113 (28,2 %)	239 (26,1 %)		449 (26,8 %)	1 678
2021	13 (22,4 %)	23 (32,9 %)	31 (29,2 %)	57 (28,8 %)	151 (27,3 %)	260 (27,4 %)	535 (27,6 %)	1 936

Her defineres kvinnelig ledelse som kvinnelig daglig leder og/eller styreleder og/eller gründer. Tabellen viser at andelen målbedrifter med kvinnelig ledelse var relativt stabil de første årene, før den falt i 2016. Fra 2016 og fram til 2021 har det vært en økning i andel bedrifter med kvinnelig ledelse (9,4 prosentpoeng). I 2021 hadde i overkant en av fire målbedrifter i inkubasjonsprogrammet kvinnelig ledelse, hvilket innebærer at i tre av fire målbedrifter er de tre ledende stillingene besatt av menn. For samtlige år gjelder at det var flest kvinnelige ledere i stillingen som gründer, etterfulgt av daglig leder.

Andel målbedrifter med kvinner i ledende stillinger i næringshageprogrammet

Tabellen viser andel målbedrifter i næringshageprogrammet i 2013-2021 med kvinne(r) i ledende stilling(er) de ulike årene.

Tabell 7.36: Andel målbedrifter i næringshageprogrammet i 2013 til 2021 med kvinne(r) i ledende stilling(er).

Andel kvinner	Avtalestart						Totalt	
	Før 2017	2017	2018	2019	2020	2021	Andel kvinner	n
2013	326 (29,1 %)						326 (29,1 %)	1 122
2014	397 (32,5 %)						397 (32,5 %)	1 222
2015	456 (33,7 %)						456 (33,7 %)	1 354
2016	570 (35,4 %)						570 (35,4 %)	1 610
2017	360 (34,9 %)	166 (30,7 %)					526 (33,4 %)	1 573
2018	275 (35,9 %)	149 (34,8 %)	204 (33,0 %)				625 (34,6 %)	1 806
2019	223 (35,7 %)	102 (34,7 %)	137 (32,90 %)	204 (37,3 %)			666 (35,4 %)	1 883
2020	187 (34,2 %)	77 (35,5 %)	90 (32,3 %)	158 (38,8 %)	359 (40,2 %)		871 (37,2 %)	2 342
2021	165 (35,7 %)	63 (33,0 %)	68 (31,2 %)	113 (38,8 %)	307 (40,4 %)	307 (38,8 %)	999 (37,6 %)	2 654

Også for næringshagene defineres kvinnelig ledelse som kvinnelig daglig leder og/eller styreleder og/eller gründer. Tabellen viser at vel en tredjedel av målbedriftene har kvinnelig ledelse i de ulike årene. Det er verdt å merke seg at for målbedriftene med avtalestart i 2020 har næringshageprogrammet for første gang nådd målet om 40 prosent andel bedrifter med kvinnelig ledelse. Det har fra 2013 til 2021 vært en økning i andel bedrifter med kvinnelige ledelse på 8,5 prosentpoeng. Dette innebærer at i to tredjedeler av målbedriftene innenfor næringshageprogrammet er de tre ledende stillingene besatt av menn. For samtlige år var det færrest kvinnelige ledere i stillingen som styreleder. Andelen målbedrifter med kvinnelig ledelse er høyere for målbedriftene i næringshageprogrammet, enn i inkubasjonsprogrammet.

13. Vurdering av indikatorene

Dette er det niende året Siva rapporterer etter indikatorene som inngår i selskapets mål- og resultatstyringssystem (MRS) tilknyttet programvirksomheten. Systemet har gjennom disse årene blitt utviklet etter hvert som vi har fått mer erfaring med systemet og bruken av de ulike indikatorene. Det ble i 2018 gjort to større endringer i overensstemmelse med Nærings- og fiskeridepartementet: 1) Vedlegget om kundetilfredshetsundersøkelsen utgår fra årsrapporten, og erstattes av at NFD og KMD får tilsendt rapporten i sin helhet 2) Det skilles ikke på årskull i vedleggene som omhandler omsetning, verdiskaping og sysselsetting.

Siva anser gjeldende indikatorer som relevante og gode for å måle aktivitetsnivå og resultater i programmene. Det er vår oppfatning at mål- og resultatstyringssystemet setter overordnede mål og indikatorer for programvirksomheten, som sammen med støttende analyser og evalueringer/forskningsprosjekter, indikerer om Siva bidrar til å realisere vekst og verdiskaping i næringslivet i hele landet. Disse effektmålene kunne blitt mer robuste dersom vi sammenlignet veksten i omsetning, verdiskaping og antall ansatte for bedriftene i program med sammenlignbare bedrifter som ikke er i program (ref SSB-rapporten fra 2018). Slike analyser bør i så fall utvikles over tid og gjennomføres av eksternt miljø. Systemet for datainnsamling og -bearbeiding som benyttes i denne sammenhengen er utviklet slik at det ikke medfører altfor mye arbeid for verken bedriftene eller operatørene. Siva får dermed målt resultater på en effektiv og god måte.

I forbindelse med implementering av reviderte næringshage- og inkubasjonsprogrammer fra 2023 vil vi vurdere om elementer av Sivas MRS for programvirksomheten bør justeres. Dette vil Siva i så fall gå i dialog med eier om.

14. Om undersøkelsen

Kartlegging av overordnet kundetilfredshet med inkubator/næringshage og Sivas programmer gjøres gjennom en spørreundersøkelse sendt ut til:

1. Daglig ledere i målbedriftene i næringshagene: 2719 utsendte spørreskjema; 1149 svar; 42 prosent svarrate
2. Daglig ledere i målbedriftene i inkubatorene: 2536 utsendte spørreskjema; 1199 svar; 47 prosent svarrate
3. Inkubatorledere: 33 utsendte spørreskjema; 31 svar; 94 prosent svarrate
4. Næringshageledere: 38 utsendte spørreskjema; 33 svar; 87 prosent svarrate
5. Daglig ledere i innovasjonsselskap med inkubator: 27 utsendte spørreskjema; 20 svar; 74 prosent svarrate

Antallet målbedrifter og ledere som har svart er høyt og svarratene for årets undersøkelser vurderes å være meget tilfredsstillende. Det er Mimir Analytics som gjennomfører kundetilfredshetsundersøkelsen.

Siva har i flere år gjennomført årlige kundetilfredshetsundersøkelser. Undersøkelsene brukes aktivt til å følge utviklingen på programnivå, og for å gi tilbakemelding til hver enkelt inkubator/næringshage om utvikling over tid og hvordan eget selskap presterer sammenlignet med programgjennomsnittet. Selv om det har blitt gjort mindre endringer på undersøkelsen i løpet av disse årene, ble det besluttet å gjøre et større utviklingsarbeid i 2021 for å se hvordan undersøkelsen kan få enda mer relevans for programoperatørene og Siva. Det ble satt ned to arbeidsgrupper for henholdsvis inkubatorene (ni inkubatorer deltok) og næringshagene (syv næringshager deltok). I begge gruppene deltok i tillegg Mimir Analytics og Siva, og det var i all hovedsak tre forhold arbeidsgruppen hadde fokus på:

- Generell forenkling av spørsmål og reduksjon av antall spørsmål
- Metodikk for mer kontinuerlig utsendelse av spørreskjema gjennom året
- Tilpasse innhold og lengde på skjema etter hvor lenge bedriften har vært i inkubatoren/næringshagen

Arbeidet resulterte i at fra juni 2021 består kundetilfredshetsundersøkelsen av tre ulike skjema:

1. Oppstartskjema: Et kortfattet spørreskjema med fokus på oppstarten i inkubatoren/næringshagen (herunder tilfredshet) som skal sendes ut 2-3 måneder etter avtalestart. Dette gjør at bedrifter som har vært kort tid i program ikke får et like omfattende skjema som de bedriftene som har vært i program i flere år.
2. Underveisskjema: Dette skjemaet vil bli sendt ut et år etter oppstartskjema (og vil deretter sendes ut årlig frem til avtaleslutt). Dette er det skjemaet som ligner mest på tidligere spørreskjema, men også her er det gjort en betydelig forenkling av innhold og reduksjon av spørsmål. For bedriftene med avtalestart før 2021, ble underveisskjema sendt ut i februar.
3. Exit-skjema: Et skjema som oppsummerer bedriftens erfaringer med programoperatøren gjennom hele avtaleperioden. Dette skal sendes ut 2-3 måneder etter avtaleslutt. Dette gjør at

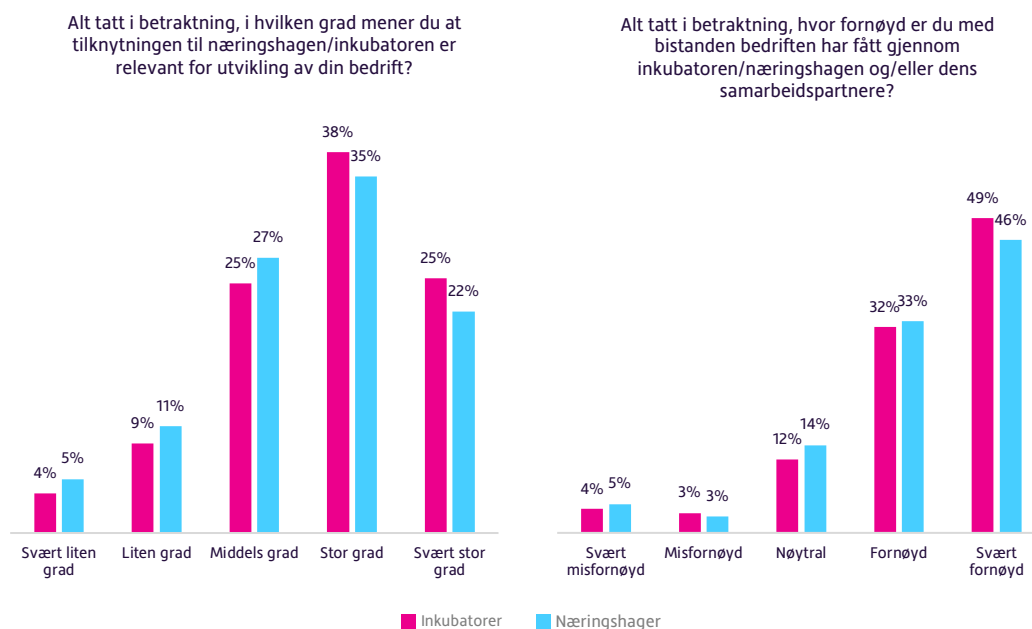
bedrifter som går ut av program ikke må vente i inntil et år før de får spørreskjema, og at vi fanger opp erfaringene deres for hele perioden de har vært bedrift i programmene.

Respondentene i denne undersøkelsen (bedrifter i program) bygger derfor på data innsamlet gjennom disse tre skjemaene.

15. Målbedriftenes kundetilfredshet

Figuren 7.37 under viser at svært mange målbedrifter opplever at inkubator/næringshagemiljøet er relevant for utviklingen av deres bedrift og er fornøyd med bistanden fra sin inkubator/næringshage. En målbedrift kan her fortelle at «*Min ressursperson fra næringshagen har på en enestående måte engasjert seg i meg som leder og min bedrift. Langt ut over det en kan forvente. Vi har utviklet bedriften basert på hans råd og hjelp*».

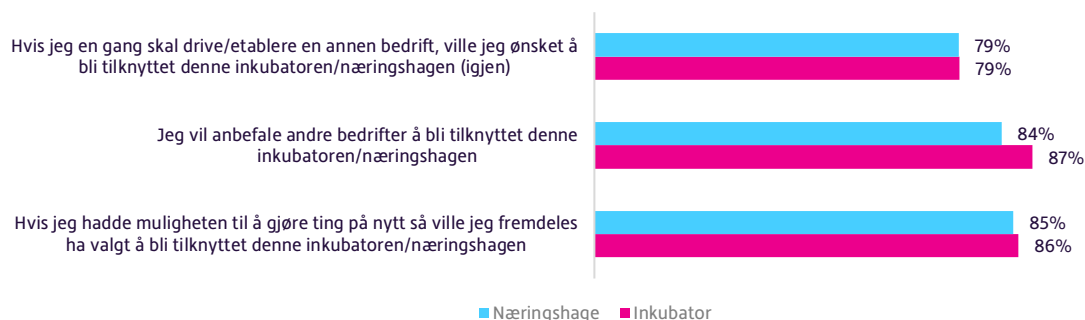
Figur 7.37: Overordnede indikatorer på kundetilfredshet.

Et sentralt element i kartleggingen av kundetilfredshet er i hvilken grad bistand fra inkubator/næringshage tilfører merverdi for målbedriftene (som ikke ville skjedd uten denne bistanden). Dette er også omtalt som addisjonalitet og kartlegges gjennom spørsmålene i figur 7.35 under. Svarene på disse spørsmålene viser at svært mange målbedrifter vil anbefale sin inkubator/næringshage til andre bedrifter, vil bruk samme inkubator/næringshage om de skulle drive/etablere en ny bedrift, og ville valgt samme inkubator/næringshage igjen om man kunne gjort det.

En fornøyd målbedrift kan fortelle at: «*Inkubatoren har vært avgjørende for at vi valgte å etablere bedriften. Uten bidraget fra inkubatoren i idéutviklingsfasen og i selve etableringsfasen av bedriften, hadde vi nok ikke våget å satse på å etablere oss*». I sum er målbedriftenes kundetilfredshet på nivå med fjoråret og synes slik å ha stabilisert seg på et høyt nivå.

Figur 7.38: Overordnede indikator på addisjonalitet.

16. Programoperatørens kundetilfredshet

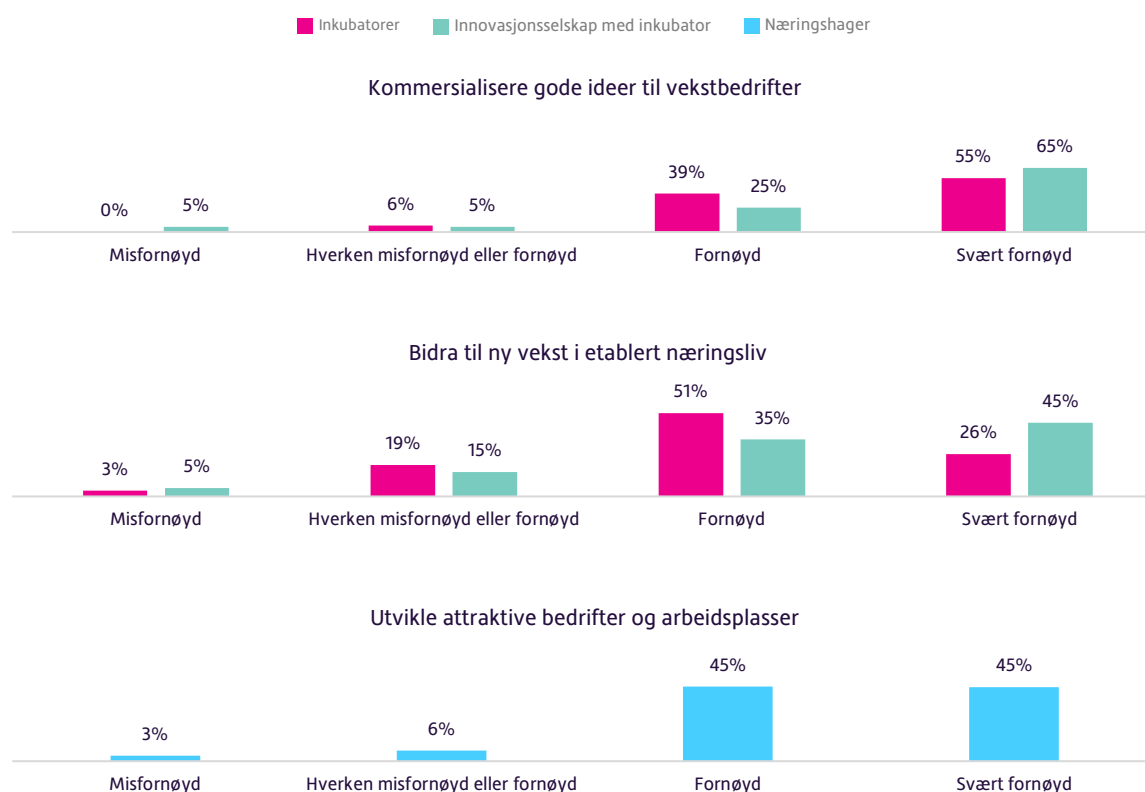
Lederne vurderer det slik at Sivas programaktivitet er helt avgjørende for drift av inkubatorer/næringshager rundt omkring i Norge. Som figur 7.36 under viser er lederne for næringshagene svært fornøyd med hvordan Sivas nasjonale næringshageprogram gjør deres næringshage i stand til å utvikle attraktive bedrifter og arbeidsplasser utenfor de større byene i Norge.

En næringshageleder utdyper sitt svar slik: «*Utan deltaking i Siva sitt næringshageprogram hadde me naturleg nok stått utan tilgang på mykje kompetanse og tilbod ein får gjennom programmet. Tilskotet frå Siva ha gitt oss moglegheit til også å utvikla eit svært god tilbod og gitt oss høve til å levera gode tenester tett på bedriftene våre, og næringsshagen vår med alle våre bedrifter, ville ikkje vore der me er i dag, utan*».

Videre er det slik at inkubatorlederne og ledere av innovasjonsselskap (med inkubator) er fornøyd/svært fornøyd med hvordan Sivas nasjonale inkubasjonsprogram gjør inkubatoren i stand til å kommersialisere gode ideer til vekstbedrifter samt skape ny vekst i etablerte virksomheter.

En inkubatorleder forklarer: «*Sivas viktigste bidrag er kompetanse, det nasjonale nettverket og finansieringen som følger med inkubatorstatusen. I dette ligger både styringssignalene som gis gjennom utformingen av inkubatorprogrammet og den løpende oppfølgingen av inkubatoren, herunder styringsdialogen*». En fornøyd leder av innovasjonsselskap (med inkubator) utdyper sin tilfredshet med Siva slik: «*Tilskuddet (og langsiktigheten) gjør det mulig å bygge opp og beholde kompetente forretningsutviklere, og er avgjørende for å levere inkubatortjenester med høy kvalitet. Å være en del av Siva-strukturen gir et kvalitetsstempel og en legitimitet til å ta en rolle som drivkraft for vekst og utvikling regionalt. Nasjonal benchmarking og erfaringsdeling i den nasjonale Siva-strukturen gjør at selskapene har fokus på kvalitet og forbedring*».

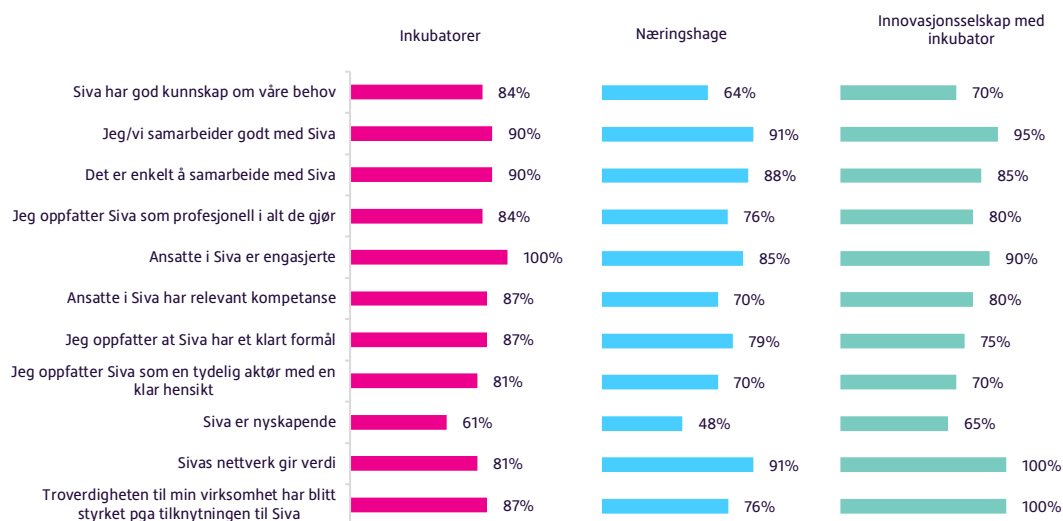
Figur 7.39: Tilfredshet med hvordan Sivas nasjonale program bidrar til inkubatorenes/næringshagenes hovedformål.

Lederne vurderer det slik at Sivas programaktivitet er helt avgjørende for drift av inkubatorer/næringshager rundt omkring i Norge. Nær sagt alle inkubatorer (97 %) og en svært høy andel av næringshagene (91 %) ville enten ikke vært i drift eller hatt mindre bredde i tilbudet og begrenset omfang uten Sivas nasjonale program ifølge inkubator/næringshagelederne. En inkubatorleder sier det slik: «Som liten inkubator ville vi uten Siva hatt en kjempejobb for å vinne legitimitet og opprettholde kvalitet på vårt tilbud».

Lederne ble bedt om å ta stilling til påstander om Siva. Figur 7.38 viser at Siva jevnt over får gode skussmål fra lederne av inkubatorer, næringshager og innovasjonsselskap (med inkubator). Lederne synes spesielt at samarbeidet med Siva er godt, at Sivas nettverk tilfører verdi og at ansatte i Siva er engasjerte. I sum rapporterer lederne høy kundetilfredshet med Sivas nasjonale programmer og med Siva som virkemiddelaktør. Lederenes kundetilfredshet synes å ha stabilisert seg på et høyt nivå.

Figur 7.40: Påstander om Siva (andel enig/svært enig).

17. Forprosjekter og ekstrasatsinger

Forprosjekter program 2021

Siva mottok i september 2021 en henvendelse fra Møre og Romsdal fylkeskommune om igangsetting av et forprosjekt innenfor vår programvirksomhet. Opptak i programvirksomheten skjer normalt gjennom nasjonale utlysninger, eller ved at den enkelte fylkeskommune gir Siva oppdrag om å vurdere enkeltaktørers potensial for oppstart av forprosjekt. I dette tilfellet ønsket Møre og Romsdal fylkeskommune i forkant å gjennomføre en åpen regional utlysning for et mulig forprosjekt.. Vi var positive til dette og hadde god dialog med fylkeskommunen rundt prosessen. Utlysningen resulterte i at det ble gjennomført et forprosjekt innenfor næringshageprogrammet fra oktober til desember, med utgangspunkt i utviklingsselskapet Nordveggen AS. Resultatet ble en positiv anbefaling fra Siva om opptak. Fylkeskommunen støttet anbefalingen, og selskapet ble i 2022 operatør i næringshageprogrammet med utgangspunkt i Rauma og Vestnes kommuner.

Videreføring ekstrasatsing næringshager

Foreningen Næringshagene i Norge har gjennom avtale med Siva hatt ansvaret for å følge opp ekstrasatsingene. Formålet er å styrke næringshagenes aktiviteter ved å utvikle ny arbeidsmetodikk, relevante verktøy, samt moderne samarbeidsformer for å arbeide mer effektivt og oppnå bedre resultater i næringshageprogrammet. Ekstrasatsingen i 2021 har inkludert fire prosjekter. Involverte næringshager har mottatt oppfølgingsmidler for å videreutvikle og dele verktøyene digitalt, holde workshops, og være rådgivere for andre næringshager som ønsker å ta disse i bruk. Status for de fire prosjektenes beskrives kort nedenfor.

Verktøy og metodikk for etablereropplæring (Gründerakademiet)

Innovasjonsselskapet Orinor har prosjektledelsen og oppfølgingsansvaret for Gründerakademiet. Dette er i utgangspunktet et verktøy for etablereropplæring, bestående av fysiske samlinger og læringsplattform.

Koronapandemien medførte imidlertid at nesten alle kurs vinteren 20/21 ble gjennomført uten fysiske samlinger, og Orinor gjennomførte flere digitale sertifiseringskurs. Det er utarbeidet nye veiledere for kursarrangør og -deltakere, og materialet som benyttes er videreutviklet og lagt lett tilgjengelig på Teams. Det ble i 2021 gjennomført 31 etablererkurs. Til sammen har 115 personer i Siva-strukturen deltatt på sertifiseringskurs, og 370 personer har registrert seg som brukere (kursdeltakere og kursarrangører) på GAKA.no. Prosjektet videreføres ut 2022.

Verktøy og metodikk for bedriftsutvikling (Vekstpakken)

Rogaland Ressurssenter har gjennom Vekstpakken videreutviklet VekstSpor-verktøyet. På grunn av pandemien ble det tidlig i 2021 besluttet å legge om fra fysiske til heldigitale VekstSpor-kurs, og det ble i løpet av året gjennomført i to omganger, med til sammen 30 deltakere. VekstSpor er blant annet utvidet med en ny tavle innen «grønn vekst og bærekraft». Denne har blitt testet og videreutviklet gjennom de digitale kursene. Prosjektet jobber nå sammen med Siva for å tilgjengeliggjøre VekstSpor-verktøyet til de som har fullført kurs på Vekstsporet. Prosjektet videreføres ut 2022.

Metodikk for mobilisering og utvikling av underleverandører rettet mot havbruk (Leverandørutviklingsprosjekt Midt-Troms)

Gjennom Leverandørutvikling Havbruk Nord har Halti Næringshage og Næringshagen Midt-Troms hatt ansvar for å jobbe med metodikk for leverandørutvikling. De har også avholdt kurs og møter med andre næringshager som søker kunnskap og samarbeid på området. På grunn av covid-19 har det vært utfordrende å avholde fysiske møter, og prosjektet har gjennomført digitale samlinger. Disse har vist seg mindre attraktive å delta på, og de faglige diskusjonene har i større grad uteblitt. Aktiviteten har vært lavere enn planlagt, men det som har vært gjennomført har vært nyttig og målrettet. Nær 90 leverandører fra Troms og Finnmark og nordre Nordland deltar i nettverket. Ti sentrale havbruksselskaper i nord er partnere, sammen med en rekke kunnskaps- og FoU-miljøer. Det jobbes aktivt for å involvere Nordland ytterligere i prosjektet. Tilgjengeliggjøring av «Leverandørutviklingsmetodikken» i form av maler og verktøy gjøres i samarbeid med Siva. Prosjektet videreføres ut 2022.

Maler for administrasjon og metodikk for nettverksbygging og kompetanseheving (InnoMidt)

Maler, verktøy og arbeidsmetodikk i dette prosjektet har blitt gjort tilgjengelig for programoperatørene på en egen webside. På grunn av covid-19 og endring av ressurspersoner i prosjektet, har det i 2021 ikke skjedd vesentlig videreutvikling utover oppdatering av nettsider, samt synliggjøring av InnoMidts kompetanse til daglig ledere i næringshagenettverket. Etter en kartlegging gjennom Foreningen Næringshagene i Norge ble det bestemt å avslutte prosjektet ved årsskiftet 2021/2022.

Det er godt driv i tre av de fire gjenværende prosjektene i ekstrasatsingen innenfor næringshageprogrammet. Siva deltar i styringsgruppen, sammen med representanter fra Foreningen Næringshagene i Norge. De bidrar til å gjøre verktøyene og arbeidsmetodikken kjent for alle næringshagene i landet, mobilisere dem til å ta dem i bruk, samt videreutvikle verktøyene basert på behov hos programoperatørene.

Nasjonalparken Næringshage fikk i 2019 innvilget prosjektet «Videreføring av Kompetanseforum 2.0». Det ble i 2021 utvidet til et samarbeidsprosjekt, gjennom å koble på flere næringshager fra hele landet. Målet er å skape en bredere forankring og bruk av kompetanseforum. Resultatet skal være en manual og en digital verktøykasse som skal hjelpe andre næringshager med å arbeide med kompetanse for lokalt eller regionalt næringsliv. Manualen skal gi en steg-for-steg-beskrivelse av igangsetting og gjennomføring av kompetanseforum. Prosjektet videreføres ut 2022.

Søkbare midler for økt effekt i programmene

Sivas mål med de søkbare midlene er å stimulere til sterkere nasjonal innovasjonsinfrastruktur og bedre resultater innenfor programmene. Det ble utlyst midler i 2018 og 2019 innenfor begge programmer, med tre innretninger: 1) Betydelig utvidelse av geografisk nedslagsfelt 2) Utvidelse av aktiviteten med en betydelig bransjesatsing 3) Nasjonale konsortium med spisskompetanse på internasjonalt nivå innenfor en spesifikk bransje. I de to utlysningene ble totalt 16 av 68 søknader innvilget (noen miljø søkte begge årene). Prosjektene involverer 22 programoperatører, og har varighet ut 2022. Siva har satt av totalt 59,6 millioner kroner for hele perioden, og finansieringen skjer ved bruk av oppsparte programmidler. De innvilgede prosjektene har god geografisk spredning og fordeling mellom operatører fra begge programmer. Operatørene kom fra laveste til øverste nivå i de differensierte tilskuddsmodellene. Tabellen gir en oversikt over pågående prosjekter (for en mer detaljert oversikt; se tabell 5.4 i årsrapporten fra 2019).

Tabell 7.41: Pågående prosjekter innenfor søkbare midler.

Type prosjekt	Inkubatorer/Næringshager
Bransjemessig utvidelse	Atheno, Kunnskapsparken Helgeland, Lister Nyskaping, Sør-Hedmark Næringshage, VIS
Geografisk utvidelse	Hallingdal Næringshage, Halti Næringshage, Industriutvikling Vest, Kunnskapsparken Bodø, KUPA, Midt-Troms Næringshage, Næringshagen på Voss og Næringshagen i Hardanger, Nordkappregionen Næringshage, Kunnskapsparken Vestland (i samarbeid med næringshagene i Nordfjord og Sognefjorden Næringshage), Telemark Næringshage
Nasjonalt konsortium	Aleap (i samarbeid med Norinnova, OCCI, Validé og VIS)

Mimir Analytics gjennomførte i 2021 en evaluering av søkbare midler. Denne bygger på gruppeintervju med representanter for 13 programoperatører, som alle har fått tildelt søkbare midler, samt en spørreundersøkelse blant alle inkubator-/næringshageledere. Forskerne anser at søkbare midler på et overordnet nivå utgjør en innovasjon på programsiden. De mener nyvinningen har vært viktig, og at den har gitt resultater som har forsterket effekten av Siva-strukturen og næringshage- og inkubasjonsprogrammene. Som en konsekvens har innovasjonsselskapene utvidet eksisterende programtilbud til å dekke nye bransjer/regioner og gitt opphav til nye nasjonale konsortium. Uten søkbare midler ville ikke utvidelsen skjedd, eller den ville hatt et langt mindre omfang. Nyvinningen anses derfor å ha høy addisjonalitet, spesielt knyttet til input-/innsatsaddisjonalitet og atferdsaddisjonalitet. Ordningen har bidratt til endring i hvordan mange innovasjonsselskap tenker rundt samarbeid (geografisk/bransjemessig utvidelse og nasjonale konsortium), og hvilken rolle de ønsker å ta i sin region.

Forskerne anbefaler at Siva viderefører ordningen i de reviderte programmene, og at den ikke knyttes opp til Sivas differensieringsmodell. Deres anbefaling er at det bør stilles langsiktige nasjonale midler til disposisjon for en videreføring av en ordning som søkbare midler. De anbefaler videre at dette er midler som bør forvaltes av Siva, ut ifra nasjonale hensyn og ut ifra dyp kjennskap til den nasjonale strukturen av innovasjonsselskap. Dette begrunnes med viktigheten av at knappe offentlige midler prioriteres til de regioner, bransjer og typer av nasjonale konsortium hvor midlene har høyest forventet samfunnsøkonomisk avkastning.

God tilgang til Norsk katapult

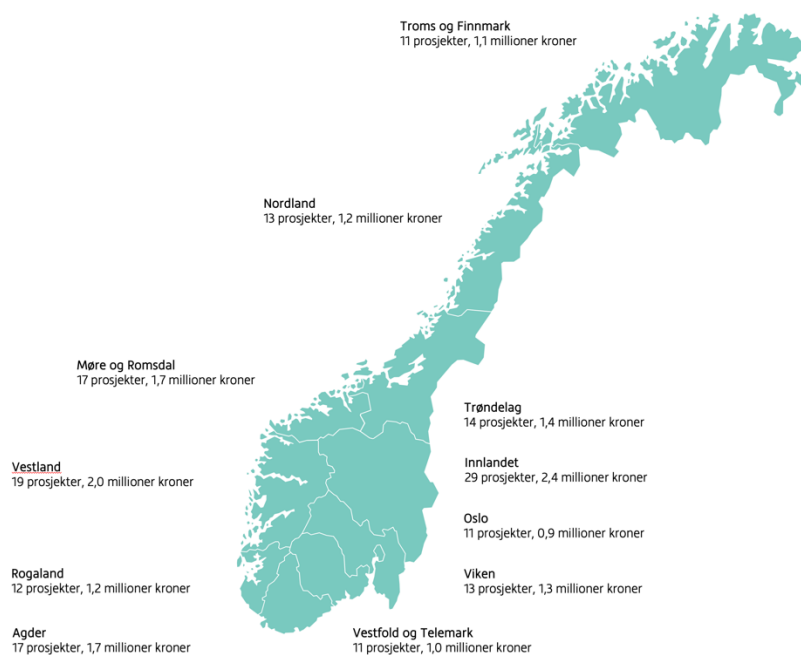
Prosjektet ble etablert for næringshagene i 2018, og tilsvarende for inkubatorene i 2019. Målet med prosjektene er å øke programoperatørenes kunnskap om katapult-ordningen og katapult-sentrene, stimulere bedriftene (og programoperatørene) til å bruke teknologi- og industrikompetansen, og

testfasilitetene i katapult-sentrene. Begge prosjektene hadde opprinnelig varighet til 1. april 2021, men er nå forlenget som ett felles mobiliseringsprosjekt ut 2022. Finansiering skjer ved bruk av tidligere overførte og akkumulerte bevilgninger fra NFD og KMD. Midlenes disponering følger den innmeldingen som allerede er gjort til ESA for programmene.

Det er et mål at prosjektene i størst mulig grad utnytter erfaringer, kompetanse og nettverk fra begge programmene. Det ble derfor etablert et felles ekspertteam for de to prosjektene, som er videreført i fellesprosjektet. Ekspertteamet består av syv personer fra seks næringshager og inkubatorer, og utgjør en nasjonal ressurs for de øvrige programoperatørene. En viktig oppgave for dem er å klargjøre mulige katapult-prosjekter før de oversendes, i samarbeid med bedrift, programoperatør og katapult-senter. Arbeidet krever inngående kjennskap til inkubatorene og næringshagene og deres funksjon, katapult-sentrenes tilbud og funksjon, samt evne til å vurdere bedriftenes kompetanse, teknologi og kapasitet. Det er ekspertteamet som behandler søknader til Siva-fondet (artikkel 28 som mål-/inkubatorbedrifter kan få i støtte for å gjennomføre et katapult-prosjekt). Teamet bidrar også med kompetanseheving av programoperatørene gjennom årlige møter hvor de orienterer om muligheter for bedriftene i programmene.. Ekspertteamet kan brukes kostnadsfritt av næringshager og inkubatorer på mobiliseringsarrangement i regi av programoperatørene.

Selv om God tilgang til katapult-sentrene er et fylkesoverskridende prosjekt, setter det tydelige regionale avtrykk. Figuren nedenfor viser antall innvilgede prosjekter og totalt innvilget støtte fra Siva-fondet per fylke.

Figur 7.42: Regional effekt av mobiliseringsprosjektet.

Prosjektet har høy aktivitet og god utbredelse blant bedriftene i begge program. 29 av 39 næringshager (74 prosent) har målbedrifter som har sendt inn potensielle katapult-prosjekter til ekspertteamet. Tilsvarende har 29 av 33 inkubatorer (88 prosent) bedrifter som har sendt inn potensielle katapult-prosjekter. Ekspertteamet har vurdert totalt 278 potensielle katapult-prosjekter, hvorav 167 så langt har fått innvilget støtte. Siva-fondet er på totalt 23,7 millioner kroner, og 15,8 millioner kroner er disponert.

Mimir Analytics gjennomførte i 2021 en evaluering av dette prosjektet. Forskerne konkluderer med at det er i tråd med industrimeldingen («Industrien – grønnere, smartere og mer nyskapende»). Katapult-sentrene har nasjonal teknologisk spisskompetanse, ofte med opphav i unike industrielle miljø. Slik kompetanse er svært vanskelig, om ikke umulig, å kopiere i alle regioner. Ambisjonen bør heller være å gi aktuelle bedrifter i alle norske regioner tilgang til et katapult-senter med nasjonal spisskompetanse innen et teknologifelt. Her understreker både ekspertteamet og informanter fra katapult-sentrene at geografi og bedriftenes lokalisering er irrelevant. Informantene understreker at det viktigste er å koble aktuelle bedrifter opp mot katapult-sentrene. Hvor denne spisskompetansen er lokalisert, er også mindre viktig. Analysene viser at mange målbedrifter i inkubator/næringshage ikke ville hatt tilgang til katapult-sentrenes teknologikompetanse uten Sivas nasjonale mobilisering gjennom ekspertteamet. Forskerne mener dette illustrerer viktigheten av slike fylkesoverskridende tiltak; de gjør simpelthen inkubatorene/næringshagene mer relevante for næringslivet i sin region.

18. Covid-19

Siva gikk tidlig i dialog med NFD og KMD for å se på hvordan næringshagene og inkubatorene kunne bidra i den ekstraordinære situasjonen. Etter avklaring med departementene gjorde Siva endringer slik at det innenfor programmene ble mulig å yte innovasjonsstøttetjenester uten å kreve egenandel fra bedriftene. I praksis medførte dette at Siva allerede i mars 2020 gikk bort fra kravet om egenandel når det gjelder ordinært programtilskudd og tilskudd basert på søkbare midler. Tiltaket skulle hjelpe bedriftene som ble rammet av covid-19, og det ble presisert at bedrifter som ikke ble berørt, skulle betale egenandel på vanlig måte. Dette tiltaket ble videreført i 2021 (og i 2022).

Høsten 2020 ble Sivas nasjonale næringshage- og inkubasjonsprogram forsterket med 40 millioner kroner som en del av en nasjonal krisepakke knyttet til korona-epidemien. Midlene ble bevilget til fylkeskommunene som så ga Siva oppdrag knyttet til disse midlene. Faktisk utbetaling av tilskudd til operatørene skjedde ikke før i desember 2020, slik at en stor del av disse midlene har blitt brukt i 2021. Siva gjennomførte en spørreundersøkelse blant alle programoperatørene for å avdekke behov for covid-midler. Resultatene fra denne undersøkelsen ble sendt fylkeskommunene. Oppdragsbrev fra KMD til fylkeskommunene ble sendt i mars, mens Siva mottok oppdragsbrev og tilskudd fra fylkeskommunene i perioden mars-juni. Dette innebærer at denne krisepakken for noen programoperatører ble utbetalt nesten et halvår etter at nyheten om krisepakka kom.

I tidligere omtalt kundetilfredshetsundersøkelse ([se dypdykk](#)) oppgir 79 prosent av næringshagelederne at tiltaket om å kunne fravike krav til fakturert egenandel har vært viktig/svært viktig for næringshagens evne til å utvikle/oppretholde attraktive bedrifter og arbeidsplasser utenfor de større byene i Norge under covid-19. Det store flertallet av inkubatorlederne mener at dette tiltaket i regi av Siva har vært viktig/svært viktig for inkubatorens evne til å «bidra til etablering av nye bedrifter» (68 prosent), «kommersialisere gode ideer til vekstebedrifter» (84 prosent), «bidra til ny vekst i etablerte virksomheter» (74 prosent), og «bidra til at bedrifter overlever» (94 prosent). Disse vurderingene støttes langt på vei av lederne for innovasjonsselskap med inkubator.

Siva har siden mai 2020 fulgt med på hvor stor andel av bedriftene i programmene som er rammet av covid-19 i så stor grad at de har behov for redusert eller bortfall av fakturert egenandel. Næringshage- og inkubatorlederne blir bedt om å angi i AVI hvorvidt bedriften har behov for redusert fakturert egenandel eller bortfall av fakturert egenandel som følge av covid-19. I perioden mai til desember 2020 varierte denne andelen mellom 61 og 75 prosent for bedriftene innenfor inkubasjonsprogrammet. Ved årsslutt 2021 var andelen 55 prosent. Dette tyder på at færre bedrifter i inkubasjonsprogrammet er rammet av covid-19 i 2021, men det er fremdeles mer enn halvparten av bedriftene som har behov for redusert eller bortfall av fakturert egenandel. For målbedriftene i næringshagene varierte andelen målbedrifter med behov for redusert eller bortfall av fakturert egenandel fra 55 til 65 prosent i perioden mai til desember 2020. Ved

årsslutt 2021 var andelen 58 prosent. Dette betyr at andelen bedrifter rammet av covid-19 har gått noe ned også i næringshagene, men mindre enn i inkubasjonsprogrammet. Nesten seks av ti målbedrifter i næringshagene var rammet av covid-19 ved årsslutt 2021.

Kundetilfredshetsundersøkelsen viser at 92 prosent av målbedriftene i næringshagene og 91 prosent av målbedriftene i inkubatorene rapporterer å ha blitt påvirket av covid-19.²⁹ Inkubatorene og næringshagene har lyktes å bistå flere av disse målbedriftene. For eksempel er 36 prosent av målbedriftene i næringshagene, og 42 prosent av målbedriftene i inkubatorene, enig/helt enig i påstanden «Næringshagen/inkubatoren har bidratt til at bedriften har håndtert covid-19 krisen bedre». En tilsvarende andel er videre enig/helt enig påstander om at inkubator/næringshage har bidratt til at målbedriftene har «sett nye forretningsmuligheter i covid-19 krisen», «har omstilt seg i lys av covid-19 krisen», «har fått bedre sjanse til å nå sine mål gjennom covid-19 krisen», og «har fått bedre sjanse til å overleve gjennom covid-19 krisen». Et mindre antall målbedrifter rapporterer imidlertid om at inkubator/næringshage ikke har motvirket de negative effektene av covid-19 krisen. Dette er nok et uttrykk for at covid-19 krisen har hatt dramatiske effekter på deler av norsk næringsliv, samtidig som det også viser at det er mulig å motvirke (noen av) de negative implikasjonene krisen har hatt gjennom bidrag fra inkubatorer og næringshager.

²⁹ Vurdert av bedrifter som har såkalt «underveis» status og som er i løp hos en inkubator/næringshage.

Vedlegg 2

Dypdykk Norsk katapult

Her gis en beskrivelse av de fem katapult-sentrene, type støtte og hvor mye som er tildelt fra Norsk katapult til eksisterende katapult-sentre og til Grønn plattform-prosjekter i 2021. Her beskrives de seks indikatorene, og hvilke resultater de viser for 2021.

1. Fem katapult-sentre

Hvert katapult-senter består av et konsortium med en fasilitator (senterets juridiske enhet) og flere kjernepartnere som er internasjonalt ledende industrielle bedrifter og institutter. Kjernepartnerne forplikter seg til å åpne opp tilgangen til kompetanse, teknologi og testfasiliteter som tidligere ofte var forbeholdt den enkelte bedrift. Dette tilgjengeliggjøres nå i et nettverk av flerbruksentre, til nytte for bedrifter over hele landet.

Gjennom nye investeringer lukker katapult-sentrene teknologiske gap og det utvikles mer komplette testløsninger, ofte i samarbeid med kjernepartnerne. Flere av katapult-sentrene har målrettet sine satsinger innenfor grønne verdikjeder. Denne satsingen er en god start for å bidra til at Norge evner å bygge en nasjonal test- og innovasjonsinfrastruktur som underbygger helhetlige verdikjeder. Det er Sivas vurdering at katapult-sentrene bidrar til økt nasjonal konkurransekraft gjennom denne strukturen.

Tabell 8.3: Oversikt over utnevnte katapult-sentre ved utgangen av 2021.

Navn	Tematisk innretning	Beskrivelse	Kjernepartnere
Manufacturing Technology katapult-senter	<ul style="list-style-type: none"> - Additiv tilvirkning og sammenføring - Automatisert sprøytstøping og fibervikling - Metallforming og -bearbeiding - Digital Manufacturing - Digital Design Lab - Lean Lab 4.0 - Læringsfabrikken - Automatisert fleksibel montasje 	<p>Gjennom Manufacturing Technology katapult-senter kan bedrifter få hjelp til å videreutvikle, simulere og teste produksjonslinjen før de etablerer fullskalaproduksjon i egne lokaler.</p> <p>Manufacturing Technology katapult-senter skal utvikle og demonstrere innovative produksjonsprosesser og muliggjørende teknologier i minifabriker i samarbeid med industri, forsknings- og utdanningsinstitusjoner. For læringsfabrikken, som er en tjeneste hvor katapult-senteret bidrar til utdanning av fremtidens fagarbeidere, er Innlandet fylkeskommune en finansiell bidragsyter.</p> <p>Senteret kan bidra i alle faser av et utviklingsløp, tidlig for å sikre produserbarhet for produktdesign og senere med å teste ut aktuelle produksjonsprosesser.</p>	<p>Manufacturing Technology katapult-senter AS opererer katapult-senteret på vegne av NCE Raufoss.</p> <p>Senterets kjernepartnere inkluderer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nammo - Benteler - Hexagon Ragasco - Raufoss Technology - Kongsberg Automotive - Isiflo - SINTEF Manufacturing - Nordic Additive Manufacturing

Future Materials katapult-senter	<ul style="list-style-type: none"> - Materialteknologi - Pilottesting - Sirkulærøkonomi - Industrialisering - Additive Manufacturing 	<p>Hos Future Materials katapult-senter kan bedrifter utvikle, teste, måle og karakterisere sine produkter og materialer i lab-skala eller i fullskala pilottesting i et industrielt miljø.</p> <p>Katapult-senterets kjernekompetanse er materialer. Sammen med kunden finner katapult-senteret løsninger for kundens produkt, om det er metall, kompositt, polymerer eller annet.</p> <p>Future Materials katapult-senter har et særlig fokus på bærekraftig materialvalg og design for gjenbruk og resirkulering, Senteret har også et spesielt ansvar for test og pilotering av batteriteknologi.</p>	<p>Future Materials AS opererer katapult-senteret på vegne av:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elkem - ReSiTec - Norner - Mechatronics Innovation Lab (MIL) - Universitet i Agder (UiA) - Arendals Fossekompani
Sustainable Energy katapult-senter	<p>Produksjon, lagring, distribusjon og styring av grønne energiløsninger</p>	<p>Sustainable Energy katapult-senter har utstyr, fasiliteter og kompetanse på maritime og desentraliserte energisystemer.</p> <p>Bedriftene får mulighet til å utvikle produkter og systemer som tilfredsstiller kravene til omstilling og bærekraftig energi.</p> <p>Sustainable Energy tilbyr testfasiliteter i operative anlegg på land, på skip og i havrommet.</p>	<p>Sustainable Energy AS opererer katapult-senteret i samarbeid med:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Unitech Offshore AS - The Switch Marine Drives Norway AS - Fagne AS - Prototech AS - Future Energy Solutions AS - Alltec Services AS - Westcon Power and Automation AS - Sintef Ocean AS - Vestlandets Innovasjonsselskap (VIS) - NCE Maritime CleanTech - Norwegian Marine & Energy Complex (NMEC) - NORCE - Deep Ocean - Energy Innovation - March Invest - Matre Maskin
Ocean Innovation katapult-senter	<p>Konseptutvikling, design, bygging og testing av fysiske og virtuelle prototyper for havnæringene, sjømat og undervannsteknologi</p>	<p>Ocean Innovation katapult-senter tilbyr kompetanse, nettverk, prototype- og testfasiliteter for bedrifter i havnæringene.</p> <p>Ocean Innovation katapult-senter investert i utstyr knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prototyping - 3D printing i plast, kompositt og metall - Resirkuleringsanlegg (RAS) for Havbruk - Lab-skala anlegg for fórforsøk, vannkvalitetsforsøk m.m. - Digital infrastruktur for deling og kvalitetssikring av havbruksdata 	<p>Ocean Innovation AS opererer katapult-senteret på vegne av:</p> <ul style="list-style-type: none"> - GCE Ocean Technology - Vestlandets Innovasjonsselskap (VIS) - NCE Seafood Innovation - Clara - Prototech-Additech AS - DNV - Marineholmen - Raslab AS - Bremnes Seashore
Digicat katapult-senter	<ul style="list-style-type: none"> - Virtuell prototyping - Utvikling av digitale tvillinger 	<p>Hos Digicat katapult-senter kan bedrifter teste ideer, konsepter og produkter i en virtuell og digital verden. Raskere, mer effektivt og med mindre</p>	<p>ÅKP AS opererer katapult-senteret på vegne av:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ÅKP Blue Innovation Arena

	<p>- Fjernstyrte operasjoner</p>	<p>risiko enn i den fysiske verdenen. Feil og misforståelser kan avdekkes så tidlig i prosessen at endringer kan foretas med minimale konsekvenser for leveringstid og kostnader.</p> <p>En viktig byggekloss i denne sammenheng er digitale tvillinger, der Digicat hjelper bedriftene med å skape disse; fra modellering, datainnsamling og analyse til at de tilbyr digitale tvillinger av ulike byer og regioner som kan brukes av næringslivet til å utvikle og teste nye konsepter og tjenester.</p> <p>Tjenestetilbudet spenner fra ideutvikling og tidlig design, til testing og trening som involverer bruk av reelle data.</p>	<p>- OSC</p> <p>- Inmarsat</p> <p>- Kongsberg</p> <p>- Ulstein</p> <p>- Gagn IOT</p> <p>- Sintef Ålesund</p> <p>- Sintef Narvik</p> <p>- NTNU</p> <p>- Smart Construction Cluster</p>
--	----------------------------------	--	---

I vurdering av nye kontrakter for katapult-sentrene Ocean Innovation, Digicat og Sustainable Energy, gjennomførte Siva en evaluering av utvikling og måloppnåelse. Alle tre ble vurdert som velfungerende og godt kvalifiserte for ny kontraktperiode, og har inngått nye avtaler for perioden 2022-2024.

2. Tre typer støtte

Katapult-sentrene kan søke om støtte på tre områder:

- *Investeringsstøtte til utstyr.* Støtten skal brukes til anskaffelse av nytt utstyr og/eller oppgradering av eksisterende utstyr samt nødvendige tilpasninger i tilknytning til dette
- *Utviklingsstøtte til kompetanse- og tjenesteutvikling.* Støtten skal brukes til prosjekter og aktiviteter i utvikling av senterets tjenestetilbud
- *Etableringsstøtte.* Støtten skal bidra til oppbygging av bærekraftig driftsmodell i sentrene. Støtten skal brukes til utvikling av operasjonelle rutiner og prosedyrer, gjennomføring av informasjons- og mobiliseringsarbeid, utvikling av partnerskap og nettverk nasjonalt og internasjonalt

Investeringsstøtte til utstyr er søkt i forbindelse med planlagte utlysninger. Søker er den juridiske enheten som utvikler og drifter et katapult-senter. Utviklingsstøtte til kompetanse- og tjenesteutvikling kan beløpe seg på inntil seks millioner kroner, og gis over en periode på tre år med mulighet for utvidelse og forlengelse. Etableringsstøtte er gitt for inntil tre år, og kan beløpe seg til inntil to millioner kroner per år.

Støtten forutsetter at støttmottaker tilfredsstillere kravene i til enhver tid gjeldende regelverk for statsstøtte. Denne tildeles under rammene for offentlig støtte til eksperimentell utvikling, som omfattes av det alminnelige gruppeunntaket (GBER) i statsstøtteregelverket.

Investeringsstøtte er gitt i henhold til artikkel 27 i regelverket:

- Støttesats for investeringsstøtte skal ikke overstige 50 prosent av de totale støtteberettigede kostnadene
- Akkumulert støtte kan ikke overstige 7,5 millioner euro over en tidshorisont på ti år
- Det skal være åpen tilgang til fasilitetene, og bruken skal reflektere kostnadene

Utviklingsstøtten er gitt som støtte til FoU i henhold til artikkel 25 i regelverket:

- Støttesats vil være 25-45 prosent avhengig av prosjektenes formål, bedriftsstørrelse, m.m.

Etableringsstøtte er gitt som støtte til FoU i henhold til artikkel 27 i regelverket:

- Støttesats vil være maksimalt 50 prosent av støtteberettigede kostnader

Katapult-sentre som er tatt opp under ordningen kan ved utlysninger søke om ytterligere investeringsmidler til lokaler og investeringsstøtte til utstyr. Dette er begrunnet med at det er kostnadskrevende og tar tid å bygge opp og videreutvikle et velfungerende katapult-senter.

Tabell 8.4: Totalt forbruk for Norsk katapult 2021 (tall i 1000 kr)

Utbetalt investeringsstøtte til utstyr, inkludert etablererstøtte (artikkel 27)	87 778
Utbetalt støtte til kompetanse- og tjenesteutvikling (artikkel 25)	11 473
Egne kostnader og tjenestekjøp	12 663
Sum kostnader	111 914
herav Siva overhead	9 154
Sum forbruk 2021	121 068

3. Støtte til eksisterende katapult-sentre

Utnevnte katapult-sentre kan årlig anmode om å få innvilget støtte til investeringer i henhold til opprinnelig treårsplan. I tillegg kan de søke om å få støtte til kompetanse- og tjenesteutviklingsprosjekter, samt etableringsstøtte som skal gå til å etablere senterets driftsorganisasjon og sentrale funksjoner. Tildelinger til kompetanse- og tjenesteutviklingsprosjekter kan gis over en periode på seks år, mens etableringsstøtten gis over en periode på tre år.

Tabell 8.5: Fordeling av bevilget støtte til katapult-sentrene i 2021 (beløp i 1000 kroner).

Tildelinger	2021			
	Total tildeling	Investerings-støtte til utstyr	Kompetanse- og tjeneste-utvikling	Etablerings-støtte
Manufacturing Technology	20 500 000	16 500 000	2 000 000	2 000 000
Future Materials	12 158 000	8 500 000	2 000 000	1 658 000
Sustainable Energy	24 000 000	20 000 000	2 000 000	2 000 000
Digicat	10 320 000	6 500 000	1 820 000	2 000 000
Ocean Innovation	19 624 800	15 500 000	2 124 800	2 000 000
SUM	86 602 800	67 000 000	9 944 800	9 658 000

4. Støtte til utviklingsprosjekter

Tabell 8.6: Utviklingsprosjekter som ble godkjent i september

Søker	Område	Prosjekt	Beløp
Manufacturing Technology	Kompetanse	Startprogram Produktivitetsspranget	916 600
Manufacturing Technology	Kompetanse	DigiFab - vekst gjennom digital transformasjon	300 000
Sustainable Energy	Mobilisering	Mobilisering - Kongsberg, Herøya og Mo	995 000
Ocean Innovation	Mobilisering	Bærekraftig vekst i havbruksnæringen	2 000 000
Ocean Innovation	Kompetanse	Leverandørutvikling gjennom additiv tilvirkning	500 000
Digicat	Kompetanse	Fjernstyrt, ubemannet og autonom verdiskaping	1 960 000
Totalt			6 671 600

5. Tildelinger under Grønn plattform

Siva har deltatt aktivt i utformingen av Grønn plattform. For første utlysning under satsingen i 2021 ble Siva tildelt 125,5 millioner kroner til Norsk katapult. Av de totalt 44 hovedprosjektsøknadene var katapult-sentrene inkludert i 13 av disse. Videre var katapult-sentrene involvert i fire av de elleve prosjektene som fikk tildeling i september, herunder prosjekter relatert til batteriproduksjon, økt ombruk av tre, samt teknologier som tilrettelegger for CO2-fangst og lagring. Ved utgangen av 2021 sto ytterligere ett prosjekt som involverer katapult-senter på venteliste, også relatert til batteriproduksjon. Det er forventet at dette tas opp i Grønn plattform i løpet av februar 2022. Prosjektene vil ha oppstart i 2022.

Tabell 8.7: Grønn plattform-prosjekter som involverer katapult-senter

Tittel	Prosjekt-ansvarlig	Katapult-senter
SirkTRE – etablerer den helsirkulære verdikjeden for tre	Omtre AS	DigiCat og Manufacturing Technology
Carbon Links – linking large-scale, cost-effective, permanent offshore storage across the value chain (LinCCS)	Aker Solutions AS	Sustainable Energy
Aluminium Green Platform (AluGreen)	Norsk Hydro AS	Manufacturing Technology
Norwegian Battery Packing Network (BATNET)	Kongsberg klyngen AS	Manufacturing Technology
Sustainable Materials for the Battery Value Chain (SUMBAT)	ELKEM ASA	Future Materials

6. Bruk av katapult-sentrene

Siva deler prosjektstillingen i katapult-sentrene i to hovedkategorier av brukere:

- brukere som har blitt koblet til et katapult-senter via en næringshage, inkubator, innovasjonsselskap, klynge eller fasilitatororganisasjon i et katapult-senter (innovasjonsaktør)
- brukere som er koblet til en kjernepartner i katapult-senteret

Brukere koblet til et katapult-senter via en innovasjonsaktør: I den digitale rapporteringsløsningen er det i all hovedsak registrert brukere som har kommet inn via en innovasjonsaktør. Ut fra dialogen med katapult-sentrene, innovasjons-aktørene og brukerne selv, er dette prosjekter som har høy grad av *addisjonalitet*. Det innebærer at katapult-sentrene via ordningen Norsk katapult har vært utløsende for at bedriftene har fått adressert en betydelig barriere og redusert sin risiko.

I denne kategorien har katapult-sentrene gjennom 2021 forsterket sin rolle som nasjonale leverandører av test- og piloteringstjenester med tilhørende kompetanse for norsk næringsliv. Totalt har 639 unike bedrifter benyttet katapult-sentrenes tjenestetilbud, enten gjennom pågående eller avsluttede prosjekter. 219 prosjekter ble gjennomført og avsluttet. 120 prosjekter har status som «pågående» og fortsetter inn i 2022.

Brukere koblet til en kjernepartner i katapult-sentrene: Brukere som har fått katapultleveranser fra kjernepartnerne gjennom deres nettverk er i liten grad registrert i den nye rapporteringsløsningen for 2021. Det vil komme på plass i 2022. Eksempler på kjernepartnere som har et sterkt og viktig nasjonalt nettverk er Elkem, Norner, Unitech, Prototech (nå Aker Clara), Ilab, DNV-GL, Kongsberg, Sintef Manufacturing, Benteler og Nammo. Et konservativt anslag er at mer enn 500 prosjekter ble igangsatt eller gjennomført i 2021 via kjernepartnere.

I denne kategorien har Siva lite informasjon for å vurdere i hvilken grad Norsk katapult har vært utløsende. Det er vår vurdering at det er viktig å være nøkterne i en slik tilnærming, da det er aktører som i utgangspunktet har eksisterende nasjonale nettverk. Siva anser porteføljen av prosjekter via kjernepartnerne som avgjørende for videreutviklingen av Norsk katapult og for å tiltrekke nye brukere og brukergrupper.

Et eksempel er utvikling av underleverandør-nettverk til nye grønne verdikjeder. Kongsberg Gruppen er pådriver for at katapult-sentrene skal bidra til å utvikle og kvalifisere underleverandører. Kunnskapen som kjernepartnerne besitter er avgjørende for å utvikle nye tjenester. I 2021 fikk 31 helseteknologi-bedrifter avgjørende katapult-tjenester fra Norner hos Future Materials.

Den videre analysen baserer seg på data vi har innhentet i den nye rapporteringsløsningen. Det betyr at dette er brukere som har blitt koblet til et katapult-senter via en næringshage, inkubator, innovasjonsselskap, klynge eller fasilitatororganisasjon i et katapult-senter.

Figur 8.8: Prosjektkategorier: Katapult-sentrene har følgende målbilde for prosjekter:

Det store flertallet av prosjekter er enkeltbedriftsprojekter, hvor barrierer hos den enkelte bedrift adresseres. Dette utgjør 84 % av totalt avsluttede prosjekter. Flerbedriftsprojekter utgjør 16 %.

349 bedrifter har brukt katapult-sentrenes spisskompetanse i flerbedriftsprojekter. 204 av disse har deltatt i kompetanseprosjekter i form av kurs og workshops, eller som en del av større FoUoI-prosjekter. Gjennom flerbedriftsprosjektene eksponeres bedrifter for ny teknologi, og mulighetene det gir for produkt- og/eller prosessinnovasjon. Når bedriftene får økt kompetanse, ser vi at det gir flere konkrete testprosjekter hvor enkeltbedriftsprojekter “spinner ut” av flerbedriftsprosjektene.

2021 har blitt et gjennombruddsår for katapult-sentrene sin rolle i FoUoI-intensive konsortieprosjekter (fyrtårnprosjekter). I løpet av året har katapult-sentrene hatt en aktiv rolle med å tilrettelegge og understøtte 14 FoUoI-prosjekter. Med økt fokus på prosjekter som skal adressere teknologiske barrierer med stor betydning for det grønne skiftet, forventes det flere prosjekter i denne kategorien i årene som kommer. Viktige satsinger som understøtter denne kategorien er EUs Green Deal, Grønn plattform og NFR-programmer som Demo 2000.

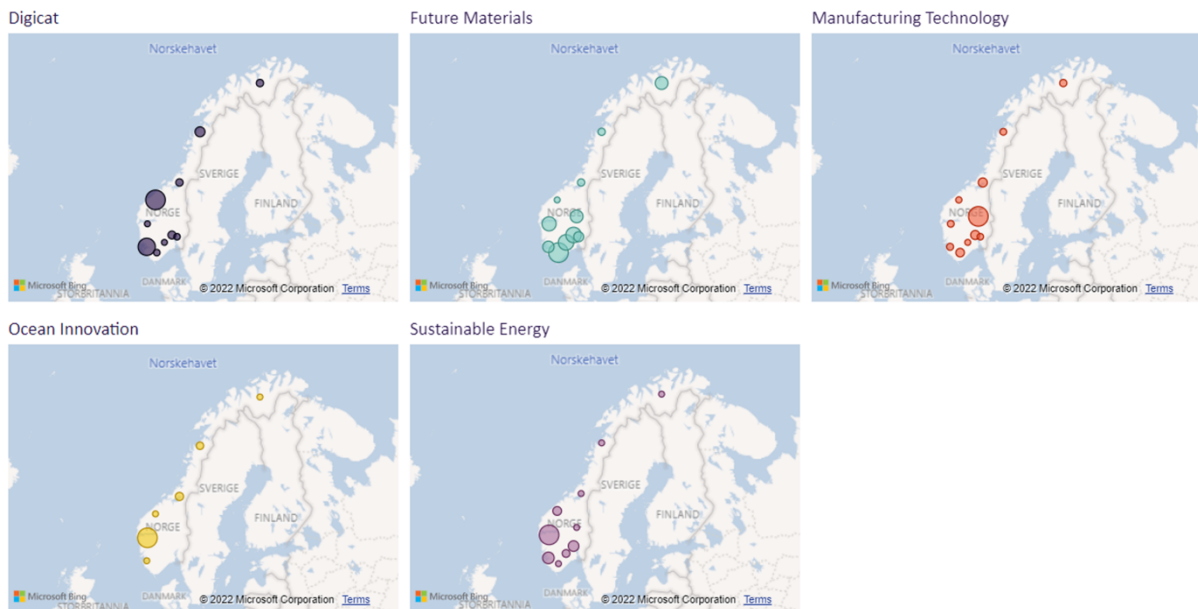
Omsetningsmessig er det stor variasjon mellom de tre hovedkategoriene. Mange av enkeltbedriftsprosjektene har en omsetning i området 150 000 til 400 000 kroner. De største fyrtårnprosjektene har en prosjektverdi på opptil 300 millioner kroner, og de konkrete arbeidspakkene i katapult-senteret har varierer fra 1 million til 10 millioner kroner. Konsortie- deltagerne sier i flere av prosjektene at kapasitetene i katapult-sentrene var avgjørende for at EU- støttede prosjekter ble lagt til Norge.

Siva forventer at alle katapult-sentrene har en god balanse av prosjekter i alle tre hovedkategoriene.

Geografisk spredning og sektortilhørighet: Den geografiske spredningen av prosjekter er god, selv om hovedtyngden er lokalisert sør i landet. Flere av katapult-sentrene har forsterket sin tilstedeværelse og relevans i de nordligste fylkene i 2021. Eksempelvis har Sustainable Energy etablert flere prosjekter i Trøndelag, Nordland og Troms og Finnmark. Digicat har totalt 22 prosjekter i Nordland og Troms og

Finnmark. Nasjonal tilstedeværelse er viktig for utviklingen av katapult-tilbudet, og en suksessfaktor for å kunne bistå små og store bedrifter over hele landet i deres innovasjonsløp. Videre utvikling av tilstedeværelse i hele landet vil tas videre i 2022.

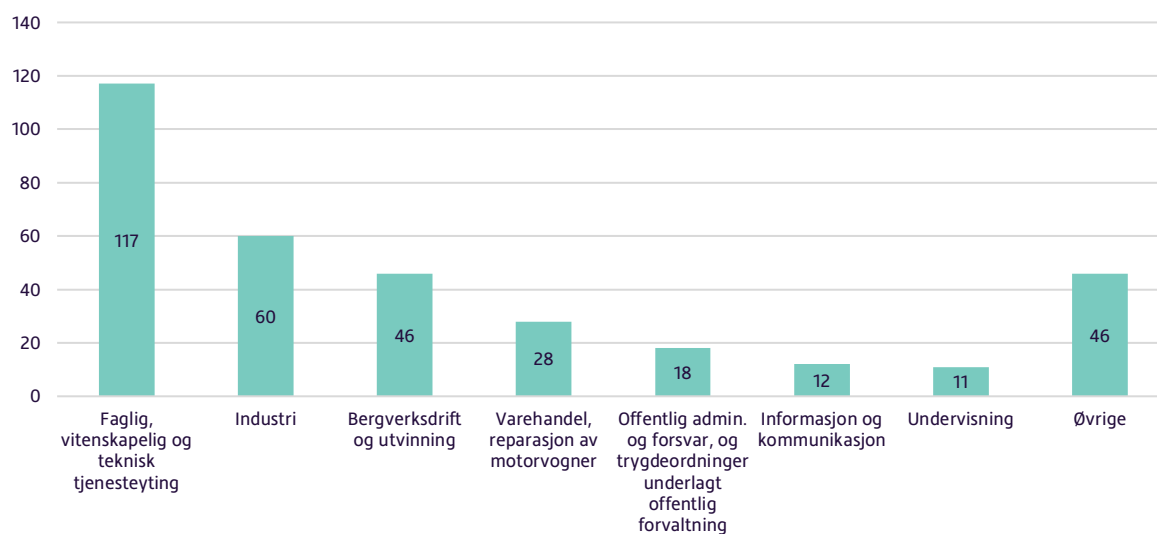
Geografisk spredning per senter:

Viser alle pågående og avsluttede prosjekter med søkerbedriften sitt postnummer

De fem katapult-sentrene er etablert innenfor disipliner av muliggjørende teknologier og sentrale sektorer hvor Norge har særlige konkurransefortrinn, og hvor de kan ta en rolle i den grønne omstillingen av norsk næringsliv. Tall fra 2021 viser at katapult-sentrene tiltrekker seg bedrifter fra et bredt spekter av sektorer. Hovedvekten av prosjekter er relatert til bedrifter fra sektorene «faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting» og «industri».

Figur 8.9:

Ut ifra partnerstruktur, rolle og innretning mener Siva det er naturlig at katapult-sentrene er attraktive innenfor disse sektorene. Sektortilhørigheten gjenspeiler også katapult-sentrenes mangfold. Future Materials har flest prosjekter innenfor industrisektoren, med særlig vekt på produksjon av kjemikalier og kjemiske produkter, samt gummi- og plastprodukter. Digicat har flest prosjekter innenfor «Bergdrift og utvinning» - mer spesifikt utvinning av råolje og naturgass. De øvrige katapult-sentrene har flest prosjekter innenfor «Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting», hovedsakelig «Arkitektvirksomhet og teknisk konsulentvirksomhet, og teknisk prøving og analyse».

Tabell 8.10: Prosjekter og aktiviteter per katapult-senter.

Katapult-senter	Antall pågående prosjekter	Antall avsluttede prosjekter	Totalt antall prosjekter 2021
Future Materials	18	31	49
Manufacturing Technology	48	45	93
Sustainable Energy	21	19	40
Ocean Innovation	8	49	57
Digicat	24	75	99
Totalt	119	219	338

Future Materials: Katapult-senteret har gjennom 2021 hatt en høy andel av prosjektene som er mobilisert via innovasjonsaktører fra hele landet. 2021 var også et gjennombruddsår hvor katapult-senteret har økt sine bidrag til FoUol-intensive prosjekter (fjortårnprosjekter). Dette inkluderer Grønn Plattform-prosjekter. I kunde-prosjekter er det særlig etterspørsel etter Future Materials sin kompetanse med kombinasjonen av materialkunnskap, bærekraft og resirkulering. Kjernepartnerne i Future Materials har et høyt antall prosjekter med stor bredde. Dette gir en unik og omfattende industriell materialkompetanse. Videre har

Norner, Elkem og Resitec en rekke tyngre FoUol-prosjekt, som vil bidra til en videre utvikling av katapult-senteret.

Manufacturing Technology: Katapult-senteret har gjennom 2021 hatt den høyeste andelen av prosjektene som er mobilisert via innovasjonsaktører fra hele landet. Katapult-senteret var også svært attraktiv som partner i Grønn Plattform-søknadene. Spisskompetansen fra katapult-senteret vil bli viktig for fremtidige batterifabrikker, treforedlingsfabrikker og utvikling av aluminium som materiale i nye produkter. Katapult-senteret benyttes som demonstrasjonsfasilitet for forskningsprosjekter. Målet er å bringe forskning raskere til markedet. En høy andel av brukerbedriftene informerer om at bidragene fra katapult-senteret har vært avgjørende for eksempelvis hjemhenting av produksjon til Norge og ny eller økt produksjon i Norge.

Digicat: De fysiske fasilitetene hos katapult-senteret, som eksempelvis VR-laben, har i 2021 ikke kunnet blitt brukt fullt ut på grunn av covid-19. Til gjengjeld har katapult-senteret utviklet en rekke nye kompetanseprosjekter som har hatt god deltagelse, og som også har bidratt til å kvalifisere testprosjekter. Dette gjelder eksempelvis innen temaene digitale tvillinger og sensorikk/IoT. Bedrifter som har tatt i bruk 3D-datamodeller og tatt dette videre innen simulering-visualisering og VR, viser til betydelig raskere innovasjonsprosjekter, betydelig kostnadsreduksjoner og redusert risiko. Prosjektene viser et stort verdiskapingspotensial, og peker på viktigheten av at norske bedrifter evner å ta i bruk digitale teknologier.

Ocean Innovation: Katapult-senteret har gjennom 2021 fått en betydelig økning av prosjekter som tester nye havbruksløsninger i lukkede anlegg (RAS-anlegg). Dette har vært en viktig del av kapasitetsbyggingen i katapult-senteret. Videre har katapult-senteret initiert flerbedriftsprosjekter hvor bedrifter fokuserer på utvikling av nye løsninger og ny teknologi for effektivisering, eksempelvis leverandørutvikling koblet til katapult-senterets ressurser innen additiv tilvirkning. 2021 var også året hvor de første brukerne har utviklet og testet sine løsninger med datasett fra den digitale plattformen Aquacloud. Kjernepartnerne i Ocean Innovation har et høyt antall prosjekter via sine nettverk. Det vil utvikles videre i 2022 og bli en viktig basis for videre utvikling innen bærekraftig fiskefôr, videreforedling av høykvalitetsprodukter fra havbruk og forberede verdens mest bærekraftige utvinning av marine dypvannsmineraler.

Sustainable Energy: Dette katapult-senteret er det som i sterkeste grad er under utvikling rent kapasitetsmessig. En naturlig forklaring er at flere av satsingene i katapult-senteret er innrettet på fullskala-testfasiliteter for nye teknologiske løsninger (som enda ikke finnes). Et eksempel på dette er Energy House, hvor verdens første fullskala maritimmotor for hybridløsninger bygges og installeres. Særlig viktig her er test av hydrogen og ammoniakk som energibærere. Til disse prosjektene er det store industrielle «motorer» som Wartsila og Aker Clara som er i front. Sustainable Energy har gjennom fullskala-testfasiliteter innen flytende havvind og hydrogenmotorer bidratt til at norske konsortier har lykket med større EU-finansierte prosjekter. De første brukerne er tunge store teknologibedrifter. Deretter følger en hale av små og mellomstore bedrifter, noe som eksempelvis gjelder offshore havvindmølla Zefyros. Det arbeides for at prosjektene får en innretning hvor det utvikles og kvalifiseres nye norske underleverandør-nettverk til nye grønne satsinger.

7. Innovasjonsevne

Siva startet i 2021 arbeidet med å kartlegge hvordan case-studier best kan innrettes for å måle brukerbedriftens innovasjonsevne. Dette arbeidet gjøres sammen med Menon Economics som en del av den pågående følgeevalueringen, og skal ferdigstilles i 2022.

Basert på de data vi har i dag, er det Sivas vurdering at brukerbedriftene i stor grad oppnår økt innovasjonsevne som følge av katapult-prosjekt. Katapult-sentrene vurdering av antatte effekter fra de prosjektene viser at "rask avklaring på utfordring/mulighet" er den viktigste effekten. "Nye markeder" og "nytt produkt eller produktforbedring" scorer også høyt.

Tabell 8.11: Viser poengscore og prosentandel.

Bevare eller skape arbeids-plasser	Bidrag til det grønne skiftet	Industri-alisering	Ny prosess eller prosess-forbedring	Nye markeder	Nytt produkt eller produkt-forbedring	Rask avklaring på utfordring / mulighet
77	100	54	79	126	102	149
11,20 %	14,50 %	7,80 %	11,40 %	18,30 %	14,80 %	21,70 %

Funnene støttes av kundetilfredshetsundersøkelsen som ble implementert i oktober 2021, hvor brukerbedriften selv gjør en vurdering av sin opplevelse hos katapult-senteret fortløpende etter endt prosjekt. På en skala fra 1-5 svarer 71 prosent av respondentene at katapult-prosjektet har bidratt til at bedriften raskere/rimeligere/bedre klarte å videreutvikle sin ide/sitt konsept (score 4 og 5). 42 prosent svarer at oppdraget har ført til implementering av nye produkter/prosesser/tjenester eller industrialisering. 77 prosent svarer at prosjektet bidro til at bedriften fikk innsyn i ny teknologi/kompetanse som vil være viktig i fremtidig utvikling av bedriften, av ledelsen eller øvrige ansatte. 50 prosent av respondentene svarte at prosjektet avdekket behov for ytterligere undersøkelser (FoUol, test/verifisering eller lignende i eller utenfor katapult-senteret).

8. Kompetanseheving

Katapult-sentrene skal ha tilgang til kompetanse og ressurser av høy kvalitet innenfor sine kjerneområder. Kompetansen utvikles blant annet gjennom:

- prosjekter som gjennomføres for brukerbedriftene (innovasjons-, kompetanse- og avklaringsprosjekter)
- kompetansetiltak hvor katapult-senteret initierer og fasiliteter workshops, ofte med brukerbedrifter og partnerbedrifter som deltakere
- prosjekter og aktiviteter som partnerbedriftene selv initierer og gjennomfører med egne kapasiteter («andre aktiviteter»)
- FoUol-prosjekter (fyrårnprosjekter) hvor katapult-sentrene deltar som leverandør av testfasiliteter i gjennomføringen.

Katapult-sentrene har til dels ulik profil innenfor disse punktene. Manufacturing Technology er aktiv i gjennomføringen av kompetansetiltak hvor både bruker- og partnerbedrift deltar i arbeidet med å diskutere en problemstilling. Sustainable Energy har posisjonert seg som en attraktiv partner i større fyrårnprosjekter, mange av dem internasjonale. Future Materials gjennomfører en rekke forsøk og analyser som bidrar til å heve kompetansen på materialteknologi. DigiCat har i 2021 gjennomført en rekke kompetanseprosjekter for ekstern kunde, inkludert flerbedriftsprosjekter.

Kundetilfredshetsundersøkelsen indikerer at brukerbedriftene er godt fornøyde med kompetansetilgangen og -nivået i katapult-sentrene. 81 prosent av respondentene opplevde at katapult-senteret hadde relevant kompetanse. Under kategorien «kompetanseprosjekter» bekreftet 52 prosent av søkerbedriftene at oppdraget førte til kompetanseheving i bedriften. 78 prosent mener prosjektet bidro til innsyn i ny teknologi/kompetanse som vil være viktig for fremtidig utvikling av bedriften, ledelse eller øvrige ansatte.

9. Kundetilfredshet og addisjonaltet

Katapult-sentrene skal spesialisere sin virksomhet innenfor områder som er viktig for fremtidens industri, og være relevante for bedrifter innenfor ulike bransjer og sektorer. Utstyr og testfasiliteter skal være enkelt tilgjengelig for brukerne, og møte deres behov. Tilbakemeldinger fra kundetilfredshetsundersøkelsen gir en tydelig indikasjon på at brukerbedriftene er godt fornøyde med katapult-sentrenes tilgjengelighet og tjenestetilbud. Det foreligger også forbedringspotensial, eksempelvis på opplevd tilgang.

Tabell 8.12.

	Snitt (skala 1-5)	Andel bedrifter som har scoret 4 og 5 (i %)
Hvor lett var det å få tilgang til katapult-senteret? (booking av tid, eventuell ventetid før gjennomføring av oppdrag, ventetid for svar, etc)	4,07	75
I hvor stor grad var tilbudte fasiliteter relevant i forhold til oppdraget som skulle gjennomføres?	4,11	71
Opplevde din bedrift at katapult-senteret hadde relevant kompetanse?	4,26	79
I hvor stor grad ble hensikten med oppdraget oppnådd?	4,11	71

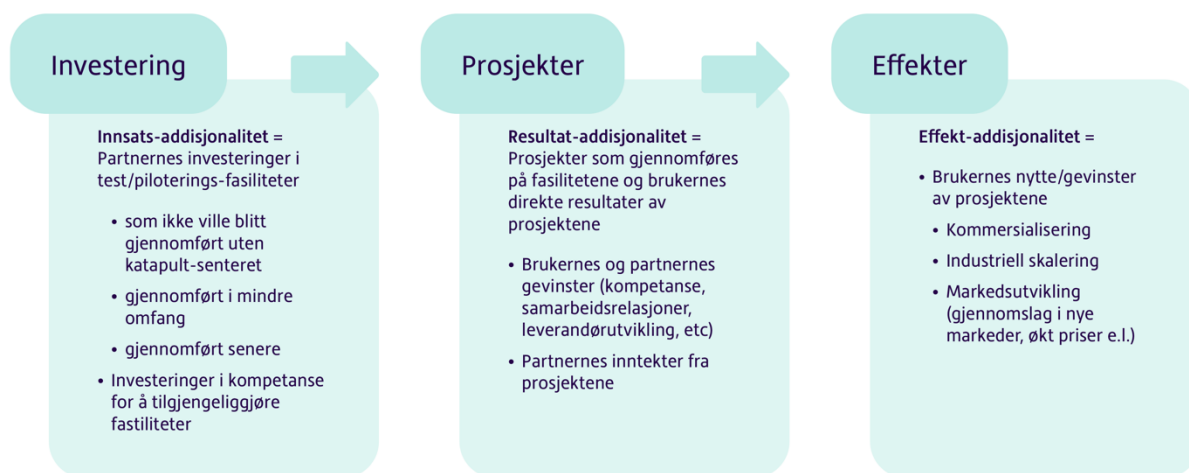
N=26. Skala 1-5 hvor 5 er høyest.

88 prosent av respondentene svarte at de kan tenke seg å bruke katapult-senteret igjen. 85 prosent av respondentene vil anbefale det til noen andre.

Sitat fra kunde (anonym):

«Veldig profesjonelle, og vi fikk testet og gjennomgått produktene våre. Dette førte til at vi byttet metaller, noe som gjør at vi hever kvaliteten på produktene våre betraktelig. Dette er utrolig viktig for oss, da vi skal beholde kunden over mange år. Tusen takk for all hjelp. Vi kommer definitivt til å bruke dere igjen.»

Addisjonaltet kan måles i flere kategorier. Sammen med følgeevaluator har vi startet arbeidet med å definere ulike typer addisjonaltet for fremtidig måling, herunder investerings-, resultat- og effekt-addisjonaltet. På grunn av datatilgang er det i 2021 mest nærliggende å vurdere kategorien «resultat-addisjonaltet».

Oversikt over ulike former for addisjonalitet. Kilde: Menon Economics

639 unike bedrifter har benyttet katapult-sentrene som verktøy i sine innovasjonsprosesser i 2021. Det er vår vurdering at de nærmere 340 prosjektene som enten er pågående eller avsluttet i løpet av året, er prosjekter med høy addisjonalitet. De gjennomføres på flerbrukskapasiteter som er investert i eller tilgjengeliggjort som følge av katapult-senterets rolle og funksjon. Katapult-sentrene har også vært en tilrettelegger og katalysator for oppstart og gjennomføring av prosjektene. Vår vurdering av resultat-addisjonalitet støttes av tendenser fra kundetilfredshetsundersøkelsen, hvor 76 prosent av brukerbedriftene svarer at katapult-senteret var utløsende for å gjennomføre prosjektet.

Prosjektene og aktivitetene som foregår i partnerstrukturen er viktige for kompetanseheving i katapult-sentrene tjenestetilbud. De har likevel lav addisjonalitet, ettersom katapult-senterets bidrag ikke spiller en avgjørende rolle for gjennomføringen. Fra 2022 vil det foreligge ytterligere datagrunnlag for analyser av aktiviteter i denne kategorien, men et konservativt anslag er at mer enn 500 prosjekter ble igangsatt eller gjennomført i 2021 via kjernepartnerne.

10. Effektindikatorer (5 og 6): Omsetningsvekst og vekst i verdiskaping

Det er definert to effektindikatorer for Norsk katapult; "Omsetningsvekst" og "Vekst i verdiskaping". Begge krever innsamling av organisasjonsnummer og måling av utvikling i omsetning og driftsresultat, samt lønnskostnader per brukerbedrift. Dette krever systematisk innsamling over flere år.

2021 er det første året Siva systematisk fanger organisasjonsnummer per brukerbedrift i rapporteringsportalen. Vi vil videre vurdere fremtidige og gode effektindikatorer sammen med følgeevaluator.

11. Utviklingsaktiviteter i Norsk katapult

- **RAPPORTERINGSLØSNING:** Siva fikk i oppdragsbrevet for 2019 i oppdrag å utvikle en rapporteringsløsning for Norsk katapult. Denne ble utviklet i 2020, lansert i desember samme år, og tatt i bruk fra januar 2021. Alle katapult-sentrene har benyttet rapporteringsløsningen for innregistrering og sluttrapportering av katapult-prosjekter i 2021. Dataene er grunnlag for årsrapporteringen til departementet inneværende år. Den nye løsningen medfører en justert metodikk som påvirker resultatene for 2021 sammenlignet med tidligere år. Gjennom løpende

bruk og erfaringer har katapult-sentrene og Siva utviklet et velfungerende system for registrering og rapportering av prosjekter. Det gir Siva et godt datagrunnlag for analyse og innsikt, som vil være viktig for styring og utvikling av ordningen.

- **Mobiliseringsprosjekt "God tilgang til Norsk katapult"**: Prosjektet har i 2021 etablert seg som en viktig «mellomromsaktør» som bidrar til økt koordinering og samspill mellom Norsk katapult og Sivas næringshage- og inkubasjonsprogram. I sum bidrar dette til økt innovasjonsevne og hastighet overfor de bedriftene som betjenes. Prosjektet har hatt stor suksess med det såkalte ekspertteamet som opererer på tvers av inkubatorer og næringshager. Teamet har i felleskap med Siva etablert effektive verktøy for mobilisering og optimalisering i et nasjonalt perspektiv. Så langt har prosjektet bistått 278 mulige katapult-prosjekter, hvorav 167 bedrifter har fått innvilget støtte på til sammen 11,7 millioner kroner gjennom Siva-fondet³⁰. Flere bedrifter som har fått tilgang gjennom ordningen har pekt på potensialet for ytterligere bistand ut fra de forelagte testresultatene. Av den grunn øremerket Siva i 2021 tre millioner av Siva-fondet til mer omfattende og komplekse prosjekter. For disse prosjektene må bedriftene betale høyere egenandel, og de kan motta innovasjonsstøtte på inntil 250 000 kroner.
- **EVALUERING**: Siva har vedtatt å tildele oppdraget for følgeevaluering av Norsk katapult til Menon Economics. Oppdraget har en varighet på to år (pluss opsjon), og Menon startet sitt arbeid i april 2021.
- **KUNDETILFREDSHETSUNDERSØKELSE**: Siva lanserte i 2021 en kundetilfredshetsundersøkelse for brukere av katapult-sentrene. Kundetilfredshetsundersøkelsen er koblet til rapporteringsløsningen, og sendes til brukerbedrift så snart prosjektet er gjennomført. Kundetilfredshetsundersøkelsen ble lansert i oktober 2021

³⁰ «Siva-fondet»: Midler som målbedrifter og inkubatorbedrifter kan få på inntil kr 100 000, i støtte for å gjennomføre katapult-prosjekter.